

Actuariële en Bedrijfstechnische Nota

*Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het
Beroepsvervoer over de Weg*

Vastgesteld door het bestuur op 21 maart 2024

Inhoud

1	INLEIDING	3
2	ORGANISATIE, BEHEER EN INTERNE CONTROLE	4
2.1	ORGANISATIE	4
2.2	FONDSGREMIA EN OVERIGE BETROKKENEN	6
2.3	BEHEERSTE EN INTEGERE BEDRIJFSVOERING	11
3	INHOUD EN UITVOERING VAN DE PENSIOENREGELINGEN	14
3.1	CRITERIA VOOR DE AANSLUITING VAN WERKGEVERS EN VOOR HET VERKRIJGEN VAN HET DEELNEMERSCHAP	14
3.2	UITVOERINGSREGLEMENT	16
3.3	PENSIOENREGELINGEN	16
3.4	ACTUARIËLE EN DEMOGRAFISCHE RISICO'S	19
4	FINANCIËLE OPZET	21
4.1	VOORZIENINGEN EN RESERVES	21
4.2	TOEREIKENDHEID VOORZIENINGEN EN RESERVES	25
4.3	PREMIEBELEID	28
4.4	TOESLAGENBELEID	30
4.5	SAMENHANG TUSSEN PREMIEBELEID EN TOESLAGENBELEID, GEGEVEN HET BELEGGINGSBELEID	31
4.6	VERLAGING VAN PENSIOENAANSPRAKEN EN PENSIOENRECHTEN	33
4.7	FINANCIËLE STURINGSMIDDELEN: ALM STUDIES EN (AANVANGS)HAALBAARHEIDSTOETS	33
4.8	HERSTELPLAN	35
4.9	HERSTELPLAN 2023	35
4.10	ALGHELE GEDRAGSLIJN VOOR HET AANGAAN VAN PENSIOENVERPLICHTINGEN	36
5	BELEIDSUITGANGSPUNTEN EN RISICOHOUING	37
5.1	DOOR HET FONDS GEHANTEERDE UITGANGSPUNTEN BIJ VASTSTELLEN RISICOHOUING	38
5.2	UITKOMSTEN DISCUSSIE RISICOBEREIDHEID BINNEN HET BESTUUR	38
5.3	SAMENVATTING VAN UITKOMSTEN VAN HET ONDERZOEK NAAR DE RISICOBEREIDHEID VAN PENSIOENFONDS VERVOER BIJ RISICOPROFIEL 'NEUTRAAL'	39
5.4	KWANTITATIEVE BESCHRIJVING VAN DE KORTE TERMIJN RISICOHOUING	40
5.5	KWANTITATIEVE BESCHRIJVING VAN DE LANGE TERMIJN RISICOHOUING	42
5.6	VASTLEGGING PROCEDURES VOOR UITVOERING, VASTSTELLING EN VERANTWOORDING VAN DE HAALBAARHEIDSTOETS ..	44
6	BELEGGINGSBELEID	46
6.1	STRATEGISCH BELEGGINGSBELEID EN BELEGGINGSCYCLUS	46
6.2	OPZET VAN DE UITVOERING	50
6.3	RISICOBEBEERSING	50
6.4	MONITORING EN EVALUATIE	51
6.5	WAARDERINGSGRONDSLAGEN ACTIVA	51
7	COMMUNICATIEBELEID	52
7.1	SPEERPUNTEN IN STRATEGIE OM KERNDOELEN TE REALISEREN	52
8	BELEID COLLECTIEVE WAARDEOVERDRACHTEN	54
8.1	ALGEMENE UITGANGSPUNTEN	54
8.2	UITGANGSPUNTEN EN EISEN VAN DNB	54
8.3	VERSCHIL DEKKINGSGRAAD	57
8.4	MAATWERK	57

9	RISICOPARAGRAAF	58
9.1	GOVERNANCE.....	59
9.2	GESCHIKTHEID	59
9.3	BELANGHEBBENDEN	59
9.4	CULTUUR.....	59
9.5	DEKKINGSGRAAD.....	59
9.6	RENTE.....	60
9.7	MARKT	60
9.8	VALUTA.....	60
9.9	LIQUIDITEIT- EN ONDERPAND.....	60
9.10	ILLIQUIDE BELEGGINGEN	61
9.11	INFLATIE.....	61
9.12	ESG	61
9.13	ACTIEF BELEID EN Z-SCORE.....	62
9.14	CONCENTRATIERISICO	62
9.15	TEGENPARTIJRISICO	62
9.16	KREDIETRISICO.....	62
9.17	MODEL RISICO.....	62
9.18	VERZEKERINGSTECHNISCH RISICO.....	63
9.19	WAARDERINGSRISICO	63
9.20	REPUTATIE.....	63
9.21	INTEGRITEIT	63
9.22	PRIVACY	63
9.23	COMPLIANCE AAN WET- & REGELGEVING.....	64
9.24	TOEZICHTHOUDERS.....	64
9.25	OPERATIONEEL RISICO.....	64
9.26	UITBESTEDINGSRISICO.....	64
9.27	IT.....	64
9.28	INFORMATIEBEVEILIGING	64
9.29	DATAKWALITEIT	65
9.30	COMMUNICATIE.....	65
9.31	JURIDISCH.....	65
9.32	STRATEGISCHE VERANDERTRAJECTEN.....	65
10	FINANCIEEL CRISISPLAN	66
10.1	ALGEMEEN	66
BIJLAGEN.....		67
BIJLAGE 1	INTEGRITEITSBELEID.....	67
BIJLAGE 2	ACTUARIËLE GRONDSLAGEN TECHNISCHE VOORZIENING	75
BIJLAGE 3	UITWERKING (MINIMAAL) VEREIST (EIGEN) VERMOGEN	81
BIJLAGE 4	UITWERKING (GEDEMPTE EN ONGEDEMPTE) KOSTENDEKKENDE PREMIE.....	83
BIJLAGE 5	PARAMETERS	86
BIJLAGE 6	FINANCIEEL CRISISPLAN	88
BIJLAGE 7	COMMUNICATIE PER CRISISMAATREGEL	98
BIJLAGE 8	PARAMETERS TOETSING GELIJKWAARDIGHEID BIJ VRIJSTELLINGEN	105
BIJLAGE 9	LINKS NAAR WEBSITE VAN PENSIOENFONDS VERVOER	107

1 INLEIDING

Dit is de actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn) van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Beroepsvervoer over de Weg (hierna: 'Pensioenfonds Vervoer').

Pensioenfonds Vervoer is een stichting die in 1964 is opgericht als een bedrijfstakpensioenfonds waar alle werkgevers in de sectoren beroepsgoederenvervoer, besloten bus- en taxivervoer en het kraanverhuurbedrijf bij aangesloten zijn. Naast de verplichtgestelde werkgevers kunnen werkgevers zich ook vrijwillig aansluiten.

Het fonds heeft in de statuten als doel vastgelegd dat het aan de deelnemers, de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden van het fonds pensioenaanspraken en rechten op uitkeringen toekent bij ouderdom, arbeidsongeschiktheid of overlijden. Dit doet Pensioenfonds Vervoer binnen de kring van de aangesloten werkgevers en volgens bepalingen van haar statuten en de reglementen.

In artikel 4 van de statuten is opgenomen dat het Pensioenfonds Vervoer werkt volgens een actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn). Conform het bepaalde in artikel 145 van de Pensioenwet beschrijft deze Abtn de wijze waarop het Pensioenfonds Vervoer de middelen beheert en de pensioenregelingen uitvoert.

Ook beschrijft de Abtn op welke wijze het fonds uitvoering geeft aan de artikelen 25, 126 tot en met 137, en 143 van de Pensioenwet.

Daarnaast bevat de Abtn, conform de artikelen 24 tot en met 29b van het Besluit FTK Pensioenfondsen, de risicohouding, beleggingsbeginselen, de financiële sturingsmiddelen en het financieel crisisplan.

Deze Abtn is door het bestuur vastgesteld op 21 maart 2024.

Voorzitter,

Secretaris,

J. Spaans

U.S. Van den Bout-Kisoen

2 ORGANISATIE, BEHEER EN INTERNE CONTROLE

2.1 Organisatie

2.1.1 Missie en visie Pensioenfonds Vervoer

Missie

Pensioenfonds Vervoer biedt een complete regeling, die voor een zo goed mogelijke uitkering zorgt in goede en slechte tijden. We richten ons volledig op de werknemers, werkgevers en pensioengerechtigden in de sector vervoer en logistiek. We houden altijd het belang van de mensen voor wie we werken in het oog. We hebben geen winstoogmerk. Alles voor een goed pensioen.

Visie

Werken en pensioen in de vervoerssector

Cao-partijen zorgen ervoor dat iedereen die in de vervoerssector werkt, recht heeft op een compleet pensioenpakket. Dat betekent dat je niet alleen een pensioen opbouwt voor jezelf, maar er ook een uitkering is geregeld voor je nabestaanden mocht je komen te overlijden. Word je arbeidsongeschikt, dan zorgen we ervoor dat je toch pensioen blijft opbouwen. Werkgevers zien de pensioenregeling bij Pensioenfonds Vervoer als een waardevolle arbeidsvoorwaarde en een middel om hun werknemers van een inkomen te voorzien na hun werkzame leven.

Pensioen beweegt mee met de veranderende wereld

Pensioenfonds Vervoer zorgt ervoor dat je in staat bent een goed beeld te vormen van het pensioen dat je later ontvangt. Dat zal in het begin nog een ruwe inschatting zijn, maar naarmate je ouder wordt kun je steeds preciezer zien wat je inkomen is als je met pensioen bent.

We helpen bij het maken van keuzes

Belangrijke keuzes maak je niet van de ene op de andere dag. Daarom reiken we je de helpende hand. We attenderen je tijdig op de mogelijkheden die je hebt binnen onze regeling. En we laten helder zien wat de gevolgen zijn van iedere keuze. We doen dat op een manier die jij prettig vindt: bijvoorbeeld online of via één van onze consultants. Door de keuzes die we je bieden, ontvang jij je pensioen wanneer het jou het beste uitkomt.

We maken het persoonlijk

We doen ons best om goed te begrijpen wat er speelt bij jou en je werkgever. Daar passen we onze dienstverlening zoveel mogelijk op aan. We willen graag dat je ervaart dat we er zijn voor jou, vanaf het moment dat je begint met de opbouw van je pensioen tot het moment dat je met pensioen gaat, en daarna. Ook al werken we veel met getallen, we geloven niet in nummers, maar in mensen.

We bewaken jouw belangen

We hebben te maken met veel invloeden van buitenaf. We voldoen natuurlijk aan alle regels, maar laten ons niet afleiden door de waan van de dag. We hebben een heel duidelijk doel voor ogen en stoppen er veel energie in om dat doel te bereiken. Iedere dag opnieuw. Wij zijn eerlijk, betrouwbaar

en kostenbewust. We streven naar een goed rendement op de premie die we voor jou beleggen en nemen daarbij geen onnodige risico's.

Strategie

We luisteren en kijken goed naar wat er speelt bij de werkgevers en de werknemers in het vervoer. Daarnaast houden we de wereld om ons heen in de gaten. Op basis daarvan hebben we de volgende speerpunten in onze strategie voor de komende tijd:

1. Het gaat om jou!

We geloven in persoonlijk contact. Je kunt ons dus altijd iets vragen of iets met ons bespreken. Maar ook online proberen we je zo goed mogelijk te helpen. We blijven daarom werken aan een steeds betere website en een MijnOmgeving waar je veel zelf kunt bekijken en regelen. En we proberen je zo persoonlijk mogelijk aan te spreken, in duidelijke taal.

2. Meegroeien met de diverse vervoerssectoren

We geloven dat het goed is dat iedereen die in het vervoer werkt via dezelfde regeling een pensioen opbouwt. Zo zorgen we voor een gelijk speelveld. We zien ook dat 'het vervoer' verandert. We zorgen ervoor dat onze (verplichte) pensioenregeling bij de vervoerssector van de toekomst aansluit.

3. We bereiden ons voor op de nieuwe regels voor pensioen

Werkgevers en werknemers denken na over een nieuwe pensioenregeling. De belangrijkste uitgangspunten die nu ook al gelden, blijven overeind. Daarbij houden we rekening met alle verschillende groepen waarvoor we werken. En natuurlijk zorgen we ervoor dat iedereen - zodra het kan - goed geïnformeerd wordt.

4. We houden rekening met mens & milieu als we de inleg voor je pensioen beleggen

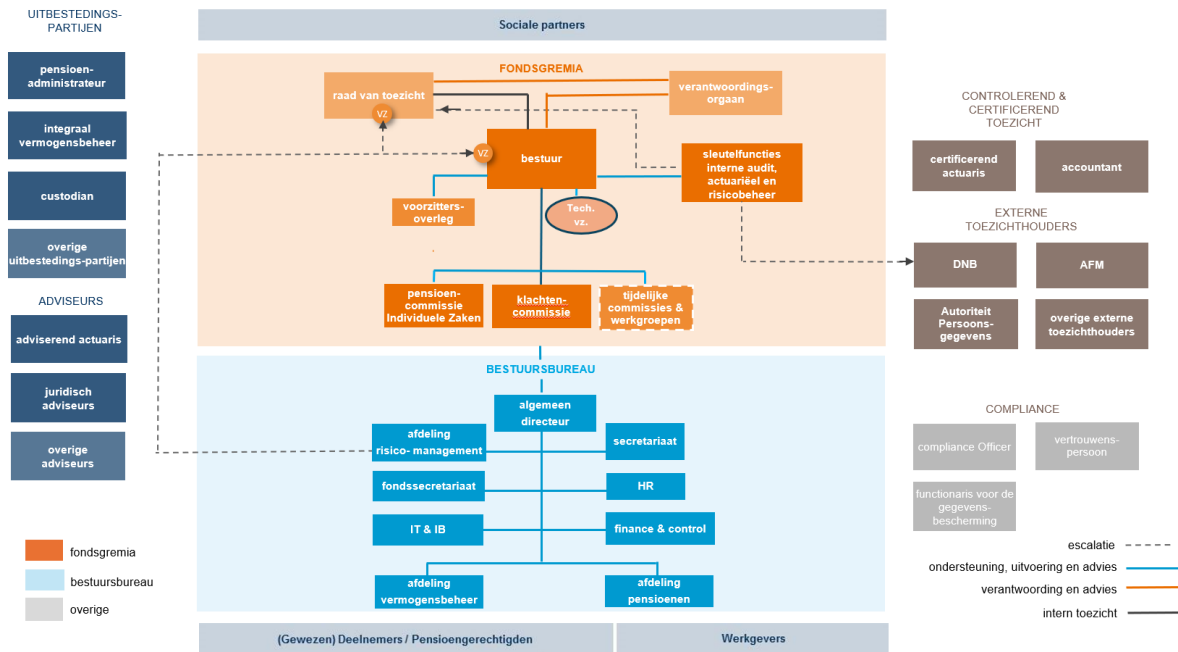
Voorop staat een goed pensioen. Dat betekent dat we beleggen om rendement te behalen. Tegelijkertijd zijn we ervan overtuigd dat het streven naar een goed rendement prima samengaat met 'duurzaam beleggen'. Zo krijg je je inleg dubbel en dwars terug en dragen we een steentje bij aan een groenere wereld.

5. De digitale samenleving

We regelen en doen steeds meer online. We zien kansen, maar ook risico's. Bijvoorbeeld door aanvallen op onze systemen van buitenaf. Daarom besteden we veel aandacht aan de beveiliging van onze systemen en jouw persoonlijke gegevens.

2.1.2 Organogram

De organisatiestructuur van het fonds en de overige betrokkenen is als volgt schematisch weer te geven:

Figuur: Overzicht fondsgremia en overige betrokkenen Pensioenfonds Vervoer

Meer over de organisatie van het pensioenfonds vindt u op:

<https://www.pfvervoer.nl/over-ons/organisatie>

Een uitgebreide beschrijving van de governancestructuur, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het bestuur en de overige fondsgremia, is opgenomen in de statuten en reglementen en in het Governance Handboek. In deze Abtn volgt een korte omschrijving van de organisatiestructuur.

2.2 Fondsgremia en overige betrokkenen

Bestuur

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van de bedrijfsprocessen van het pensioenfonds. Het bestuur zorgt voor de uitvoering van de statuten, het uitvoeringsreglement en de pensioenreglementen. Het bestuur vertegenwoordigt het fonds en is bevoegd tot alle daden van beheer en beschikking binnen de doelstelling van het fonds.

Het bestuur bestaat uit tien bestuursleden en is paritair samengesteld. Drie bestuursleden vertegenwoordigen de werknemers, één heeft zitting namens de pensioengerechtigden en vier vertegenwoordigen de werkgevers. Daarnaast heeft het bestuur twee onafhankelijke bestuursleden.

Bestuursleden worden benoemd door het bestuur op voordracht van sociale partners en, waar het de onafhankelijke bestuursleden betreft, na het doorlopen van een werving- en selectieprocedure. Het bestuurslid namens pensioengerechtigden wordt benoemd door het bestuur na verkiezingen. De manier waarop bestuursleden benoemd worden is vastgelegd in de statuten. Bestuursleden hebben zitting voor een periode van vier jaar en kunnen na afloop van deze periode ten hoogste twee keer opnieuw voor eenzelfde periode worden benoemd.

De bestuursleden treden gezamenlijk als bestuur beleidsbepalend en controlerend op. De voorzitter en de secretaris zijn gezamenlijk bevoegd het fonds in en buiten rechte te vertegenwoordigen. Bij ontstentenis of belet van de voorzitter of de secretaris treedt in diens plaats de plaatsvervangende voorzitter dan wel de plaatsvervangende secretaris op.

Naast het bestuur bestaan de overige fondsgremia uit het voorzittersoverleg, de technisch voorzitter, de bestuurscommissies, het verantwoordingsorgaan (VO), de raad van toezicht (RvT), de sleutelfuncties en het bestuursbureau. De fondsgremia kunnen een besluitvormende, adviserende, toezichthoudende, controlerende, beleidsvoorbereidende en uitvoerende rol hebben.

Voorzittersoverleg

Het voorzittersoverleg wordt gevormd door de voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van het bestuur. Het voorzittersoverleg vervult de werkgeversrol voor de medewerkers die in dienst zijn bij het fonds en werkzaam op het bestuursbureau. Hierbij valt te denken aan het vaststellen van de arbeidsvoorwaarden voor de medewerkers. Ook ziet het voorzittersoverleg toe op de geschiktheid van het bestuur. Tot slot worden in het voorzittersoverleg die onderwerpen aan de orde gesteld die naar het oordeel van de (plaatsvervangend) voorzitter nader overleg vereisen.

Technisch voorzitter

De vergaderingen van het bestuur worden geleid door een technisch voorzitter. Deze zorgt ervoor dat op een effectieve wijze en in een goede sfeer wordt vergaderd. De technisch voorzitter maakt geen deel uit van het bestuur, heeft geen stemrecht en is geen beleidsbepaler van het fonds. De taken en bevoegdheden van de technisch voorzitter zijn vastgelegd in het Reglement technisch voorzitter.

Bestuurscommissies en werkgroepen

Twee permanente bestuurscommissies ondersteunen het bestuur: de Pensioencommissie Individuele Zaken en de Klachtencommissie. De commissies bestaan uit bestuursleden.

De *Pensioencommissie Individuele Zaken* behandelt specifieke dossiers van individuele (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en individuele werkgevers. Het bestuur heeft aan de Pensioencommissie Individuele Zaken de bevoegdheid verleend om besluiten te nemen over individuele zaken die buiten het contract en SLA's tussen het fonds en de pensioenuitvoeringsorganisatie vallen. De bevoegdheden van de Pensioencommissie Individuele Zaken zijn beschreven in het Governance Handboek.

De *Klachtencommissie* bestaat uit één werkgeversbestuurslid en één werknemersbestuurslid. Iedereen die bij het fonds pensioen opbouwt, heeft opgebouwd of pensioen van het fonds ontvangt, kan een klacht indienen. Ook een werkgever die is aangesloten bij het fonds kan een klacht indienen. De klacht kan gaan over de dienstverlening of bejegening van of behandeling door het fonds. Een klacht kan ook gaan over een verschil van mening over een pensioenreglement of de statuten van het fonds, met gevolgen voor de rechtspositie van de belanghebbende. De klachtencommissie van het fonds behandelt de klacht als een 'interne beroepsinstantie'. De klachtencommissie adviseert

vervolgens het bestuur over de afhandeling van de klacht. Het bestuur besluit over de afhandeling van de klacht.

Het bestuur kan besluiten om een *tijdelijke werkgroep* met een specifieke opdracht in het leven te roepen. Een dergelijke werkgroep wordt door het bestuur opgeheven na afronding van de opdracht. Daarnaast bieden de statuten de mogelijkheid om een tijdelijke commissie in het leven te roepen, bijvoorbeeld een verkiezingscommissie, die krachtens een reglement optreedt.

Raad van toezicht

Het intern toezicht wordt uitgeoefend door de raad van toezicht (RvT). De raad van toezicht houdt toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De RvT is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De RvT staat het bestuur met raad terzijde en stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur. De RvT heeft een goedkeuringsrecht voor een aantal specifiek benoemde onderwerpen en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan, de werkgevers en in het jaarverslag.

De RvT bestaat uit drie onafhankelijke leden. Leden van de RvT worden voor een periode van vier jaar benoemd door het bestuur na een bindende voordracht door het verantwoordingsorgaan. Een lid van de RvT kan één keer worden herbenoemd. De RvT benoemt uit zijn midden een voorzitter, een plaatsvervangend voorzitter en secretaris. De RvT hanteert een rooster van aan- en aftreden.

De taken en bevoegdheden van de RvT zijn vastgelegd in het Reglement raad van toezicht, dat is gepubliceerd op de website van Pensioenfonds Vervoer.

Verantwoordingsorgaan

De verantwoordings- en medezeggenschapsfuncties zijn ondergebracht bij het verantwoordingsorgaan (VO). Het bestuur legt verantwoording af aan het VO over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Het VO heeft de bevoegdheid om een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het bestuursverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van de raad van toezicht, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst. Het VO wordt door het bestuur in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over specifiek benoemde onderwerpen.

Het VO bestaat uit vijf leden: twee vertegenwoordigers van de werknemers, twee namens de werkgevers en één namens de pensioengerechtigden. De leden die voor 13 oktober 2021 zitting hadden in het VO worden voor een periode van twee jaar benoemd door het bestuur op voordracht van de werkgeversverenigingen en de werknemersorganisaties die betrokken zijn bij het pensioenfonds. De leden zijn na afloop van de zittingstermijn opnieuw benoembaar. Een lid van het VO kan vijf keer worden herbenoemd voor eenzelfde periode. De leden die na 13 oktober 2021 voor de eerste keer zijn benoemd hebben zitting voor een termijn van vier jaar en kunnen maximaal twee maal worden herbenoemd voor maximaal vier jaar. Het VO hanteert een rooster van aan- en aftreden.

De taken, (advies)rechten en bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd in het Reglement Verantwoordingsorgaan. Dit reglement is gepubliceerd op de website van Pensioenfonds Vervoer.

De sleutelfuncties

Pensioenfonds Vervoer kent de volgende drie objectieve en onafhankelijke sleutelfuncties:

- de risicobeheerfunctie
- de interne auditfunctie
- de actuariële functie

De risicobeheerfunctie beheert het risicomanagementsysteem. Dit systeem bestaat uit strategieën, methodes, processen en rapportageprocedures die nodig zijn om op individueel en geaggregeerd niveau de risico's waaraan het pensioenfonds blootgesteld wordt of zou kunnen worden, alsook de onderlinge afhankelijkheden en relaties daartussen, voortdurend te onderkennen, te meten, te bewaken, te beheren en te rapporteren. De houder van de risicobeheersleutelfunctie bij Pensioenfonds Vervoer is ook de Chief Risk Officer van de afdeling Risicomanagement.

De actuariële functie heeft een beoordelende en controlerende taak met betrekking tot de actuariële activiteiten van het pensioenfonds. De functie maakt deel uit van het interne beheersingssysteem van het pensioenfonds. De houder van de actuariële sleutelfunctie bij Pensioenfonds Vervoer is ook de certificerende actuaire van het fonds.

De interne auditfunctie evalueert onder meer of de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de integere en beheerste bedrijfsvoering, inclusief de uitbestede werkzaamheden, adequaat en doeltreffend zijn. De interne auditfunctie vormt het sluitstuk van alle waarborgen binnen het pensioenfonds wat betreft de beheerste en integere bedrijfsvoering. De rol van sleutelfunctiehouder interne audit heeft Pensioenfonds Vervoer belegd bij een gespecialiseerde ZZP'er, die als natuurlijk persoon wordt 'geïnsourcd' door het fonds.

De sleutelfunctiehouders rapporteren hun bevindingen en aanbevelingen schriftelijk aan het bestuur.

Als, naar het oordeel van een functiehouders, het bestuur in voorkomende gevallen niet overgaat tot het treffen van passende corrigerende maatregelen naar aanleiding van zijn rapportages en bevindingen, dient de sleutelfunctiehouder dit te escaleren (op grond van de wettelijke meldplicht). In eerste instantie escaleert de functiehouders naar de voorzitter van het bestuur en (als noodzakelijk geacht) de voorzitter van de raad van toezicht. Als de escalatie naar de voorzitter van het bestuur en/of raad van toezicht naar het oordeel van de functiehouders niet leidt tot de benodigde maatregelen, doet de functiehouders melding bij DNB.

Bestuursbureau

De regievoering, de adviserende rol, de beleidsvoorbereidende rol, de controlerende rol en de monitorende rol zijn binnen het bestuursbureau belegd. Het bestuursbureau heeft op een aantal gebieden, zoals bij bestuursondersteuning, communicatie en opstellen van rapportages, een (beperkte) uitvoerende rol. Het bestuursbureau zorgt voor het monitoren van bepalende en

indicatieve sleutelindicatoren in termen van risico's en bijsturingmechanismen ten aanzien van externe partijen op basis van afgesproken kaders en SLA's. Het doel is dat het bestuur kennis kan nemen van de (actuele) risico's, een inschatting kan maken van de effectiviteit van de beheersmaatregelen en, indien nodig, tijdig bij kan sturen.

Het bestuur heeft aan (functionarissen van) het bestuursbureau de bevoegdheid verleend om bepaalde beleidsuitvoerende besluiten te nemen.

Het bestuursbureau heeft een functionele organisatiestructuur. De algemeen directeur is primair verantwoordelijk voor de dagelijkse aansturing van het bestuursbureau en de afstemming met het bestuur en derden. De algemeen directeur rapporteert aan het bestuur. De algemeen directeur is mede-beleidsbepaler van Pensioenfonds Vervoer.

De directeur vermogensbeheer is primair verantwoordelijk voor het beheer van de beleggingen en legt verantwoording af aan de algemeen directeur. De directeur vermogensbeheer wordt aangemerkt als mede-beleidsbepaler van Pensioenfonds Vervoer.

Accountant

De accountant controleert jaarlijks de onder verantwoordelijkheid van het bestuur opgestelde jaarrekening. Hij doet dit overeenkomstig de in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten. Volgens deze richtlijnen wordt de controle zodanig uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Hij legt zijn oordeel vast in een controleverklaring. Naast de controleverklaring met een eindoordeel, kan de accountant bevindingen die naar voren zijn gekomen bij zijn onderzoek rapporteren in de vorm van een accountantsverslag of management letter. PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (PwC) is door het fonds als accountant aangewezen.

Adviserend actuaris

De adviserend actuaris ondersteunt het bestuur bij het ontwikkelen en formuleren van het beleid van het fonds. Daarnaast voert de adviserend actuaris jaarlijks de voorbereiding uit van de actuariële jaarstukken en aanvullende berekeningen. Hiertoe behoren o.a. de controle of de technische voorzieningen, conform de grondslagen van het fonds, juist zijn vastgesteld en het verzamelen en berekenen van overige actuariële informatie, benodigd voor het jaarverslag en de actuariële elementen van de FTK-jaarstaten dan wel andere door DNB of andere toezichthouders verlangde actuariële elementen van periodieke en incidentele rapportages en onderzoeken. De adviserend actuaris legt zijn bevindingen vast in het actuariële rapport. Het fonds heeft Mercer aangesteld als adviserend actuaris.

Certificerend actuaris

De certificerend actuaris stelt op basis van het actuariële rapport van de adviserend actuaris en eventueel aanvullende informatie zijn bevindingen vast betreffende de financiële positie van het fonds; het oordeel wordt vastgelegd in de Actuariële Verklaring. De certificerend actuaris stelt het Rapport van de Certificerend Actuaris op. In dit rapport staan onder andere: de gebruikte actuariële

grondslagen, de vastgestelde voorziening, de uitgevoerde analyses en toetsen, en het door de pensioenuitvoeringsorganisatie of adviseur opgestelde verslag. Daarnaast beoordeelt de certificerend actuaire of het beleid en de uitvoering met betrekking tot de beleggingen voldoet aan het 'prudent person' beginsel (artikel 135 PW en artikel 13 en 13a Besluit FTK).

De certificerend actuaire is onafhankelijk van het pensioenfonds. De certificerend actuaire vult voor het fonds ook de rol van actuair sleutelfunctiehouder, zoals bedoeld in IORP II (zie ook paragraaf 'sleutelfuncties'). Verder verricht de certificerend actuaire geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. De certificerend actuaire beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode over de onafhankelijkheid van de certificerend actuaire. WTW is door het fonds als certificerend actuaire aangewezen.

Compliance officer

Het bestuur heeft een gedragscode vastgesteld voor bestuurders en alle overige door het bestuur aan te wijzen verbonden personen, ter voorkoming van conflicten tussen het belang van het pensioenfonds en de privébelangen van betrokkenen en ter voorkoming van het gebruik van vertrouwelijke informatie over of van het pensioenfonds voor privédoeleinden.

De compliance officer van het fonds houdt toezicht op de naleving van de gedragscode. Het Nederlands Compliance Instituut (NCI) is als compliance officer benoemd.

2.3 Beheerste en integere bedrijfsvoering

Het bestuur draagt de eindverantwoordelijkheid voor het fonds. Vanuit die verantwoordelijkheid dient het bestuur aan alle belanghebbenden bij het fonds voldoende waarborgen te bieden voor een beheerste en integere bedrijfsvoering.

Het systeem van interne beheersing stelt het bestuur en het bestuursbureau van het fonds in staat om de risico's die het behalen van de doelstellingen van het fonds bedreigen, te identificeren, te prioriteren, te analyseren en te beheersen.

Hieronder worden de hoofdlijnen van het systeem van interne beheersing van het fonds uiteengezet.

De processen van het fonds, waarbij onderscheid wordt gemaakt in kernactiviteiten (pensioenbeheer en vermogensbeheer), sturende processen en ondersteunende processen, zijn vastgelegd. De organisatiestructuur van het fonds is daarop afgestemd. Functies, taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en verstrekte mandaten zijn vastgelegd en belegd bij de bestuurlijke gremia en de medewerkers van het bestuursbureau. De organisatiestructuur van het fonds staat beschreven in § 2.1 en § 2.2.

Het bestuursbureau ondersteunt het bestuur bij het uitvoeren van de taken en het realiseren van de doelstellingen van het fonds. Het bestuursbureau treedt op namens het bestuur en is als 'spin in het web' betrokken bij alle processen van het fonds. Het bestuursbureau geeft als regisseur zodanig sturing en leiding dat alle bij de processen betrokken (uitbestedings)partijen hun bijdrage aan die

processen kunnen optimaliseren. De regierol is naast de monitorende en controlerende rol van het bestuursbureau van belang voor de interne beheersing van het fonds.

Het bestuur hecht aan een sterke risicocultuur. In dat kader is bij de opzet van de organisatie uitgegaan van het Three Lines Model. Het lijnmanagement is de eerste beheersingslijn. De afdeling risicomanagement is de tweede beheersingslijn. De afdeling risicomanagement heeft een onafhankelijke positie binnen het fonds en legt verantwoording af aan de algemeen directeur, rapporteert aan het bestuur en heeft ook een onafhankelijke escalatielijn naar de (plaatsvervangend) voorzitters van het bestuur en de voorzitter van de raad van toezicht. De Chief Risk Officer is ook houder van de risicobeheersleutelfunctie. De sleutelfunctierol is wettelijk verankerd en accentueert de onafhankelijke rol.

De interne auditfunctie is de derde beheersingslijn. Het bestuur heeft het integraal risicomanagement beleid in een afzonderlijk document vastgelegd dat periodiek wordt geactualiseerd. Dit beleid wordt in § 9 nader toegelicht.

Het bestuur heeft een groot deel van de activiteiten van het fonds uitbesteed. De kaders waarbinnen en de wijze waarop activiteiten kunnen worden uitbesteed zijn vastgelegd in het Beleid Uitbesteding en Advisering dat periodiek wordt geactualiseerd.

De pensioenadministratie en een deel van de bestuursondersteuning worden uitgevoerd door TKP Pensioen B.V. (TKP). Als integraal vermogensbeheerder is Achmea Investment Management (Achmea IM) verantwoordelijk voor het selecteren en monitoren van de externe vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen van het fonds. Daarnaast adviseert Achmea IM het fonds over de strategische en operationele inrichting van het vermogensbeheer. Achmea IM fungeert bovendien als collateral manager voor de overlay-portefeuilles van het pensioenfonds en het beheert het vermogen van de beleggingen dat uit hoofde van het genoemde collateral management benodigd is. Northern Trust is als custodian aan het fonds verbonden. ITS houdt toezicht op de tijdige, juiste en volledige verwerking van beleggingsmutaties. Daarnaast toetst ITS maandelijks de juistheid van de waarderingen van de beleggingsposities. First Pensions controleert de aan DNB te leveren FTK kwartaalstaten beleggingen en de berekening van het vereist (eigen) vermogen.

De afspraken over de aard, de omvang en de kwaliteit van de diensten die door TKP, Achmea IM, Northern Trust, ITS en First Pensions worden verleend zijn vertaald in prestatie maatstaven en vastgelegd in Service Level Agreements (SLA). Over de mate van realisatie van de prestatie maatstaven van de kernuitbestedingspartijen (TKP en Achmea IM) wordt periodiek aan het bestuur gerapporteerd.

Als vanuit het oogpunt van kwantiteit of kwaliteit nodig is, maakt het fonds op ad hoc basis gebruik van de diensten van gespecialiseerde dienstverleners.

Omdat het bestuur – ongeacht de wijze van uitvoering - eindverantwoordelijk is voor alle activiteiten van het fonds, dienen de organisaties aan wie kernactiviteiten zijn uitbesteed eveneens voldoende waarborgen te bieden voor een beheerste en integere bedrijfsvoering. Het bestuur stelt periodiek vast, onder andere aan de hand van de ISAE 3402 of daarmee vergelijkbare rapportages, of de bedrijfsvoering beheerst en integer is en treedt – als dit niet het geval is - in overleg met de betreffende dienstverlener om tot verbetering te komen. Bij deze beoordeling houdt het bestuur ook

rekening met het bepaalde in de principes voor beheerst beloningsbeleid zoals geformuleerd door De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten.

De planning en control cyclus van het fonds, waarvan de rapportagestructuur deel uitmaakt, is afgestemd op de doelstellingen die het bestuur nastreeft en de risico's die van invloed zijn op het realiseren van die doelstellingen. De volgende periodieke rapportages vormen de kern van de planning en control cyclus van het fonds.

Rapportages

- 1 Dashboard Financiële risico's (Achmea IM; maandelijks).
- 2 Rapportage niet-Financiële risico's (Achmea IM; per kwartaal).
- 3 Dashboard Illiquide beleggingen (Achmea IM; per kwartaal).
- 4 Rapportage beleggingen (Achmea IM; maandelijks en per kwartaal).
- 5 Rapportages over maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB halfjaarrapportages, normatief engagementrapport (halfjaarlijks), thematisch engagementrapport (halfjaarlijks), kwartaalrapportage corporate governance en stemgedrag¹) (Achmea IM).
- 6 Countervailing Rapportage beleggingen (bestuursbureau; maandelijks en per kwartaal).
- 7 De maandrapportage van TKP waarin opgenomen de mate van realisatie van de performance maatstaven in het SLA, de incasso-rapportage, de voortgangsrapportage over de bevindingen in de ISAE 3402 rapportage en de rapportage over de handhaving (TKP; per maand).
- 8 De financiële maandrapportage van TKP, waarin onder meer opgenomen de ontwikkeling van bepaalde balans- en resultaatkosten, waaronder de kosten (TKP, per maand).
- 9 Risicorapportage niet-financiële risico's (TKP; per kwartaal)
- 10 Rapportages interne beheersing TKP, Achmea IM, Northern Trust, First Pensions ITS en Lagarde (ISAE 3402 Type II, SOC1 of daarmee vergelijkbaar); (bestuursbureau; jaarlijks).
- 11 De jaarstukken van het fonds bestaande uit: het jaarverslag, het actuariële verslag, het accountantsrapport en de accountantsverklaring, het certificeringsrapport en de verklaring van de waarmerkend actuaris.
- 12 Maand-, kwartaal- en jaarrapportages aan DNB.
- 13 IBI en First Pensions kostenbenchmarkingrapportage (IBI en First Pensions; jaarlijks).
- 14 Integraal risicomanagement rapportage (afdeling risicomanagement; per kwartaal)
- 15 Compliance rapportage (NCI; per kwartaal).
- 16 Functionaris gegevensbescherming rapportage (ICTRecht; per kwartaal)
- 17 Informatiebeveiligingsrapportage (bestuursbureau; per half jaar)
- 18 Rapportage vertrouwenspersoon ongewenste omgangsvormen (externe vertrouwenspersoon; jaarlijks)

Daarnaast laat het fonds periodiek een ALM-studie en een haalbaarheidstoets uitvoeren.

De plannen en rapportages worden besproken in het bestuur. Uitvoering van activiteiten vindt plaats op basis van goedgekeurde plannen. Aan de hand van de rapportages monitort en beoordeelt het bestuur de uitvoering en besluit – als het dat nodig acht – tot het nemen van corrigerende acties.

¹ Daarnaast bevat de onder punt 4 genoemde kwartaalrapportage een deel over maatschappelijk verantwoord beleggen.

Link naar jaarverslagen en kwartaalberichten: <https://www.pfvervoer.nl/downloads>

3 INHOUD EN UITVOERING VAN DE PENSIOENREGELINGEN

3.1 Criteria voor de aansluiting van werkgevers en voor het verkrijgen van het deelnemerschap

3.1.1 Verplichte aansluiting

Werkgevers en werknemers die voldoen aan de voorwaarden betreffende de verplichtstelling dienen zich te melden op het moment dat voor hen de aansluitings- c.q. deelnemingsplicht van toepassing is. De aangesloten werkgever is verantwoordelijk voor het verstrekken van de juiste gegevens die nodig zijn om de pensioenregeling uit te kunnen voeren.

Nieuwe werkgevers met personeel in dienst dienen zich voor de werknemersverzekeringen te melden bij de uitvoeringsinstelling (UVI) voor de voor hen van toepassing zijnde sector. De uitvoeringsinstelling (UVI) bepaalt in welke sector zij de onderneming op grond van de bedrijfsactiviteiten moet indelen. Als een werkgever wordt ingedeeld in een categorie waarvoor mogelijk een verplichting tot deelname aan Pensioenfonds Vervoer geldt, wordt TKP geïnformeerd. Als de werkgever al bekend is en op grond van de bedrijfsactiviteiten onder de werkingssfeeromschrijving van Pensioenfonds Vervoer valt, wordt in de administratie een contract opgevoerd. Als TKP niet met een redelijke mate van zekerheid kan bepalen of de pensioenregeling voor de werkgever van toepassing is, vraagt TKP de werkgever nadere informatie. Als de werkgever niet aan het verzoek tot het verstrekken van nadere informatie voldoet (ondanks diverse rappels), wordt een werkgever aangesloten op basis van de beschikbare informatie.

Een werkgever die is aangesloten ontvangt alle benodigde informatie (waaronder een pensioenreglement). De werkgever moet een opgave verstrekken van de voor het pensioenfonds van belang zijnde gegevens. Aan de hand van de opgave van de werkgever wordt de pensioenpremie berekend en een premienota vastgesteld. De nota wordt aan de werkgever gezonden.

Wanneer een werkgever met deelnemingsplichtig personeel in dienst verzuimt zich aan te melden en de werkgever wordt op een later tijdstip gesignaleerd, dan wordt de werkgever met terugwerkende kracht aangesloten.

De verplichtstelling vindt u ook op: <https://www.pfvervoer.nl/downloads>

3.1.2 Vrijwillige aansluiting

Het bestuur is bevoegd een werkgever die niet onder de werkingssfeer van het fonds valt op vrijwillige basis aan te sluiten bij het fonds als de werkgever hierom verzoekt. De werkgever moet dan wel aan één (of meer) van onderstaande voorwaarden voldoen:

- a. de loonontwikkeling bij deze natuurlijke persoon of rechtspersoon is ten minste gelijk aan de loonontwikkeling die geldt voor werkgevers die verplicht deelnemen en de natuurlijke persoon of

rechtspersoon deelneemt in de sociale fondsen die voor die werkgevers actief zijn of zullen zijn;
of

- b. er is sprake van een groepsverhouding tussen de natuurlijke persoon of rechtspersoon die zich vrijwillig wil aansluiten en een werkgever die onder de werkingssfeer valt van het fonds; of
- c. dit gebeurt aansluitend aan een periode waarin de natuurlijke persoon of rechtspersoon wel onder de werkingssfeer van het fonds viel.

Gevolg van de vrijwillige aansluiting is dat de werknemers van de werkgever gaan deelnemen in de verplichte regeling van het fonds.

3.1.3 Aansluiting binnen de statutaire werkingssfeer

Het bestuur is bevoegd om werkgevers of groepen van werkgevers die binnen de statutaire werkingssfeer vallen, maar niet verplicht zijn tot deelname, aan te sluiten bij het fonds. Het bestuur kan voorwaarden stellen waaronder een dergelijke aansluiting plaatsvindt. Gevolg van de aansluiting is dat de werknemers van de werkgever(s) gaan deelnemen aan de basisregeling van het fonds.

3.1.4 Vrijwillige voortzetting

Het bestuur mag deelnemers toestaan op vrijwillige basis te blijven deelnemen aan de pensioenregeling na beëindiging van het dienstverband met een aangesloten werkgever. Vrijwillige voortzetting wordt slechts toegestaan als de deelnemer voldoet aan door het bestuur gestelde voorwaarden en slechts voor een beperkte duur.

3.1.5 Aanvullende verzekeringen

Op verzoek van een werkgever kan het bestuur voor werknemers van aangesloten ondernemingen aanspraken op ouderdoms-, partner-, wezen- en arbeidsongeschiktheidspensioen verzekeren, boven de aanspraken die voortvloeien uit de toepassing van de verplichte regeling. Een en ander tegen betaling van periodieke premies of koopsommen en op door het bestuur vastgestelde overige voorwaarden.

3.1.6 Vrijstelling

In een aantal door de wet (Vrijstellingsbesluit Wet Bpf 2000) voorgeschreven gevallen is Pensioenfonds Vervoer verplicht op verzoek van een werkgever vrijstelling te verlenen van deelneming aan de pensioenregeling. Als bij een verzoek tot vrijstelling niet voldaan is aan de voorwaarden van een verplichte vrijstelling kan Pensioenfonds Vervoer ook onverplicht vrijstelling verlenen.

3.1.7 Algehele gedragslijn voor vrijwillige aansluitingen en voortzetting

Een vrijwillige aansluiting bij of vrijwillige voortzetting van de basis-, aanvullende of excedentregelingen van het fonds geschiedt op basis van dezelfde voorwaarden en (doorsnee)premies als voor de verplicht aangesloten werkgevers.

De werknemers van de toetredende onderneming gaan deelnemen aan de (verplichte) basis- en eventueel aanvullende regelingen zoals die (nu en in de toekomst) worden uitgevoerd door Pensioenfonds Vervoer.

3.2 Uitvoeringsreglement

Het fonds heeft een uitvoeringsreglement opgesteld en gepubliceerd op haar website. In het uitvoeringsreglement zijn de volgende onderwerpen opgenomen:

- algemene bepalingen
- wijze van vaststelling van de verschuldigde premie
- wijze van betaling van de premie en betalingstermijnen
- verplichting van de werkgever om informatie te verstrekken
- procedures bij niet nakomen van premiebetalingsverplichtingen
- procedures in geval van wijziging van de pensioenovereenkomst
- de maatstaven voor toeslagverlening en de voorwaarden waaronder toeslagverlening plaatsvindt
- uitgangspunten en procedures betreffende besluitvorming over vermogenstekorten en vermogensoverschotten
- mogelijkheid om een lagere premie en terugbetaling toe te kennen
- mogelijkheid tot vrijwillige voortzetting van de pensioenregeling na beëindiging van het dienstverband
- vrijstelling van verplichte deelneming aan het fonds
- de rechten en verplichtingen met betrekking tot vrijwillige pensioenregelingen
- gemoedsbezwaarde werkgevers

3.3 Pensioenregelingen

3.3.1 Inleiding

In de volgende paragrafen staat een samenvatting van de pensioenregelingen die Pensioenfonds Vervoer uitvoert. Voor een precieze inhoud van de pensioenregelingen wordt verwezen naar de pensioenreglementen die op de website van het pensioenfonds staan.

Link naar de reglementen en de overzichten met betrekking tot de kerncijfers:

<https://www.pfvervoer.nl/downloads/>

<https://www.pfvervoer.nl/over-ons/wie-zijn-wij>

<https://www.pfvervoer.nl/sites/default/files/documenten/kerncijfers-2024.pdf>

3.3.2 Pensioenreglement Pensioenfonds Vervoer

De pensioenregeling is in 2024 niet gewijzigd. De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar.

Kenmerk	Omschrijving
Pensioensysteem	Middelloodregeling. De deelnemers zijn werkzaam in de sectoren Beroepsgoederenvervoer, Besloten

	Busvervoer, Taxivervoer of Orsima en geboren op of na 1 januari 1950. Elke sector heeft zijn eigen kenmerken.										
Pensioensalaris	Het loon is voor alle sectoren gemaximeerd (2024 € 71.628). Dit maximum is gelijk aan 260 maal het bedrag bedoeld in artikel 9, eerste lid van de Coördinatie wet Sociale Verzekering, zoals dit bedrag, op 1 januari van het kalenderjaar is vastgesteld.										
Franchise	De franchise bedraagt voor alle sectoren in 2024 € 15.816 De franchise wordt jaarlijks door het bestuur aangepast, waarbij rekening wordt gehouden met de loon- en prijsindex, de AOW-ontwikkeling en de middelen van het fonds.										
Pensioengrondslag	Pensioensalaris minus franchise.										
Ouderdompensioen	Het jaarlijks op te bouwen ouderdompensioen is gelijk gehouden en bedraagt in 2024 1,788% van de pensioengrondslag.										
Pensioendatum	1 ^e dag van de maand waarin de deelnemer of gewezen deelnemer de leeftijd van 68 jaar bereikt.										
Partnerpensioen	Het jaarlijks op te bouwen partnerpensioen bedraagt 70% van het jaarlijks op te bouwen ouderdompensioen. Bij overlijden van de deelnemer voor de pensioendatum is het partnerpensioen gelijk aan het op de pensioenrichtleeftijd bereikbare partnerpensioen.										
Wezenpensioen	Het jaarlijks op te bouwen wezenpensioen bedraagt 14% van het jaarlijks op te bouwen ouderdompensioen. Bij overlijden van de deelnemer voor de pensioendatum is het wezenpensioen gelijk aan het op de pensioenrichtleeftijd bereikbare wezenpensioen. Het wezenpensioen wordt uitgekeerd tot de leeftijd van 18 jaar c.q. 27 jaar zolang het kind studeert.										
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Ingeval van arbeidsongeschiktheid bouwt een deelnemer premievrij pensioen op conform onderstaande tabel: <table border="1" data-bbox="663 1509 1286 1720"> <thead> <tr> <th>AO%</th> <th>Premievrije opbouw</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0-35%</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>35-45%</td> <td>15%</td> </tr> <tr> <td>45-65%</td> <td>30%</td> </tr> <tr> <td>65-100%</td> <td>60%</td> </tr> </tbody> </table>	AO%	Premievrije opbouw	0-35%	0%	35-45%	15%	45-65%	30%	65-100%	60%
AO%	Premievrije opbouw										
0-35%	0%										
35-45%	15%										
45-65%	30%										
65-100%	60%										

Doorsneepremie verplichte basisregeling in % pensioengrondslag		
Sector	Werkgeverspremie	Deelnemerspremie
Goederenvervoer	19,84%	10,16%
Besloten Busvervoer	17,81%	12,19%
Taxivervoer	17,75%	12,25%

Orsima	18,00%	12,00%
--------	--------	--------

De aanspraken op ouderdomspensioen en prepensioen zijn op 31 december 2017 omgerekend naar een aanspraak op ouderdomspensioen met een pensioenrichtleeftijd van 68 jaar. Het opgebouwde partnerpensioen is niet gewijzigd op 31 december 2017. Het prepensioen is niet omgerekend voor de deelnemers die daartegen bezwaar hebben aangetekend.

3.3.3 Reglement Arbeidsongeschiktheidspensioen

Reglement Arbeidsongeschiktheidspensioen bevat bepalingen met betrekking tot aanvullende uitkeringen bij arbeidsongeschiktheid.

Sectoren Goederenvervoer en Besloten Busvervoer met ingang van 1 januari 2006

Deelnemers uit de sectoren Goederenvervoer (met uitzondering van werknemers van FedEx waarvoor vrijstelling is verleend) en Besloten Busvervoer, waarvan de eerste ziektedag valt op of na 1 januari 2006, kunnen aanspraak maken op een WIA-aanvulling. Een voorwaarde is dat de deelnemer onmiddellijk aansluitend aan het bereiken van de maximum-uitkeringstermijn/maximum-wachttijd arbeidsongeschikt is in de zin van de WIA of bij 80% tot 100% arbeidsongeschiktheid recht heeft op een IVA-uitkering, of WGA-uitkering of bij 35% tot 80% arbeidsongeschiktheid recht heeft op een WGA-loonaanvullings- of vervolguitkering. Als een deelnemer 80% tot 100% arbeidsongeschikt is en een IVA-uitkering krijgt, is de duur van de WIA-aanvulling maximaal 3 jaar.

De hoogte van de WIA-aanvulling is afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid:

Mate van arbeidsongeschiktheid	Uitkering als % van het loon
van - tot	
80% - 100%	10%
55% - 80%	10%
35% - 55%	10%
< 35%	0%

De premie voor deze regeling bedraagt vanaf 1 januari 2024 0,8% van de pensioengrondslag (2023: 1,0%). Deze premie komt volledig voor rekening van de deelnemer.

3.3.4 Reglement Tijdelijk Extra Partnerpensioen

Voor werknemers in dienst van een werkgever die is aangesloten bij het fonds bestaat de mogelijkheid om een Tijdelijk Extra Partnerpensioen (voorheen het ANW-pensioen) te verzekeren. De bepalingen voor de verzekering van Tijdelijk Extra Partnerpensioen staan in het Reglement Tijdelijk Extra Partnerpensioen. De deelnemer bepaalt de hoogte van het te verzekeren Tijdelijk Extra Partnerpensioen, waarbij een minimum en een maximumbedrag van toepassing is. Het minimaal te verzekeren bedrag wordt jaarlijks aangepast met het percentage van de verhoging van de wettelijke ANW-uitkering. Het maximumbedrag volgt de wettelijke Anw-uitkering, exclusief de tegemoetkoming als bedoeld in artikel 29 a van de Algemene Nabestaandenwet en in Besluit

tegemoetkoming Anw'ers. De risico's uit hoofde van deze vrijwillige verzekering worden door het pensioenfonds herverzekerd bij Zwitserleven.

3.3.5 Excedentpensioenregeling

Conform het uitvoeringsreglement biedt het fonds de werkgevers de mogelijkheid om een collectieve aanvullende pensioenregeling (excedentpensioenregeling) bij het fonds onder te brengen. Als een werkgever hiertoe besluit, dan wordt er een overeenkomst inzake een excedentpensioenregeling tussen de werkgever en Pensioenfonds Vervoer gesloten. In deze excedentpensioenregeling bouwen werknemers aanvullende pensioenaanspraken op over het pensioengevend loon voor zover dat meer bedraagt dan de franchise. Het pensioengevend loon is vanaf 1 januari 2024 gemaximeerd op € 137.800. De franchise is gelijk aan het maximumloon waarover pensioen wordt opgebouwd in de basisregeling. Het opbouwpercentage is gelijk aan het opbouwpercentage in de basisregeling.

Financiering van de regeling vindt plaats door middel van stortingskoopsommen. De jaarlijks vast te stellen premie bestaat uit:

- De actuariële koopsom voor de in te kopen aanspraken op ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen in het betreffende jaar.
- De risicopremie voor het op risicobasis verzekerde partnerpensioen en wezenpensioen.
- De opslag voor de verzekering van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.
- Opslagen voor uitvoeringskosten.
- De solvabiliteitsopslag.

Toeslagverlening vindt plaats op basis van het toeslagenbeleid van de basispensioenregelingen.

3.3.6 WIA-Excedentregeling

Het fonds biedt de werkgevers de mogelijkheid om een collectieve aanvullende WIA-excedentverzekering bij het fonds onder te brengen. Als een werkgever hiertoe besluit, dan wordt er een overeenkomst inzake een WIA-excedentregeling tussen de werkgever en Pensioenfonds Vervoer gesloten. Deze regeling voorziet in een arbeidsongeschiktheidspensioen van 70% van het salarisdeel van de deelnemer dat uitgaat boven het maximumsalaris in de verplichte basisregeling. (Met een maximumloon van € 250.000). De risico's uit hoofde van deze vrijwillige verzekering worden door het pensioenfonds herverzekerd bij Nationale Nederlanden.

3.4 Actuariële en demografische risico's

De uit de pensioenregelingen voortvloeiende verplichtingen en de hieruit volgende actuariële risico's worden door het fonds in eigen beheer gehouden.

De belangrijkste risico's die de onverminderde uitvoering van de reglementaire bepalingen bedreigen zijn een vermindering van het aantal arbeidsplaatsen in de vervoersector, in combinatie met een vergrijzing van de deelnemerspopulatie.

Er kan sprake zijn van risico's die voort vloeien uit de onverwachte ontwikkeling van het franchise- en salarisniveau. Deze risico's worden opgevangen door de doorsneepremie zodanig vast te stellen dat een (meer dan) gedempte kostendekkende premie wordt ontvangen.

Hierdoor komt al naar gelang de resulterende stijging respectievelijk daling van de pensioengrondslag meer respectievelijk minder premie binnen, zodat premielasten en premiebaten in evenwicht blijven. Omdat de basisregeling een middelloonregeling is, leidt een afwijkend franchise- en salarisniveau niet tot extra backservicelasten voor het fonds.

De overlijdensrisico's uit hoofde van de regeling van Tijdelijk Extra Partnerpensioen (Reglement Tijdelijk Extra Partnerpensioen) worden herverzekerd in de vorm van eenjarige verzekeringen van kapitaal bij overlijden bij Zwitserleven te Amstelveen. De verzekeringen kunnen via de werkgever worden afgesloten. De premiebetaling geschiedt via het fonds.

De arbeidsongeschiktheidsrisico's uit hoofde van de WIA-excedentregeling worden herverzekerd in de vorm van arbeidsongeschiktheidspensioen bij Nationale Nederlanden te Den Haag. De verzekeringen kunnen via de werkgever worden afgesloten. De premiebetaling geschiedt via het fonds.

4 FINANCIËLE OPZET

4.1 Voorzieningen en reserves

In de paragrafen 4.1 t/m 4.7 wordt ingegaan op de financiële opzet en het financiële beleidskader van de (pre)pensioenregelingen. Het bepaalde in deze paragrafen heeft betrekking op de middelen en de verplichtingen van het fonds.

4.1.1 Voorziening pensioenverplichtingen

Methoden

De belangrijkste kenmerken van de gevolgde methode om de Voorziening Pensioenverplichtingen (VPV) vast te stellen zijn:

- De (pre)pensioenverplichtingen zijn berekend op het niveau van de op de balansdatum verworven tijdsevenredige (pre)pensioenaanspraken en ingegane (pre)pensioenen. De op 1 januari na de balansdatum toegekende verhogingen worden hierin verwerkt. De VPV is gelijk aan de contante waarde van de aldus vastgestelde pensioenverplichtingen.
- Voor arbeidsongeschikte deelnemers is de contante waarde van in de toekomst op te bouwen pensioenaanspraken in de VPV opgenomen. Bij de vaststelling van de contante waarde wordt geen rekening gehouden met revalideringskansen. Bij de vaststelling van de contante waarde wordt rekening gehouden met de toekomstige verwachte AOW-gerechtigde leeftijd met een maximum van de pensioenrichtleeftijd van 68 jaar.
- Voor de (tijdelijke) arbeidsongeschiktheidspensioenen is in de VPV opgenomen de contante waarde van de (tijdelijke) arbeidsongeschiktheidspensioenen van de deelnemers met een WAO-resp. WIA-uitkering. Bij de vaststelling van de contante waarde wordt geen rekening gehouden met revalideringskansen. Bij de vaststelling van de contante waarde wordt rekening gehouden met de toekomstige verwachte AOW-gerechtigde leeftijd (ongemaximeerd).
- In verband met de wachttijd van 2 jaar voor de WIA is in de VPV opgenomen de som van de in het balansjaar en in het voorgaande balansjaar geboekte risicopremies voor premievrijstelling en arbeidsongeschiktheidspensioen (onder aftrek van de geldende kostenopslag en solvabiliteitsopslag).
- In verband met de onvoorwaardelijke toeslagverlening van de tot en met 31 december 2009 opgebouwde aanspraken van de excedentregelingen is in de VPV een voorziening opgenomen gelijk aan de contante waarde van de verwachte toekomstige toeslagen.
- In verband met de onvoorwaardelijke toeslagverlening van de op 30 november 2021 collectief overgedragen pensioenaanspraken en –rechten van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van het in 2022 geliquideerde pensioenfonds TNT Express was tot 1 juli 2023 in de VPV een aanvullende voorziening “nog toe te kennen indexatie TNT Express” opgenomen. Op 1 juli 2023 is de volledige voorziening aangewend voor een eenmalige verhoging van de op 30 november 2021 overgedragen pensioenaanspraken en –rechten met 11,29%.

Grondslagen en veronderstellingen

De VPV wordt gebaseerd op naar het oordeel van het bestuur, gehoord de adviserend actuaire, voldoende veilige grondslagen. De actuariële grondslagen en veronderstellingen zijn opgenomen in Bijlage 2.

De grondslagen worden periodiek beoordeeld en indien nodig herzien. Voor deze beoordeling is de in onderstaande tabel opgenomen frequentie van toepassing.

Grondslagen en veronderstellingen	Laatste update/ herijking	Eerstvolgende update/ herijking	Update frequentie
Overlevingsgrondslagen: Tafel	31-12-2022	31-12-2024	2-jaarlijks
Overlevingsgrondslagen: Leeftijdsafhankelijke correctiefactoren	31-12-2022	31-12-2024	2-jaarlijks
Arbeidsongeschiktheid:			
• Revalideringskansen	31-12-2018	31-12-2024	5-jaarlijks
• Opslag (in premie) voor premievrijstellings-risico	31-12-2022	31-12-2024	jaarlijks
• Premie aanvullende arbeidsongeschiktheidsuitkering	31-12-2022	31-12-2024	jaarlijks
Premie uitgesteld wezenpensioen	31-12-2020	31-12-2025	5-jaarlijks
Partnerfrequenties	31-12-2022	31-12-2027	5-jaarlijks
Leeftijdverschil man / vrouw	31-12-2022	31-12-2027	5-jaarlijks
Opslag toekomstige uitvoeringskosten:			
• Premie (administratiekosten)	31-12-2022	31-12-2025	3-jaarlijks
• TV (excassokosten)	31-12-2022	31-12-2025	3-jaarlijks

In afwijking van de hierboven genoemde termijnen kan het bestuur besluiten dat een eerdere herijking of update noodzakelijk is als de omstandigheden en/of de resultaten daar aanleiding toe geven.

Overlevingsgrondslagen

Pensioenfonds Vervoer hanteert leeftijdsafhankelijke correctiefactoren op de overlevingskansen uit de door het fonds gehanteerde prognosetafel (momenteel Prognosetafel AG2022) die zijn afgeleid van ervaringscijfers binnen Pensioenfonds Vervoer. De omvang van het fonds en de omvang van de eigen ervaringssterfte maken een fondsspecifieke bepaling van correctiefactoren mogelijk.

Het is van belang om de correctiefactoren periodiek te toetsen om te kunnen waarborgen dat deze correctiefactoren nog aansluiten bij de populatie en de ervaringssterfte van het fonds. De toetsing vindt plaats op het moment dat het Actuarieel Genootschap een nieuwe prognosetafel publiceert (momenteel iedere twee jaar). De eerstvolgende publicatie wordt verwacht in 2024. De correctiefactoren worden in principe gebaseerd op een waarnemingsperiode van tien jaar, tenzij bijvoorbeeld de kwaliteit of beschikbaarheid van de data een kortere periode wenselijk maakt. De robuustheid van de (voorgestelde) correctiefactoren wordt getoetst middels een backtest over een periode van in principe vijf jaar. Hierbij worden, over dezelfde periode als de backtest heeft plaatsgevonden, betrouwbaarheidsintervallen vastgesteld. De huidig gehanteerde correctiefactoren zijn gebaseerd op de periode 2015 tot en met 2021. Voor de eerstvolgende toetsing in 2024 wordt een betrouwbaarheidsinterval bepaald op basis van de verwachte sterfte over de periode 2019 tot en met 2023. De werkelijke sterfte over dezelfde periode wordt getoetst aan de hand van dit betrouwbaarheidsinterval. Als de werkelijke sterfte buiten het betrouwbaarheidsinterval ligt, worden de huidige correctiefactoren in principe herzien.

Naast de toets op basis van de sterfte over de gehele onderzoeksperiode is het ook van belang om de werkelijke sterfte van ieder afzonderlijk onderzoeksjaar te toetsen om te kunnen vaststellen of er sprake zou kunnen zijn van een eventuele trend in de sterftewaarnemingen. Ook een trend in de sterftewaarnemingen kan aanleiding zijn om de huidige correctiefactoren te herzien. Uit het onderzoek kan blijken dat een trendmatige beweging richting de grenzen van het betrouwbaarheidsinterval zichtbaar is. Als gevolg van deze trend wordt ingeschat dat binnen een korte termijn (tot het eerstvolgende toetsmoment, naar verwachting na twee jaar) de werkelijke sterfte buiten het interval gaat liggen, dienen de huidige correctiefactoren te worden herzien. Bij iedere (tweejaarlijkse) toets wordt nagegaan of er sprake kan zijn van een trend in de sterftewaarnemingen.

Opslag toekomstige uitvoeringskosten

De voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten is vertaald in een opslag op de technische voorzieningen voor excassokosten. Deze opslag is onderdeel van de totale technische voorzieningen en wordt ook toegepast bij de nieuwe opbouw (toevoeging aan de voorziening) en de uitkeringen (vrijval van de voorziening).

Gehanteerde uitgangspunten

De gehanteerde uitgangspunten voor de vaststelling van deze opslag zijn de volgende:

- Pensioenfonds Vervoer moet de uitvoeringskosten kunnen dragen bij afwikkeling van de opgebouwde verplichtingen. De kosten voor de (toekomstige) inactieven moeten door het fonds kunnen worden gedragen en daartoe moet een toereikende kostenvoorziening worden aangehouden. De vrijval uit de kostenvoorziening moet bij afwikkeling bij benadering minimaal gelijk zijn aan de feitelijke afwikkelingskosten. Dit voorkomt ook dat de toeslagcapaciteit van het fonds wordt overschat.
- In beginsel moet de kostenvoorziening toereikend zijn tot de laatste deelnemer overlijdt. In de praktijk wordt op een eerder moment tot overdracht van de opgebouwde pensioenen bij een andere uitvoerder overgegaan, omdat schaalnadelen ontstaan naarmate het fonds in omvang afneemt.

De methode van vaststelling

De laatstelijk uitgevoerde herijking in 2022 is uitgevoerd door de geschatte uitvoeringskosten op 31 december 2022 contant te maken op basis van de volgende grondslagen en uitgangspunten:

- De fondsgrondslagen op 31 augustus 2022.
- Er is rekening gehouden met kosteninflatie op basis van het door DNB gepubliceerde ingroei-pad voor prijsinflatie op 1 juli 2022.
- Het fonds bereikt bij afwikkeling in enig jaar een dusdanige omvang, dat het efficiënter wordt het fonds te liquideren en de opgebouwde verplichtingen bij een verzekeraar of een andere pensioenuitvoerder onder te brengen. Er is verondersteld dat de schaalnadelen na 40 jaar dusdanig groot worden, dat tot liquidatie en (verplichte) herverzekering wordt overgegaan. Er is van uit gegaan dat bij herverzekering of overgang naar een andere pensioenuitvoerder na 40 jaar 2,0% van de netto technische voorzieningen benodigd is.
- Liquidatie en overdracht gaat gepaard met extra uitvoeringskosten. Bij de vaststelling is rekening gehouden met een bedrag aan liquidatiekosten van € 1.000.000.

Het resulterende bedrag wordt uitgedrukt als percentage van de netto technische voorzieningen. De hierboven genoemde uitgangspunten en de DNB RTS op 31 augustus 2022 resulteren in een voorziening toekomstige uitvoeringskosten van 1,71% van de netto TV op 31 augustus 2022. Uit oogpunt van prudentie heeft het bestuur besloten om een marge van 0,05%-punt aan te houden, wat resulteert in een opslag van 1,8%.

Vaststelling (beleids)dekkingsgraad

Het fonds stelt iedere maand de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad vast.

De dekkingsgraad is gelijk aan de verhouding tussen het vermogen inzake de bij het fonds ondergebrachte pensioenregelingen en de technische voorzieningen van het fonds.

De beleidsdekkingsgraad is gelijk aan het gemiddelde van de gepubliceerde dekkingsgraden van de 12 maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling. Als de dekkingsgraad sterk afwijkt van een latere definitieve maanddekkingsgraad wordt de beleidsdekkingsgraad herzien. Van een 'sterke afwijking' is in dit kader sprake als de planningstolerantie voor in de dekkingsgraadberekening gehanteerde componenten wordt overschreden. De planningstolerantie voor boekjaar 2023 bedraagt 0,5% van de technische voorzieningen (op basis van de voorziening pensioenverplichting op 31 augustus 2023 is de planningstolerantie voorlopig vastgesteld op €128 miljoen).

4.1.2 Solvabiliteitsreserve

Het jaarlijkse resultaat van het pensioenfonds wordt toegevoegd aan de solvabiliteitsreserve. De hoogte van de solvabiliteitsreserve is minimaal gelijk aan nul en maximaal gelijk aan de grens die in het Financieel Toetsingskader is gesteld voor het Vereist Eigen Vermogen. Hierbij wordt uitgegaan van het bedrag boven de 100% dekkingsgraad. Bijlage 3 bij deze nota bevat een uitwerking van de meest recente berekening van het Vereist Eigen Vermogen. Als de solvabiliteitsreserve haar maximum heeft bereikt, met andere woorden gelijk is aan het Vereist Eigen Vermogen, wordt het meerdere toegevoegd aan de algemene reserve.

4.1.3 Algemene reserve

De algemene reserve wordt jaarlijks vastgesteld als het verschil tussen de aanwezige middelen en de som van de technische voorzieningen en de solvabiliteitsreserve. De algemene reserve dient ter opvang van mutaties in de solvabiliteitsreserve, voor financiering van toeslagen en het dekken van andere algemene risico's.

4.1.4 Niet opgevraagd pensioen

Voor de pensioengerechtigden die na het bereiken van de pensioenrichtleeftijd of na het overlijden van een (gewezen) deelnemer hun pensioen niet opvragen, wordt nog een voorziening pensioenverplichtingen aangehouden.

Niet opgevraagd (tijdelijk) ouderdomspensioen

Als een deelnemer op de pensioenrichtleeftijd zijn ouderdomspensioen niet opvraagt (en geen flexibiliseringskeuze voor uitstel kenbaar maakt), krijgt een deelnemer de status 'slaper' (gewezen deelnemer) en krijgt het ouderdomspensioen de status 'uitgesteld'. De deelnemer bouwt immers geen pensioen meer op. Als de deelnemer in de jaren hierna geen pensioenkeuze maakt, wordt vijf jaar na de individuele AOW-datum het kenmerk 'indicatie niet opgevraagd pensioen' geregistreerd. De deelnemer krijgt hierdoor de status 'niet opgevraagd pensioen' (NOP). Het ouderdomspensioen krijgt de status 'uitkerend'.

De technische voorziening wordt bij deelnemers met de status 'slaper' vastgesteld op basis van doorwerkfactoren. Dat wil zeggen dat er geen uitkeringen uit de voorziening vrijvallen. Zodra een deelnemer de status 'niet opgevraagd pensioen' krijgt, vijf jaar na de AOW-datum, valt de voorziening vrij.

Niet opgevraagd ingegaan partner- en wezenpensioen

Voor 'niet opgevraagd (bijzonder) partnerpensioen' en 'niet opgevraagd wezenpensioen' wordt tot vijf jaar na de overlijdensdatum een voorziening aangehouden. Bij de vaststelling van de technische voorziening wordt gedurende deze vijf jaar rekening gehouden met de jaarlijkse vrijval van de uitkeringen. Dat wil zeggen dat de technische voorziening jaarlijks daalt. Vijf jaar na de overlijdensdatum valt de resterende voorziening vrij.

Voor beide groepen geldt dat de pensioenaanspraken zelf niet vervallen. Als het pensioen alsnog ingaat, worden de niet betaalde uitkeringen nabetaald.

4.2 Toereikendheid voorzieningen en reserves

4.2.1 Minimaal en nagestreefd vermogen

Het bestuur heeft richtlijnen opgesteld die aangeven wat het minimale vermogen moet zijn en wat het nagestreefd vermogen is.

Het minimale vermogen (de ondergrens) is ten minste gelijk aan het Minimaal Vereist Eigen Vermogen, berekend volgens de richtlijnen van DNB en de leidraad van het Actuarieel Genootschap. De berekening van de ondergrens (minimaal vereist eigen vermogen) is vastgelegd in Bijlage 3.

Het nagestreefde vermogen (de volledige toeslagengrens) is 110% van de marktwaarde van de nominale pensioenverplichtingen vermeerderd met de contante waarde van alle toeslagen op de nominale pensioenverplichtingen.

Vanaf 1 juli 2023 is de hierbij gehanteerde discontovoet gelijk aan het verwachte bruto rendement op aandelen, verminderd met de uniforme kostenafslag voor beleggingskosten en bedraagt 5,20% conform artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfondsen.

De toeslagen zijn met ingang van 1 juli 2023 gelijk aan de minimale langetermijn verwachtingswaarde voor de groeivoeten van het loonindexcijfer van 2,4% per jaar conform artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfondsen, en het door DNB gepubliceerde ingroeipad voor looninflatie op 31 december van het betreffende jaar.

De volledige toeslagengrens wordt uitgedrukt in een percentage van de marktwaarde van de nominale pensioenverplichtingen.

De kritische dekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij het fonds in tien jaar naar verwachting voldoet aan het vereist eigen vermogen. De bij de vaststelling van de kritische dekkingsgraad gehanteerde parameters zijn opgenomen in Bijlage 5.

Aanvullend op de ondergrens, de volledige toeslagengrens en de kritische dekkingsgraad is een solvabiliteitsgrens gedefinieerd. De solvabiliteitsgrens is gelijk aan de dekkingsgraad behorende bij het niveau van het Vereiste Vermogen. De berekening van het vereiste vermogen is eveneens vastgelegd in Bijlage 3.

De vier grenzen worden jaarlijks door het bestuur vastgesteld. De grenzen worden bepaald als percentage van de marktwaarde van de nominale pensioenverplichtingen. De marktwaarde van de nominale pensioenverplichtingen wordt bepaald door de verwachte uitkeringsstromen te disconteren tegen de door DNB op balansdatum gepubliceerde rentecurve.

Het bestuur heeft eveneens een toeslagengrens vastgesteld. De toeslagengrens is het niveau waaronder geen toeslagen worden verleend. De toeslagengrens is 110% van de marktwaarde van de nominale pensioenverplichtingen.

De door het bestuur vastgestelde grenzen die worden gehanteerd staan in de tabel hierna.

	Grens (definitie)	Grenzen op 31-12-2022 als % van de marktwaarde van de nominale pensioenverplichtingen
Volledige toeslagengrens	110% van de marktwaarde van de nominale pensioenverplichtingen, vermeerderd met de contante waarde van alle toeslagen op de nominale pensioenverplichtingen. De hierbij gehanteerde discontovoet is gelijk aan het verwachte bruto rendement op aandelen, verminderd met de uniforme kostenafslag voor beleggingskosten en bedraagt 5,60% conform artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfondsen. De toeslagen zijn gelijk aan de minimale verwachtingswaarde voor de groeivoeten van het loonindexcijfer van 2,3% per jaar conform artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfondsen. De volledige toeslagengrens wordt uitgedrukt in een percentage van de marktwaarde van de nominale pensioenverplichtingen.	Ca. 140%
Solvabiliteits- grens	Het vereiste vermogen berekend op basis van de regelgeving van DNB	118,2%
Toeslagengrens	De grens waar beneden geen toeslagen worden verleend.	110%
Ondergrens	Ten minste het minimaal vereist vermogen berekend op basis van de regelgeving van DNB	104,4%

De genoemde grenzen worden jaarlijks herijkt. Als gedurende het jaar het beleid structureel wijzigt, herijkt het bestuur de grenzen op dat moment.

Het fonds meldt jaarlijks de hoogte van de reële dekkingsgraad van het pensioenfonds aan de toezichthouder en vermeldt deze in de jaarrekening en het jaarverslag.

De reële dekkingsgraad is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de beleidsdekkingsgraad die is vereist voor voorwaardelijke toeslagverlening ter hoogte van de minimale verwachtingswaarde voor de groeivoet van het prijsindexcijfer (1,9%), bedoeld in artikel 23a, eerste lid, onderdeel a, en tweede lid, van het Besluit FTK Pensioenfondsen. De reële dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2022 83,1%.

4.2.2 Jaarlijkse toets en rapportages

De toets in hoeverre het gevoerde beleid tot het gewenste resultaat leidt, vindt ten minste jaarlijks plaats aan de hand van de door het fonds en adviseurs uitgebrachte rapportages, in het bijzonder het jaarlijkse rapport van de adviserend actuaaris waarin het resultaat van het fonds geanalyseerd wordt naar zijn oorzaken. In de jaarlijkse toets wordt in ieder geval getoetst aan de in Bijlage 3 bij deze nota genoemde grenzen voor het minimaal vereist vermogen en het vereist vermogen. Bijlage 3 bevat een specificatie van de meest recente uitwerking van deze grootheden.

Op basis van de FTK-kwartaalrapportage beleggingen wordt aan DNB gerapporteerd over de samenstelling van de beleggingsportefeuille, over de beleggingsresultaten evenals over het verloop van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad.

Op basis van de ontwikkeling van de uitkomsten in de loop der jaren kan bijstelling van het beleid of de invulling daarvan plaatsvinden.

4.3 Premiebeleid

4.3.1 De verschuldigde premie

Pensioenfonds Vervoer heft de volgende premies:

- De premie over de pensioengrondslag uit het Pensioenreglement Pensioenfonds Vervoer: deze premie dient ter financiering van het ouderdoms- en partner- en wezenpensioen uit het pensioenreglement.
- De premie over de heffingsgrondslag uit Reglement Arbeidsongeschiktheidspensioen ter financiering van de (tijdelijke) aanvullende arbeidsongeschiktheidsuitkering.

Premie over de pensioengrondslag uit het Pensioenreglement Pensioenfonds Vervoer

Premie over de pensioengrondslag uit het Pensioenreglement Pensioenfonds Vervoer voor actieve deelnemers geboren op of na 1 januari 1950 sector Vervoer.

Deelnemers die geboren zijn op of na 1 januari 1950 bouwen pensioenaanspraken op volgens het pensioenreglement. De premie is vastgesteld als percentage van de pensioengrondslag. Het premiepercentage bedraagt maximaal 30,0%.

De premieopbrengsten zijn bestemd voor de inkoop van de aanspraken op ouderdoms- partner- en wezenpensioen.

In de premie is een opslag besloten voor dekking van de jaarlijkse administratiekosten. Deze opslag is gelijk aan de verwachte uitvoeringskosten, onder aftrek van de verwachte vrijval uit de technische voorziening. De verwachte opslag voor directe uitvoeringskosten in de premie voor de basisregeling bedraagt voor 2024 ca. 0,32% van de pensioengrondslag. Ter dekking van de premievrije deelneming wegens arbeidsongeschiktheid valt met ingang van 1 januari 2023 jaarlijks een opslag van 3,8% uit de bruto premie vrij. Periodiek analyseert het pensioenfonds of de opslagen nog voldoende zijn.

Premie over de pensioengrondslag uit Reglement Arbeidsongeschiktheidspensioen

Met ingang van 1 januari 2006 is een aanvullende arbeidsongeschiktheidsuitkering (WIA-aanvulling) verzekerd voor werknemers binnen de sectoren Goederenvervoer en Besloten Busvervoer. De premie is vastgesteld als percentage van de pensioengrondslag.

Voor deelnemers geboren in of na 1950 én werkzaam in de sector Goederenvervoer en Besloten Busvervoer bedraagt met ingang van 1 januari 2024 het premiepercentage 0,8% van de pensioengrondslag (2023: 1,0%).

Deze premies bevatten een opslag voor de dekking van de jaarlijkse administratiekosten ter grootte van 4,0% van de bruto premie.

Door middel van een periodieke analyse van de resultaten gaat het pensioenfonds na of er reden is om de premie (en voorziening) voor de verzekering van de (tijdelijke) aanvullende arbeidsongeschiktheidsuitkering aan te passen.

4.3.2 Jaarlijkse vaststelling van de kostendekkende premie

Van de doorsneepremie, zoals vastgesteld voor het Pensioenreglement Pensioenfonds Vervoer, komt (afhankelijk van de sector waarin de deelnemer werkzaam is) een gedeelte voor rekening van de deelnemer.

De doorsneepremie, zoals vastgesteld voor Reglement Arbeidsongeschiktheidspensioen, komt, (afhankelijk van de sector waarin de deelnemer werkzaam is) geheel of gedeeltelijk voor rekening van de deelnemer.

De kostendekkendheid van de premie wordt jaarlijks door het pensioenfonds vastgesteld op 30 september voorafgaand aan het boekjaar (ex-ante). Bij de vaststelling van de kostendekkendheid van de premie wordt premiedemping toegepast conform artikel 128, lid 2 van de Pensioenwet (gedempte kostendekkende toetspremie). Premiedemping vindt met ingang van 1 januari 2023 zowel voor de basispensioenregeling als de regeling tijdelijk arbeidsongeschiktheidspensioen plaats op basis van het verwachte portefeuille rendement, waarbij rekening wordt gehouden met een opslag voor de toekomstbestendige toeslagverlening ter grootte van de fondsambitie (looninflatie). De gehanteerde verwacht rendementen en de verwachte toekomstige toeslagverlening zijn hierbij vastgesteld uitgaande van de maximale parameters uit het besluit FTK.

Het rendement op vastrentende waarden wordt voor 5 jaar vastgezet op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur op 30 september van het jaar voorafgaand aan de periode waarin de premie wordt vastgezet. Dit betekent dat de maximale rendementscurve 5 jaar constant is tenzij er een wijziging in de wettelijke maximale parameters of de strategische portefeuille plaatsvindt. Voor zover bekend wordt rekening gehouden met het beleggingsplan van komend jaar. Bij de berekening van de opslag voor toeslagverlening wordt gebruik gemaakt van de minimale verwachtingswaarden zoals vastgelegd in het Besluit FTK, waarbij rekening wordt gehouden met een ingroeipad. Het ingroeipad wordt voor 5 jaar vastgezet op basis van het door DNB gepubliceerde ingroeipad op 1 oktober van het jaar voorafgaand aan de periode waarin de premie wordt vastgezet. De opslag voor toeslagverlening is tenminste gelijk aan de benodigde solvabiliteitsopslag op peildatum van 30 september van het jaar voor aanvang van een boekjaar.

Op 1 januari 2024 is de verwachtrendementscurve aangepast, omdat op 1 juli 2023 de parameter voor het verwacht rendement voor zakelijke waarden is verlaagd. De zogenaamde verwacht rendementscurve en de bij de vaststelling van de curve gehanteerde uitgangspunten zijn opgenomen in bijlage 4.

Daarnaast wordt de in de gedempte en ongedempte kostendekkende (toets)premie begrepen opslag voor uitvoeringskosten gelijk gesteld aan de verwachte uit de premie benodigde kostenopslag ter dekking van de verwachte uitvoeringskosten, na aftrek van de uit de technische voorzieningen verwachte vrijvallende opslag voor excassokosten als gevolg van de verwachte te verrichten pensioenuitkeringen.

Het fonds vermeldt in zijn jaarrekening en jaarverslag zowel de ongedempte kostendekkende premie (op basis van de rentetermijnstructuur op 31 december), de gedempte kostendekkende toetspremie als de doorsneepremie en de samenstelling van de doorsneepremie en de hoogte van de premiecomponenten.

Jaarlijks wordt de gedempte kostendekkende toetspremie van het betreffende jaar vastgesteld voor:

- het Pensioenreglement Pensioenfonds Vervoer en
- Reglement Arbeidsongeschiktheidspensioen, inclusief een solvabiliteitsopslag ter grootte van het vereist eigen vermogen.

De verwachte doorsneepremie is beschikbaar voor Pensioenreglement Pensioenfonds Vervoer en Reglement Arbeidsongeschiktheidspensioen en dient ten minste gelijk te zijn aan de gedempte kostendekkende toetspremie voor deze pensioenreglementen die met inachtneming van de regels van het FTK is vastgesteld.

In bijlage 4 bij deze nota is de doorsneepremie afgezet tegen de (gedempte en ongedempte) kostendekkende premie zoals hierboven gedefinieerd.

4.4 Toeslagenbeleid

Een eventuele toeslagverlening is afhankelijk van de (verwachte) financiële positie van het pensioenfonds. Bij het verlenen van toeslagen houdt het bestuur rekening met de beleidsdekkingsgraad, evenals met het premiebeleid. De toeslagen worden gefinancierd uit het rendement op de beleggingen van het fonds dat uitgaat boven de actuarieel benodigde intrest en uit de liggende reserves (solvabiliteitsreserve en algemene reserve) van het fonds.

Op pensioenrechten en pensioenaanspraken kan jaarlijks toeslag worden verleend van maximaal de maatstaf. Hieronder wordt nader ingegaan op de maatstaf en op welke pensioenaanspraken en – rechten deze van toepassing is. Het bestuur beslist echter jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit het beleggingsrendement gefinancierd.

Als toeslagmoment geldt 1 januari van een jaar. Het besluit tot toekennen van toeslagen wordt gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad van 30 september van het voorgaande jaar. Hierbij wordt rekening gehouden met toekomstige ontwikkelingen die direct of indirect van invloed kunnen zijn op de (toekomstige) financiële positie van het fonds, zoals:

- wijzigingen in de pensioenregeling;
- wijzigingen in wet- en regelgeving;
- verwachte ontwikkelingen in het (verloop van het) deelnemersbestand;
- verwachte ontwikkeling van de rente.

Ook kunnen administratieve overwegingen en de daar mee gemoeid gaande kosten een rol spelen.

Ongeacht de omvang van het eigen vermogen wordt een toename van de technische voorzieningen voor zover deze het gevolg is van toegenomen levensverwachtingen verrekend met de toeslagen die in de daaropvolgende jaren wordt verleend. De periode waarin de verrekening met de

toeslagverlening plaatsvindt wordt nader door het bestuur vastgesteld, met inachtneming van een eventueel van toepassing zijnde herstelplan.

4.4.1 Maatstaf toeslagverlening

De pensioenrechten van pensioengerechtigden en pensioenaanspraken van gewezen deelnemers evenals de pensioenaanspraken van deelnemers kunnen jaarlijks worden verhoogd met maximaal de algemene stijging van de lonen in de bedrijfstak. De maatstaf voor deze verhoging is de loonontwikkeling in de periode 2 juli tot en met 1 juli voorafgaande aan deze verhoging. Het gaat dan om de volgende cao's:

- beroepsgoederenvervoer;
- besloten busvervoer;
- zorgvervoer en taxi.

De toeslag wordt bepaald op basis van de naar aantal deelnemers gewogen gemiddelde loonontwikkeling.

4.5 Samenhang tussen premiebeleid en toeslagenbeleid, gegeven het beleggingsbeleid

In deze paragraaf wordt het beleidskader van het fonds geschetst. De onderstaande tabel geeft aan hoe het bestuur de samenhang tussen toeslagenbeleid en premiebeleid heeft vastgesteld. Het premiebeleid maakt onderdeel uit van het uitvoeringsreglement.

De diverse grenzen ten aanzien van de beleidsdekkingsgraad staan beschreven in hoofdstuk 4.2.

In onderstaand beleidskader wordt de term toeslagverlening gebruikt in combinatie met de hoogte van de beleidsdekkingsgraad. Dat betekent niet dat als aan een bepaalde eis voldaan wordt, er automatisch een toeslag wordt verleend. Het beleidskader geeft aan dat het bestuur bij een bepaald vermogen kan besluiten om een bepaalde mate van toeslagen toe te kennen. Het beleidskader geeft in die zin wel richting aan, maar geeft geen recht op toeslagen.

Voorwaarde	Toeslagenbeleid	Premiebeleid
Beleids DG > Volledige toeslagengrens	Toeslagverlening o.b.v. reglementaire bepalingen en extra toeslagverlening ²	Geen aanpassing premieniveau en eventueel premiekorting ³
Beleids DG < Volledige toeslagengrens	Gekorte toeslagverlening	Standaard premie
Beleids DG < Toeslagengrens	Geen toeslagverlening	Standaard premie
Beleids DG < Ondergrens	Geen toeslagverlening	Standaard premie

Een gekorte toeslagverlening wordt als volgt vastgesteld:

² Extra toeslagverlening zal slechts kunnen worden toegepast indien in eerdere jaren gekort is op de toeslagverlening en/of vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten heeft plaatsgevonden.

³ Vooralsnog zal het bestuur geen premiekorting verlenen.

- Eerst wordt de omvang van het voor toeslagverlening beschikbare vermogen boven de toeslagengrens van 110% bepaald.
- Vervolgens wordt de hoogte van de toeslag zodanig bepaald dat wanneer deze jaarlijks wordt toegekend de contante waarde van alle toeslagen maximaal gelijk is aan de hoogte van dit vermogen: de hierbij gehanteerde discountvoet is gelijk aan het verwachte bruto rendement op aandelen, verminderd met de uniforme kostenafslag voor beleggingskosten en bedraagt 5,20% conform artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfondsen.
- Deze hoogte van de toeslag wordt uitgedrukt in een percentage van de groeivoet van het loonindexcijfer van 2,4% per jaar conform artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfondsen.
- De hoogte van de toeslagverlening is gelijk aan dit percentage maal de voor het betreffende jaar relevante gerealiseerde waarde van de maatstaf voor toeslagverlening.

De toeslagengrens van 110% is gebaseerd op artikel 15, lid 2 Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen, zoals luidend tot 1 juli 2022. Op deze datum zijn, onder randvoorwaarden, de mogelijkheden tot toeslagverlening tijdelijk verruimd. Het bestuur zal bij vaststelling van de toeslagverlening nader bezien of van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt. Het bestuur zal dit besluit kwalitatief en kwantitatief onderbouwen. Een op enig moment van het beleidskader afwijkend toeslagbesluit leidt niet direct tot aanpassing van dit beleidskader voor volgende jaren. Het bestuur heeft besloten voor de toeslagverlening op 1 januari 2022 (toegekend op 1 juli 2022), op 1 januari 2023 en op 1 januari 2024 gebruik te maken van de verruimde toeslagmogelijkheid. Het bestuur heeft alle drie keren de volledige maatstaf toegekend.

Het beschikbare budget voor een extra toeslagverlening wordt als volgt vastgesteld:

- Het beschikbare budget is maximaal gelijk aan een vijfde van de overschrijding van de beleidsdekkingsgraad ten opzichte van de volledige toeslagengrens.
- De beleidsdekkingsgraad moet na de extra toeslagverlening het niveau van het vereist eigen vermogen behouden.

Een extra toeslagverlening wordt slechts toegepast als in eerdere jaren gekort is op de toeslagverlening en/of vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten heeft plaatsgevonden. Een beschikbaar budget voor een extra toeslagverlening wordt op een door het fonds te bepalen wijze ingezet voor extra toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten van deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden.

De aanvullende toeslag voor de voormalige deelnemers van Pensioenfonds TNT Express is onvoorwaardelijk en valt daarmee niet onder de bovengenoemde bepalingen van het toeslagbeleid. Een premiekorting is een korting op de gedempte kostendekkende premie en kan pas worden toegestaan als de voorwaardelijke toeslagen met betrekking tot de voorgaande tien jaar zijn verleend en de vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten in de voorgaande tien jaar gecompenseerd is.

4.6 Verlaging van pensioenaanspraken en pensioenrechten

Wanneer de beleidsdekkingsgraad van het fonds lager is dan het vereist eigen vermogen, stelt het fonds een herstelplan op. In het herstelplan werkt het fonds uit hoe het binnen tien jaar voldoet aan het vereist eigen vermogen.

Als het fonds niet in staat is om binnen de genoemde termijnen te voldoen aan het vereist eigen vermogen (als de dekkingsgraad lager is dan de kritische dekkingsgraad), is onderdeel van het herstelplan een gedurende deze termijnen in te rekenen verlaging van pensioenaanspraken en pensioenrechten op basis van een in beginsel tijdsevenredig herstel (in afwijking hiervan kan het herstelplan een meer dan tijdsevenredig herstel vertonen in de eerste helft van de looptijd van het herstelplan).

De in dit herstelplan in het eerste jaar ingerekende verlaging van pensioenaanspraken en pensioenrechten dient direct doorgevoerd te worden.

Als de beleidsdekkingsgraad na zes opeenvolgende meetmomenten onder het minimaal vereist eigen vermogen ligt en de dekkingsgraad bij die laatste vaststelling ook onder dat niveau ligt, neemt het pensioenfonds binnen zes maanden maatregelen waardoor de dekkingsgraad van het pensioenfonds direct voldoet aan het minimaal vereist eigen vermogen.

Deze maatregel betreft een verlaging van pensioenaanspraken en pensioenrechten en wordt direct in de technische voorzieningen verwerkt en ofwel direct doorgevoerd, ofwel in beginsel evenredig gespreid in de tijd gedurende maximaal de termijn die wordt gebruikt voor het herstelplan dat is opgesteld na constatering van de situatie (dus in maximaal 10 jaar).

Als deze maatregel nodig is gebleken, begint voor de toepassing van de maatregel een nieuwe termijn.

Als het fonds geen maatregelen heeft hoeven nemen, omdat bij de laatste vaststelling van de beleidsdekkingsgraad de dekkingsgraad niet onder het minimaal vereist eigen vermogen lag, moet deze maatregel genomen worden als bij iedere volgende vaststelling van de beleidsdekkingsgraad blijkt dat ook de dekkingsgraad onder het minimaal vereist eigen vermogen ligt.

Als de beleidsdekkingsgraad op enig moment op of boven het niveau van het minimaal vereist eigen vermogen ligt, hoeft deze maatregel niet genomen te worden en begint voor de toepassing van de maatregel een nieuwe termijn.

Een verlaging van pensioenaanspraken en pensioenrechten kan op basis van een gedifferentieerde vermindering of een evenredige vermindering worden toegepast.

4.7 Financiële sturingsmiddelen: ALM studies en (aanvangs)haalbaarheidstoets

Ter onderbouwing van het beleid en de inzet van de financiële sturingsmiddelen (premie, toeslagverlening en samenstelling beleggingsportefeuille) laat het bestuur periodiek ALM studies uitvoeren.

Conform artikel 22 van het Besluit FTK Pensioenfondsen voert het fonds periodiek een haalbaarheidstoets uit die op basis van een stochastische analyse inzicht geeft in de samenhang

tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Er is een aanvangshaalbaarheidstoets en een jaarlijkse haalbaarheidstoets.

De aanvangshaalbaarheidstoets wordt uitgevoerd bij uitvoering van een nieuwe pensioenregeling en bij significante wijzigingen.

De aanvangshaalbaarheidstoets laat zien:

- a. dat het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau boven de door het fonds te kiezen ondergrens voor dit pensioenresultaat blijft;
- b. dat het premiebeleid over de gehele berekeningshorizon voldoende realistisch en haalbaar is
- c. dat het fonds voldoende herstelcapaciteit heeft om naar verwachting vanuit de situatie dat aan de vereisten voor het minimaal vereist eigen vermogen wordt voldaan, binnen de looptijd van het herstelplan aan de vereisten voor het vereist eigen vermogen te voldoen, en
- d. dat het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweerscenario niet te veel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau, waarbij het fonds hiervoor de maximale afwijking vaststelt.

De onderdelen a, b, en d, worden getoetst vanuit de feitelijke financiële positie van het fonds. De onderdelen a en b wordt eveneens getoetst vanuit het vereist eigen vermogen.

Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets wordt vanuit de feitelijke financiële positie van een fonds beoordeeld in hoeverre wordt voldaan aan de onderdelen a en d, op basis van de bij de laatste aanvangshaalbaarheidstoets door het fonds gekozen normering bij deze onderdelen⁴.

Als bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat niet wordt voldaan aan de onderdelen a of d, treedt het fonds in overleg met cao-partijen om te bezien of maatregelen genomen moeten worden.

Als uiterste sturingsmiddel kan het bestuur besluiten tot vermindering van verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten als:

- het pensioenfonds gezien de beleidsdekkingsgraad niet voldoet aan het minimaal vereist eigen vermogen of het vereist eigen vermogen;
- het pensioenfonds niet in staat is binnen een redelijke termijn te voldoen aan het minimaal vereist eigen vermogen of het vereist eigen vermogen zonder dat de belangen van deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, andere aanspraakgerechtigden of de werkgever(s) onevenredig worden geschaad; en
- alle overige beschikbare sturingsmiddelen, met uitzondering van het beleggingsbeleid, zijn ingezet in het herstelplan, bedoeld in artikel 138 PW of artikel 139 PW.

Het pensioenfonds informeert de deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever(s) schriftelijk over het besluit tot vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten. De vermindering kan op zijn vroegst een maand na de in de vorige volzin bedoelde

⁴ De gekozen normering en de uitkomsten van de meest recente aanvangshaalbaarheidstoets en haalbaarheidstoets zijn opgenomen in hoofdstuk 5.

informatieverstrekking worden gerealiseerd. Ingeval van vermindering van aanspraken worden alle (pre)pensioenaanspraken evenredig verminderd.

4.8 Herstelplan

Wanneer de beleidsdekkingsgraad aan het einde van een kalenderkwartaal onder het vereist eigen vermogen ligt, meldt het fonds dit aan DNB en stelt het binnen drie maanden of zoveel eerder als DNB bepaalt ter instemming bij DNB een concreet en haalbaar herstelplan in, tenzij het pensioenfonds gezien de beleidsdekkingsgraad op dat moment weer voldoet aan het vereist eigen vermogen. In het herstelplan werkt het fonds uit hoe het binnen tien jaar voldoet aan het vereist eigen vermogen.

Het herstelplan vertoont een in beginsel tijdsevenredig herstel. In afwijking hiervan kan het herstelplan een meer dan tijdsevenredig herstel vertonen in de eerste helft van de looptijd van het herstelplan.

Het herstelplan gaat uiterlijk zes maanden nadat de beleidsdekkingsgraad onder het vereist eigen vermogen is gekomen in.

Het fonds stelt jaarlijks de beleidsdekkingsgraad vast per het einde van het vierde kalenderkwartaal na het moment waarop de beleidsdekkingsgraad van het fonds per het einde van een kalenderkwartaal is komen te liggen onder het vereist eigen vermogen.

Wanneer deze beleidsdekkingsgraad onder het vereist eigen vermogen ligt, dient het fonds binnen drie maanden een geactualiseerd, concreet en haalbaar herstelplan bij DNB in. Of binnen de termijn die DNB bepaalt. In dit geactualiseerde herstelplan werkt het pensioenfonds uit hoe het in dezelfde termijn als de termijn in het oorspronkelijke herstelplan het eigen vermogen weer op het minimaal vereist niveau brengt. Het pensioenfonds kan, rekening houdend met de specifieke situatie van het pensioenfonds en in het belang van aanspraak- en pensioengerechtigden, een andere termijn hanteren voor het geactualiseerd herstelplan als DNB daarmee instemt.

Op het moment dat het geactualiseerde herstelplan ingaat, vervangt dit een eerder vastgesteld herstelplan of geactualiseerd herstelplan.

4.9 Herstelplan 2023

Onderdeel van het Financieel Toetsingskader is het opstellen van een herstelplan, zodra het pensioenfonds te weinig reserves heeft. Zolang de reserves nog niet voldoende zijn, moet het herstelplan jaarlijks worden aangepast aan de actuele cijfers.

De beleidsdekkingsgraad van Pensioenfonds Vervoer bedroeg op 1 januari 2023 111,1%. De vereiste dekkingsgraad is op 1 januari 2023 voor Pensioenfonds Vervoer vastgesteld op 118,2%. Het bestuur van Pensioenfonds Vervoer heeft daarom een aangepast herstelplan opgesteld en vastgesteld in de vergadering van 16 maart 2023. Dit aangepaste herstelplan is vervolgens ingediend bij De Nederlandsche Bank. DNB heeft in een brief van 23 mei 2023 aangegeven in te stemmen met het ingediende herstelplan. DNB is van oordeel dat het geactualiseerde herstelplan concreet en haalbaar is.

4.10 Algehele gedragslijn voor het aangaan van pensioenverplichtingen

Het in dit hoofdstuk beschreven premiebeleid is onderdeel van de algehele gedragslijn voor het aangaan van pensioenverplichtingen door Pensioenfonds Vervoer. Andere onderdelen hiervan zijn specifiek beschreven in hoofdstuk 8 (collectieve waardeoverdracht) en bijlage 2 (flexibiliseringsfactoren). Het bestuur hanteert als algehele gedragslijn voor het aangaan van pensioenverplichtingen dat door het aangaan van deze pensioenverplichtingen de belangen van stakeholders collectief gezien niet negatief worden beïnvloed. Het beleid wordt hierop specifiek per stakeholder getoetst, alvorens dit door het bestuur wordt vastgesteld.

5 BELEIDSUITGANGSPUNTEN EN RISICHOUDING

Het fonds heeft invulling gegeven aan de beleidsuitgangspunten van het fonds, waaronder de in de Pensioenwet opgenomen risicohouding. (kwalitatief en kwantitatief).

Na overleg met cao-partijen is de risicohouding door het fonds vastgesteld. De kwalitatieve risicohouding en de toeslagambitie zijn onderdeel van de door cao-partijen aan het fonds gegeven opdracht om de pensioenregeling uit te voeren. Het bestuur van het fonds gebruikt de doelstellingen en uitgangspunten bij de opdrachtaanvaarding en de vaststelling van beleid.

Het bestuur van het fonds heeft de door haar gewenste risicohouding vastgesteld met de daarbij gehanteerde uitgangspunten bij de bepaling van deze risicohouding. Het fonds heeft dit aan cao-partijen voorgelegd en deze ook met cao-partijen besproken. Cao-partijen is gevraagd zich uit te spreken over de door haar gewenste risicohouding.

De risicohouding van het pensioenfonds, zoals vastgelegd in het besluit financieel toetsingskader van december 2014, bestaat uit drie onderdelen:

1. Kwalitatieve beschrijving van de risicohouding;
2. Kwantitatieve beschrijving van de *korte termijn* risicohouding;
3. Kwantitatieve beschrijving van de *lange termijn* risicohouding.

De risicohouding van het fonds voldoet aan de prudent person regel en komt voor de korte termijn tot uitdrukking in de hoogte van het vereist eigen vermogen of een bandbreedte hiervoor en voor de lange termijn tot uitdrukking in de door het fonds gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets.

De haalbaarheidstoets is een stochastische toets die inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. De economische scenario's zijn door DNB voorgeschreven.

In de haalbaarheidstoets wordt een projectie van de financiële situatie van het pensioenfonds voor een lange periode (60 jaar) gemaakt voor een veelvoud aan economische scenario's (stochastische analyse).

De haalbaarheidstoets heeft als doel inzicht te geven in:

- de gevolgen van de financiële opzet van het fonds;
- de verwachtingen en risico's, met name ten aanzien van koopkrachtbehoud;
- de haalbaarheid en consistentie van het premiebeleid;
- de herstelkracht van het fonds.

De belangrijkste uitkomst waarnaar gekeken wordt in de haalbaarheidstoets is het pensioenresultaat. Dit is een maatstaf voor koopkrachtbehoud. Het fonds stelt zelf de beleidsuitgangspunten voor de toets vast. Dit zijn de ondergrenzen voor het pensioenresultaat, die aansluiten op de risicohouding van het fonds.

5.1 Door het fonds gehanteerde uitgangspunten bij vaststellen risicohouding

De risicohouding van het fonds wordt deels bepaald door de afspraken die zijn gemaakt ten aanzien van de financiering van de pensioenregeling. Het fonds heeft de volgende uitgangspunten op het gebied van financiering:

- De premie is 30% van de pensioengrondslagsom;
- De premie dient kostendekkend te zijn. De kostendekkende premie voor de pensioenopbouw was vóór 2023 gebaseerd op een 120-maands rentemiddeling (gedempte kostendekkende premie);
- In de periode tot en met 31 oktober 2020 diende uit de premie eveneens de zogenaamde VPL-overgangsregeling sector Vervoer gefinancierd te worden: deze premie is gebaseerd op een 5-jaars rentemiddeling.

Het fonds heeft sinds 2009 bewust gekozen voor een beleid dat leidt tot lage kansen op het verminderen van pensioenaanspraken en pensioenrechten. Het hierbij passende beleggingsbeleid heeft er mede toe geleid dat het fonds de pensioenaanspraken en pensioenrechten tot op heden niet heeft hoeven verminderen. De keerzijde van dit beleid is wel dat de kans op indexatie lager is.

5.2 Uitkomsten discussie risicobereidheid binnen het bestuur

Het bestuur heeft de gewenste risicobereidheid vastgesteld, waarbij een evenwichtige belangenafweging centraal heeft gestaan.

De uitkomst is dat de risicobereidheid in termen van risicoprofiel van de beleggingen gelijk is aan de risicohouding die momenteel als strategische norm geldt. Dit profiel heet dan ook: neutraal. Met andere woorden: het huidige risicoprofiel dat is gekozen voor de beleggingen past ook in de nieuwe wet- en regelgeving nog steeds bij de risicobereidheid van het bestuur. De uitkomsten van het onderzoek dat heeft plaatsgevonden geven het bestuur vooralsnog geen aanleiding om het risicoprofiel aan te passen.

Het is echter wel mogelijk om bij de overgang naar het nieuwe FTK het risicoprofiel eenmalig te verhogen, ondanks de situatie van reservetekort. Het bestuur houdt deze mogelijkheid open en beslist er op een later moment over. Mocht er in de toekomst aanleiding zijn om het risicoprofiel aan te passen, zodanig dat ook de risicohouding wijzigt, dan raadpleegt het bestuur de cao-partijen opnieuw.

De discussie omtrent de risicobereidheid liet ook zien dat een ideaal pensioenresultaat niet bestaat. Er is geen keuze te maken waarbij er scenario's zijn waarbij nooit gekort hoeft te worden en/of waarbij altijd toeslagverlening (indexatie) mogelijk is. Er zijn immers scenario's die leiden tot een sterke daling van de dekkingsgraad. De grotere terughoudendheid van het verlenen van toeslag in de nieuwe wetgeving leidt ertoe dat pas bij een langdurig hoge dekkingsgraad daadwerkelijk een volledige toeslag wordt verleend waardoor scenario's met een lager pensioenresultaat niet te vermijden zijn.

Door rekening te houden met verschillende maatstaven voor risicobereidheid heeft een evenwichtige belangenafweging plaatsgevonden. De risicomaatstaven zijn afzonderlijk beoordeeld. Deze zijn:

- Verlaging van de pensioenaanspraken en -rechten (kans op verlagen en mate van verlagen) na 15 jaar;
- Nominaal pensioenresultaat (zonder rekening te houden met prijsinflatie) na 15 jaar;
- Reëel pensioenresultaat (rekening houdend met prijsinflatie) na 15 jaar;
- Opbouwpercentages (kans op aanpassen regeling en de mate waarin) over een periode van 15 jaar;
- Risico's met een 1-jaars horizon (ontwikkeling dekkingsgraad binnen 1 jaar).

Het onderzoek naar risicobereidheid onder het bestuur ten aanzien van de hierboven vermelde 5 risicomaatstaven heeft geleid tot een passende uitkomst voor het profiel 'neutraal'. Dit betekent niet dat voor elke risicomaatstaf afzonderlijk de voorkeur van het bestuur het profiel 'neutraal' was, maar rekening houdend met een evenwichtige belangafweging is het gewogen oordeel over alle risicomaatstaven een uitkomst voor het profiel 'neutraal'.

5.3 Samenvatting van uitkomsten van het onderzoek naar de risicobereidheid van Pensioenfonds Vervoer bij risicoprofiel 'neutraal'

De hieronder vermelde uitkomsten van de kwantitatieve risicohouding volgen uit het onderzoek naar de risicobereidheid zoals besproken in de vergadering van het bestuur van 7 mei 2015 en betreffen derhalve een momentopname met als vertrekpunt 1 januari 2015. De risicobereidheid wordt periodiek getoetst en wordt in ieder geval bij inwerkingtreding van het nieuwe pensioencontract opnieuw vastgesteld.

Kwalitatieve risicohouding

- De premie is minimaal en maximaal gelijk aan 30% van de pensioengrondslag.
- De premie dient (inclusief financiering van de VPL-overgangsregeling sector Vervoer tot en met 31 oktober 2020) kostendekkend te zijn. Bij de bepaling van de kostendekkende premie voor de pensioenopbouw werd vóór 2023 rekening gehouden met een 120-maands middeling van de rente (gedempte kostendekkende premie). Bij de bepaling van de gedempte kostendekkende premie voor de VPL-regeling werd een rentevoet gehanteerd die gelijk was aan het gemiddelde van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuren over de aan het desbetreffende kalenderjaar voorafgaande vijf jaren waarbij de rentetermijnstructuur van 30 september als basis dient.
- Het niet hoeven verlagen van pensioenen is voorlopig belangrijker dan de toeslagverlening. Dit betekent dat de kans op een verlaging klein moet zijn.

Kwantitatieve risicohouding

- Het verwachte opbouwpercentage op korte en lange termijn is 1,72%. In tegenvallende scenario's kan dit op korte termijn dalen naar 1,59% en lange termijn naar 1,51%. Het reglementaire opbouwpercentage is 1,788%.

- De gemiddelde cumulatieve verlaging is 4,9% over 15 jaar. In tegenvallende scenario's (ongeveer 2,5% kans) kan dit oplopen tot een cumulatieve verlaging van 30%.
- Het nominale pensioenresultaat na 15 jaar is naar verwachting 114%, in tegenvallende scenario's kan dit dalen tot 72%.
- Het reële pensioenresultaat na 15 jaar is naar verwachting 87%, in tegenvallende scenario's kan dit dalen tot 56%.
- Op basis van het risicoprofiel ligt de spreiding van de dekkingsgraad over een horizon van één jaar met 95% zekerheid tussen 87% en 128%. Het bufferniveau waaraan voldaan dient te worden is een dekkingsgraad van 117,9%. Vanaf een dekkingsgraad van 94% kan Pensioenfonds Vervoer naar verwachting in 10 jaar herstellen tot de vereiste dekkingsgraad van 117,9%: bij een dekkingsgraad van 94% of hoger hoeft dus geen verlaging van de pensioenaanspraken en -rechten plaats te vinden. Bij een dekkingsgraad onder 94% moeten de pensioenaanspraken en -rechtendirect worden verlaagd.

Cao-partijen hebben de door het bestuur van het fonds gewenste risicohouding onderschreven en zijn akkoord gegaan met het continueren van het risicoprofiel van de beleggingen die momenteel als strategische norm geldt.

Deze risicohouding is ook de basis voor het op grond van het nieuwe FTK opgestelde herstelplan en uitgevoerde (aanvangs)haalbaarheidstoets.

Cao-partijen zijn geïnformeerd over de uitkomsten voor de risicohouding op korte termijn en de risicohouding op lange termijn. In het kader van de opdrachtaanvaarding van de door cao-partijen aan het fonds in uitvoering gegeven pensioenregelingen hebben het fonds en cao-partijen de opdrachtaanvaarding vastgelegd in een door alle partijen ondertekende overeenkomst.

Het verantwoordingsorgaan is geïnformeerd over de uitkomsten voor de risicohouding op korte termijn en de risicohouding op lange termijn.

5.4 Kwantitatieve beschrijving van de korte termijn risicohouding

De risicohouding van het pensioenfonds is in samenwerking met sociale partners vastgesteld. Als de risicohouding wordt aangepast vindt dit plaats in overleg met de sociale partners. De vastgestelde risicohouding is vertaald in de meerjaren strategische portefeuille met bandbreedtes in het meerjaren strategisch beleggingsbeleid 2021-2025. Het jaarlijkse beleggingsplan is hiervan afgeleid.

De korte termijn risicohouding wordt uitgedrukt in termen van het Vereist Eigen Vermogen (VEV). Voor de korte termijn risicohouding toetst het pensioenfonds het feitelijke VEV (fVEV) aan een relatieve bandbreedte: een percentage van het strategische VEV (sVEV).

Toetsing vindt per kwartaal plaats aan de hand van fVEV ten opzichte van de bandbreedte op basis van de dan geldende sVEV op basis van de economische omstandigheden per berekeningsdatum. De gestelde bandbreedte kan in dit geval enkel en alleen doorbroken worden als het feitelijke beleid te ver wegloopt van het geldende strategisch beleid.

Dit betekent effectief dat de korte termijn risicohouding geen signaalfunctie heeft bij een aanpassing van het strategisch meerjaren beleggingsbeleid, maar een toetsing van feitelijk mandaat ten opzichte van strategisch vastgelegde mandaat betreft. Het strategische meerjaren risicoprofiel kan alleen aangepast worden middels voorgaande beschreven processen inzake vaststelling risicohouding.

Uitwerking relatieve bandbreedte voor feitelijke Vereist Eigen Vermogen:

Het korte termijn risico wordt gemeten door middel van het Vereist Eigen Vermogen (VEV) bij de strategische beleggingsportefeuille, uitgedrukt als % van de technische voorzieningen voor risico van het fonds, rekening houdend met de UFR systematiek zoals die met ingang van 15 juli 2015 van toepassing is.

Het VEV kan onder andere fluctueren door verschuivingen in de feitelijke mix binnen de bandbreedtes ten aanzien van de allocatie naar de verschillende beleggingscategorieën en de mate van afdekking van het renterisico.

De bandbreedte rondom het VEV is bedoeld om uitvoering te geven aan het feitelijke beleggingsbeleid binnen de toegestane bandbreedtes rondom het strategische beleid.

Om de grenzen voor het VEV te bepalen, heeft het pensioenfonds de volgende berekeningen laten uitvoeren:

- a. Een berekening waarbij de invullingen per categorie zodanig binnen de bandbreedtes zijn gesteld dat een portefeuille met het laagste VEV resulteert.
- b. Een berekening waarbij de invullingen per categorie zodanig binnen de bandbreedtes zijn gesteld dat een portefeuille met het hoogste VEV resulteert.
- c. Een berekening conform a. met een daling van de credit ratings.
- d. Een berekening conform b. met een stijging van de credit ratings.

De maximale afdekking van het renterisico bedraagt 60% in het marktrentekader en de minimale afdekking bedraagt 56%.

De bandbreedte voor het VEV ondersteunt de bandbreedtes van het strategische beleggingsbeleid. Hiermee wordt bereikt dat de bewegingen binnen de bandbreedtes mogelijk zijn zonder dat de VEV bandbreedte deze ruimte inperkt.

Zowel in een herstelsituatie als bij hogere dekkingsgraden zijn hiermee fluctuaties van het risicoprofiel mogelijk als gevolg van marktomstandigheden zonder dat er sprake is van het doelbewust aanpassen van het risicoprofiel. Daarnaast geeft dit ruimte om tactisch af te wijken binnen het strategische beleid, onder voorbehoud dat deze van een tijdelijk karakter zijn en voor zover deze vallen binnen de grenzen van het vastgestelde meerjaren strategisch beleggingsbeleid.

De VEV bandbreedte dient te passen bij de huidige rentestand, maar ook bij een significant lagere en hogere rentestand. De bandbreedte hoeft niet van tevoren opgerekt te worden voor significante wijzigingen van de rentestand.

Een fluctuatie van het risicoprofiel van een fonds als gevolg van marktomstandigheden ziet de wetgever niet als het doelbewust vergroten van het risicoprofiel. Hierdoor is een toekomstige wijziging van het VEV veroorzaakt door fluctuaties in de rentestand toegestaan. Dit heeft het fonds ingevuld door een berekening van hogere en lagere rentestanden niet standaard op te nemen in de bandbreedte. Een wijziging van het VEV als gevolg van fluctuaties in de rentestand wordt

opgevangen door de VEV bandbreedte te definiëren als relatieve afwijking ten opzichte van het VEV bij het meerjaren strategische beleggingsbeleid.

Uitgaande van bovenstaande overwegingen is besloten om voor de VEV bandbreedte een ondergrens van 85% en een bovengrens van 125% van het VEV op basis van de strategische portefeuille te hanteren. Toekomstige wijzigingen van het VEV veroorzaakt door fluctuaties in de rentestand zijn toegestaan.

In dit beleid heeft het bestuur beoordeeld dat deze bandbreedte acceptabel is uit hoofde van balansrisicomanagement. Tenminste eens per kwartaal rapporteert het pensioenfonds bij DNB (via kwartaalrapportage) wat de feitelijke VEV is.

5.5 Kwantitatieve beschrijving van de lange termijn risicohouding

De risicohouding van het fonds komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets. Ondergrenzen worden vastgesteld ten aanzien van:

- Het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen.
- Het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkinggraad van het pensioenfonds.
- Het pensioenresultaat dat kan worden bereikt vanuit de feitelijke dekkinggraad in een slechtweerscenario.

Een fonds voert periodiek een haalbaarheidstoets uit die op basis van een stochastische analyse inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Er is een aanvangshaalbaarheidstoets en een jaarlijkse haalbaarheidstoets.

De aanvangshaalbaarheidstoets is in 2015 voor het eerst uitgevoerd en vastgesteld naar aanleiding van invoering van het nieuwe FTK per 1 januari 2015. In verband met de wijziging van het premiebeleid per 1 januari 2023 is de aanvangshaalbaarheidstoets eind 2022 opnieuw uitgevoerd en vastgesteld per 1 januari 2023.

Voor de bepaling van de lange termijn risicohouding is de kwalitatieve risicohouding als uitgangspunt gehanteerd.

Om invulling te geven aan het bepaalde in artikel 22 van het Besluit Financieel Toetsingskader kiest het fonds de volgende grenzen in het kader van de uitvoering van de aanvangshaalbaarheidstoets:

- De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen is gelijk aan 85%.
- De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkinggraad van het pensioenfonds bij het van toepassing worden van het nieuwe financiële toetsingskader is gelijk aan 85%.
- Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets berekent het fonds vanuit de feitelijke dekkinggraad zowel het verwachte pensioenresultaat als het pensioenresultaat in een slechtweerscenario. De maximale relatieve afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in

het slechtweerscenario die het fonds dan acceptabel vindt is 33%. Dit betekent dat het pensioenresultaat in slechts 5% van de scenario's meer dan 33% lager mag zijn dan het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkinggraad.

De onderbouwing voor deze ondergrenzen is als volgt:

- De ondergrens van 85% is passend bij een toeslagrealisatie van 50% van de looninflatie, een reguliere opbouw (zonder verlagingen) voor de deelnemers en opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten (zonder verlagingen).
- Er is gekozen voor een eenduidige normstelling voor de ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereiste eigen vermogen en voor de ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkinggraad van het pensioenfonds. De ondergrens van 85% past immers bij een toeslagrealisatie van 50% van de looninflatie, een reguliere opbouw (zonder verlagingen) voor de deelnemers en opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten (zonder verlagingen). Daarnaast wordt de norm ten aanzien van het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereiste eigen vermogen niet jaarlijks in de haalbaarheidstoets getoetst.

De in de aanvangshaalbaarheidstoets van 2022 gehanteerde ondergrenzen zijn vastgesteld in 2015 in overleg met de sociale partners en het verantwoordingsorgaan.

De in 2022 opnieuw uitgevoerde en vastgestelde aanvangshaalbaarheidstoets, naar aanleiding van de wijziging van het premiebeleid per 1 januari 2023, heeft tot de volgende uitkomsten geleid:

- Het verwachte (mediane) pensioenresultaat vanuit de evenwichtspositie per 30 september 2022 (vereist eigen vermogen = 117,8%) is per 1 januari 2023 gelijk aan 103,8%.
- Het verwachte (mediane) pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkinggraad (per 30 september 2023 = 111,9%) is per 1-1-2023 gelijk aan 102,3%.
- De relatieve afwijking van het pensioenresultaat (verschil mediane pensioenresultaat en 5% percentiel vanuit de feitelijke dekkinggraad) is per 1 januari 2023, uitgaande van de dekkinggraad per 31 oktober 2022 van 114,4% gelijk aan afgerond 33%.

De eerdere in 2022 uitgevoerde haalbaarheidstoets, heeft tot de volgende uitkomsten geleid:

- Het verwachte (mediane) pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkinggraad (op 1 januari 2022, 111,2%) was op 1-1-2022 97,0% (2021: 98%).
- De relatieve afwijking van het pensioenresultaat (verschil mediane pensioenresultaat en 5% percentiel vanuit de feitelijke dekkinggraad) was op 1 januari 2022 30,2% (2021: 30,9%).

In onderstaande tabel zijn de gestelde ondergrenzen en gestelde maximale relatieve afwijking en de uitkomsten van de aanvangshaalbaarheidstoets op 1 januari 2015 en 1 januari 2023 en de haalbaarheidstoets op 1 januari 2022 en 1 januari 2023 opgenomen.

Uitgangspositie	Te stellen ondergrens	Lange termijn risicohouding BELEID	Resultaten aHBT op 1-1-2015	Resultaten aHBT op 1-1-2023	Resultaten HBT op 1-1-2022	Resultaten HBT op 1-1-2023
Waarbij aan VEV wordt voldaan	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op fondsniveau	85%	109,9%	103,8%	n.v.t.	n.v.t.
Feitelijke financiële positie	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op fondsniveau	85%	107,2%	102,3%	97,0%	97,5%
	Maximale relatieve afwijking van het pensioenresultaat op fondsniveau in slechtweer scenario	33%	28,1%	33%	30,2%	32,5%

5.6 Vastlegging procedures voor uitvoering, vaststelling en verantwoording van de haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets bestaat uit de aanvangshaalbaarheidstoets en de jaarlijkse haalbaarheidstoets en wordt uitgevoerd op basis van de door DNB voorgeschreven economische scenario's.

De aanvangshaalbaarheidstoets is begin 2015 voor het eerst uitgevoerd en vastgesteld naar aanleiding van invoering van het nieuwe FTK op 1 januari 2015. In verband met de wijziging van het premiebeleid op 1 januari 2023 is de aanvangshaalbaarheidstoets opnieuw uitgevoerd en vastgesteld.. De aanvangshaalbaarheidstoets wordt opnieuw uitgevoerd en vastgesteld als het fonds besluit een nieuwe pensioenregeling uit te voeren of als er sprake is van significante wijzingen in het premiebeleid, toeslagbeleid of beleggingsbeleid.

De rapportagedatum is 1 januari van het boekjaar waarin de nieuwe regeling wordt ingevoerd of de wijziging van de huidige plaatsvindt, en de resultaten worden bij DNB ingediend maximaal één maand nadat het fonds heeft besloten tot invoering van de nieuwe regeling of als er sprake is van significante wijzingen in het premiebeleid, toeslagbeleid of beleggingsbeleid.

De jaarlijkse haalbaarheidstoets wordt jaarlijks uitgevoerd en vastgesteld en heeft eveneens als rapportagedatum 1 januari. De jaarlijkse haalbaarheidstoets wordt uitgevoerd op basis van de gegevens die ten grondslag liggen aan de staten en wordt tegelijkertijd met die staten ingediend bij DNB. Indiening bij DNB vindt plaats via staat J702.

De ondergrenzen gehanteerd in de aanvangshaalbaarheidstoets van 2015 zijn vastgesteld in overleg met cao-partijen en het verantwoordingsorgaan. In de aanvangshaalbaarheidstoets is uitgegaan van de in de in 2015 vastgestelde ondergrenzen. Bij eventueel toekomstig uit te voeren aanvangshaalbaarheidstoetsen worden deze ondergrenzen opnieuw vastgesteld in overleg met cao-

partijen en het verantwoordingsorgaan. Als uit de jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat de ondergrenzen worden overschreden informeert het bestuur cao-partijen en het verantwoordingsorgaan en treedt met hen in overleg om tot eventuele maatregelen te komen.

De na 2015 jaarlijks uitgevoerde haalbaarheidstoetsen leren dat slechts marginaal wordt afgeweken van de uitkomsten van de aanvangshaalbaarheidstoets.

Uit de in 2023 uitgevoerde haalbaarheidstoets blijkt dat:

- Het pensioenresultaat (op fondsniveau) van 97,5% (2022: 97,0%) ruim boven de vastgestelde ondergrens van 85% valt.
- Ook de maximale afwijking in het slechtweersscenario van 32,5% (2022: 30,2%) onder de vastgestelde grens van 33% ligt.

Pensioenfonds Vervoer voldoet hiermee aan de normering van de pensioenresultaten die in 2015 zijn vastgesteld op basis van de aanvangshaalbaarheidstoets.

6 BELEGGINGSBELEID

6.1 Strategisch beleggingsbeleid en beleggingscyclus

Doelstelling van het beleggingsbeleid is om een zo goed mogelijk rendement te behalen met het oog op de pensioenverplichtingen binnen de vastgestelde risicohouding. De wettelijke risicohouding van het fonds komt tot uitdrukking in de hoogte van het vereist eigen vermogen en de ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets.

De vaststelling van het beleggingsbeleid staat niet op zichzelf, maar is het eindproduct van een aantal processtappen. De beleggingscyclus op hoofdlijnen is hierna schematisch weergegeven:

Schema beleggingscyclus op hoofdlijnen

Binnen deze cyclus komt de ontwikkeling van het meerjaren strategisch beleggingsbeleid tot stand door een ALM studie en nadere uitwerking in een SAA (strategische asset allocatie) studie. Dit meerjaren strategisch beleggingsbeleid vormt het kader voor het jaarlijkse beleggingsplan. Voor het meerjaren strategisch beleggingsbeleid is met name de hoogte van het vereist eigen vermogen een belangrijke randvoorwaarde. Aanvullende eisen en wensen komen voort uit:

- De beleggingsovertuigingen zoals genoemd in de Verklaring beleggingsbeginselen;
- Het Verantwoord Beleggen Beleid;
- Wet- en regelgeving, zoals bijvoorbeeld 'prudent person regel' vervat in artikel 135 van de PW en richtlijn 13 van het Besluit FTK.

De 'Verklaring inzake beleggingsbeginselen' en het 'Beleid verantwoord beleggen' zijn gepubliceerd op de website van Pensioenfonds Vervoer: [Verantwoord beleggen | Pensioenfonds Vervoer \(pfvervoer.nl\)](#)

Beleggingsovertuigingen

- Pensioenfonds Vervoer gebruikt zijn kracht als lange termijn belegger;

- Pensioenfondsvervoer vindt spreiding van risico's essentieel;
- Pensioenfondsvervoer verwacht dat de risicofactoren aandelen, krediet, looptijd, inflatie en illiquiditeit op lange termijn worden beloond met een passend rendement;
- Pensioenfondsvervoer vindt operationele beheersbaarheid een voorwaarde voor beleggen;
- Pensioenfondsvervoer denkt dat in sommige markten toegevoegde waarde te behalen is door actief te beleggen en in andere markten niet;
- Pensioenfondsvervoer heeft de overtuiging dat er benchmarks zijn, of te maken zijn, die toegevoegde waarde hebben ten opzichte van de standaard benchmarks;
- Pensioenfondsvervoer wil invulling geven aan zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid en verantwoorde beleggingsmogelijkheden benutten.

De 'Beleggingsovertuigingen' zijn gepubliceerd op de website van Pensioenfondsvervoer: [Waarom wij beleggen | Pensioenfondsvervoer \(pfvervoer.nl\)](#)

In 2020 is het meerjaren strategisch beleggingsbeleid 2021-2025 (MSB 2025) vastgesteld op basis van de risicohouding uit de ALM studie van 2019. Tevens zijn bij het vaststellen van MSB 2025 de beoordelingskaders van beleggingscategorieën vastgesteld waar niet in wordt belegd. Uiteindelijk heeft dat proces geleid tot een beoogde strategische portefeuille voor 2025, waarbij er diverse randvoorwaarden zijn vastgesteld waaraan de beoogde strategische portefeuille 2025 nog moest voldoen om het ook de daadwerkelijke strategische portefeuille voor 2025 te laten zijn.

De vastgestelde randvoorwaarden waren: het vaststellen van een nieuw MVB-landenbeleid, het uitvoeren van een MVB-klimaatrisico analyse en een nadere analyse op mogelijke invulling van de vastgoedportefeuille. Een algemene belangrijke randvoorwaarde is de toetsing op passendheid in het nieuwe pensioenstelsel. In 2021 is het landenbeleid al beperkt aangepast. Tevens is in 2021 een nieuwe MSB 2025 vastgesteld, onder andere vanwege de volgende besluiten:

- De nadere invulling van de vastgoedportefeuille
- De aanpassing van het valutabeleid
- De hogere weging voor impactbeleggingen

In 2023 is uitgebreid stilgestaan bij de renteafdekking. De renteafdekking is uiteindelijk ongewijzigd 58% gebleven.

De instrumenten die Pensioenfondsvervoer inzet bij het implementeren van het MVB-beleid zijn:

- Screening van bedrijven op schendingen van internationale normen
- Acteren als betrokken belegger door middel van:
 - Engagement
 - Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen
- Uitsluiten van landen en ondernemingen; dit beleid is in 2023 aangescherpt.
- Doelinvesteringen

Pensioenfondsvervoer richt zich in zijn MVB-beleid in het bijzonder op een aantal thema's, die mede gekozen zijn op basis van de uitkomsten van deelnemersonderzoeken. De gekozen thema's zijn:

- Werknemersrechten

- CO₂/klimaatverandering
- Milieu – Biodiversiteit

Naast bovengenoemde instrumenten maakt Pensioenfonds Vervoer gebruik van ESG-integratie en vraagt het fonds de externe vermogensbeheerders dit ook te doen.

Zie voor het actuele MVB beleid de website van Pensioenfonds Vervoer:

<https://www.pfvervoer.nl/over-ons/beleggen/verantwoord-beleggen>

In 2023 is gestart met het uitbreiden van de vastgoedportefeuille met Europees niet-beursgenoteerd vastgoed. Dit proces loopt door in 2024 en 2025.

Bij het opstellen en uitvoeren van het beleggingsbeleid neemt Pensioenfonds Vervoer de vereisten, zoals vastgelegd in de 'prudent person regel' (o.a. artikel 135 PW; artikel 13 en 13a Besluit FTK) en vereisten ten aanzien van de integere en beheerste bedrijfsvoering (artikel 143 PW) in acht.

- De waarden worden belegd in het belang van aanspraak- en pensioengerechtigden.
- Er geldt een maximum voor beleggingen in de bijdragende onderneming.
- De beleggingen worden gewaardeerd op basis van marktwaardering.
- Een pensioenfonds vermeldt in het jaarverslag hoe in het beleggingsbeleid rekening houdt met milieu, klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen.
- De veiligheid, kwaliteit, liquiditeit en rendement van de beleggingsportefeuille als geheel worden gewaarborgd.
- Het beleggingsbeleid sluit aan op de aard en duur van de toekomstige pensioenuitkeringen.
- Beleggingen op niet-gereguleerde financiële markten worden tot een prudent niveau beperkt.
- Derivaten zijn toegestaan voor zover deze bijdragen aan een vermindering van het risicoprofiel of een doeltreffend portefeuillebeheer vergemakkelijken.
- Beleggingen worden gediversifieerd, zodat een bovenmatige afhankelijkheid van of vertrouwen in bepaalde waarden, of een bepaalde emittent of waarden of groep van ondernemingen wordt vermeden (geldt niet voor bepaalde staatsobligaties).
- Het strategisch beleggingsbeleid (lange termijn) past bij de doelstelling en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding van het fonds en is gebaseerd op gedegen onderzoek.

Strategische beleggingsportefeuille

Zoals hierboven is weergegeven is het beleggingsplan 2024 gebaseerd op het MSB 2025. Het MSB 2025 is hierbij licht aangepast met een afbouw van wereldwijde bedrijfsleningen ten gunste van impact beleggingen. De vastgestelde beleggingsportefeuille voor 2024 staat hierna:

Beleggingscategorie	TMP 2024
Rente-Overlay en Onderpand Portefeuille	25,0%
(Hoog kredietwaardige) Euro staatsleningen en Swapportefeuille	25,0%
Vastrentende waarden – overig	36,1%
Wereldwijde bedrijfsleningen	9,9%
Hoogrentende leningen	7,6%
Europese hoogrentende leningen	2,1%
Amerikaanse hoogrentende leningen	5,5%
Hypotheke	7,7%
Impact investing	2,0%
Staatsleningen opkomende markten	6,4%
Staatsleningen opkomende landen in harde valuta	2,8%
Staatsleningen opkomende landen in lokale valuta	3,6%
Kas	2,5%
Aandelen	31,4%
Aandelen ontwikkelde markten - regionaal	16,5%
Aandelen Europa large caps	4,9%
Aandelen VS large caps	8,3%
Aandelen Japan	3,3%
Aandelen ontwikkelde markten - wereldwijd	8,7%
Aandelen wereldwijd (benchmark MSCI)	4,4%
Aandelen wereldwijd (benchmark Robeco)	4,3%
Aandelen Pacific ex Japan	2,4%
Aandelen Opkomende markten	3,8%
Alternatieve beleggingen	7,5%
Niet beursgenoteerd vastgoed	7,5%
Totaal	100,0%
afdekking valuta USD, GBP, JPY	75,0%
afdekking renterisico obv marktrente	58,0%

In het jaarlijkse beleggingsplan worden de actuele inzichten voor de verschillende categorieën meegewogen. Hieruit volgt eveneens de normportefeuille en de technische uitwerking voor de normportefeuille, waaronder herbalanceringsregels die voortvloeien uit de bandbreedtes die worden toegestaan.

De vervolgstappen in de beleggingscyclus betreffen de uitvoering, resultaatmeting, evaluatie en bijstelling.

6.2 Opzet van de uitvoering

Het bestuur

Het bestuur vergadert in beginsel twee keer per maand. In de ene bestuursvergadering ligt de focus op pensioenbeheer, in de andere op vermogensbeheer. Het bestuur richt zich op het beleid ten aanzien van het vermogensbeheer en heeft een volmacht verleend aan het bestuursbureau voor de uitvoering en regievoering op de uitbesteding. Daarbij constateren we dat met de komst van de Wtp praktisch elke bestuursvergadering Wtp onderwerpen worden geagendeerd.

Bestuursbureau

Het bestuursbureau ondersteunt het bestuur op het gebied van het beleggingsbeleid. Het bestuursbureau is verantwoordelijk voor de beleidsvoorbereiding, regievoering en monitoring op de uitbesteding en legt verantwoording af aan het bestuur over de uitvoering van het beleid. Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn beschreven in het Governance Handboek.

Derden (uitbesteding)

De beleggingen die voortkomen uit het door het bestuur vastgestelde beleggingsplan worden uitgevoerd door derde partijen. Dit is zodanig georganiseerd dat onafhankelijkheid en controle centraal staan. Verschillende externe vermogensbeheerders zorgen voor het portefeuillebeheer. Het bestuursbureau en de integraal vermogensbeheerder geven invulling aan het managerselectie- en monitoringsbeleid waarbij de integraal beheerder de externe vermogensbeheerders selecteert en monitort. Het bestuursbureau vervult een 'countervailing power' rol jegens de integraal beheerder en controleert of het beleid wordt gevolgd en hoe het wordt uitgevoerd. De integraal vermogensbeheerder voert zelf het beheer over het rente- en valuta-afdekkingsbeleid – inclusief onderpand management en het beheer van de uit hoofde van het onderpandbeheer benodigde beleggingen. De integraal beheerder is ook verantwoordelijk voor het algehele beheer van en rapportage over de beleggingsportefeuille. De rapportage vereist een continue afstemming met de bewaarbank. Het bestuursbureau, dat als een verlengstuk van het bestuur fungeert, monitort en controleert de integraal manager.

6.3 Risicobeheersing

Risicobeheersing start met de spreiding van beleggingen over verschillende typen beleggingen, looptijden, sectoren en regio's bij verschillende vermogensbeheerders en tegenpartijen. Aanvullende beheersmaatregelen betreffen de vaststelling van grenzen waarbinnen de portefeuille en verschillende beleggingscategorieën moeten bewegen en restricties voor de verschillende mandaten bij externe vermogensbeheerders. In verschillende beleidsdocumenten zijn limieten vastgelegd met een motivatie van de limiet en de hoogte van de limiet. Dit vindt onder andere zijn weerslag in het tegenpartijrisicobeleid en het liquiditeitsbeleid, maar ook in de contracten met vermogensbeheerders. Het limietenkader wordt als verzameldocument jaarlijks door het bestuur vastgesteld en vormt een hulpmiddel voor de risicomonitoring.

Het bestuursbureau ziet in lijn met het Three Lines Model toe op de uitvoering van de risicobeheersing door de integraal manager.

In 2020 is het ODD-beleid opnieuw vastgesteld. Dit betreft de 'Operational Due Diligence' van de verschillende vermogensbeheerders, d.w.z. onderzoek naar operationeel risico en integriteit van de bedrijfsvoering bij externe vermogensbeheerders en de integraal manager. Aanvullend hierop is een FDD-paragraaf, 'Financial Due Diligence', toegevoegd die door een externe partij wordt uitgevoerd. De uitvoering hiervan is vervat in een doorlopend programma waarbij in 2022 is besloten om liquide en illiquide beleggingen te splitsen per uitvoerder van het ODD onderzoek, afhankelijk van bestaande expertise en diepgang bij de verschillende uitvoerders.

6.4 Monitoring en evaluatie

In verschillende rapportages komt de monitoring van het beleggingsbeleid en de uitvoering hiervan aan de orde. Dit betreft niet alleen monitoring en beoordeling van verschillende risico's maar ook de samenstelling van de beleggingsportefeuille, de beoordeling van externe vermogensbeheerders en de performanceontwikkeling. Deze worden besproken in de vergadering van het bestuur. Tevens wordt jaarlijks het functioneren van de integraal vermogensbeheerder in een vergadering van het bestuur geëvalueerd. Reguliere rapportages betreffen (onder meer):

- Dashboard Financiële risico's (integraal manager; maandelijks).
- Dashboard niet-Financiële risico's (integraal manager; per kwartaal).
- Rapportage Alpha constructie, Manager Monitoring & Dashboard illiquide beleggingen (integraal manager en bestuursbureau per kwartaal).
- Maandrapportage beleggingen van Achmea IM met de bijbehorende countervailing power rapportage toelichting van het bestuursbureau.
- Rapportage interne beheersing Achmea IM, NT, First Pensions en ITS (ISAE 3402 Type II of SOC1); (bestuursbureau; jaarlijks).
- Rapportage SLA (per kwartaal)
- Daarnaast komt de evaluatie van de dienstverlening door de Integraal vermogensbeheerder aan de orde in de bestuursvergadering (jaarlijks. Overeenkomsten, verschillen en verbeteringen worden daarbij benoemd.

Op grond van de Wet betreffende verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds (Wet Bpf 2000) worden de beleggingsresultaten eveneens gemeten op basis van de zogeheten Z-score. Hierbij worden de gerealiseerde beleggingsresultaten afgezet tegen het rendement dat voortvloeit uit de, vooraf vastgestelde, normportefeuille. Jaarlijks wordt een analyse van het feitelijk gerealiseerde rendement en het rendement volgens de normportefeuille opgesteld (Z-score en performancetoets).

6.5 Waarderingsgrondslagen activa

De waarderingsgrondslagen van de beleggingen van Pensioenfonds Vervoer zijn vastgelegd in het Handboek Waarderingen. Uitgangspunt is dat de beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Voor de meerderheid van de beleggingen geldt dat de actuele waarde objectief vastgesteld kan worden aan de hand van marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en –technieken, inclusief verwijzing

naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen. In het Handboek Waarderingen wordt per beleggingscategorie aangegeven hoe de waardering plaatsvindt.

7 COMMUNICATIEBELEID

Het bestuur wil met deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers zo relevant mogelijk, begrijpelijk en evenwichtig communiceren. De volgende doelen staan centraal:

- Het fonds voldoet aan wet- en regelgeving.
- Inzicht. Personen met een pensioenaanspraak bij Pensioenfonds Vervoer hebben inzicht in de hoogte van hun aanspraak en de toereikendheid van hun inkomen na pensionering. Zij weten dat de aanspraak niet gegarandeerd is. Actieve en gewezen deelnemers weten dat zij verschillende keuzes kunnen maken, zodat het pensioen past bij hun persoonlijke voorkeuren en situatie. Zij weten ook dat zij terecht kunnen bij het pensioenfonds voor meer informatie en begeleiding bij het maken van keuzes.
- Tevredenheid. Gepensioneerden zijn tevreden over de keuzes die zij hebben gemaakt op het moment dat zij hun pensioen aanvragen en de wijze waarop Pensioenfonds Vervoer hen heeft begeleid bij het aanvragen van het pensioen. Werkgevers zijn tevreden over de dienstverlening van Pensioenfonds Vervoer.

7.1 Speerpunten in strategie om kerndoelen te realiseren

Deelnemers

1. **Een centrale set boodschappen.** We formuleren een serie basisboodschappen die in alle middelen terugkomen.
2. **Duidelijke taal.** De sterke beeldcultuur en de leesvaardigheid van een deel van de deelnemers vraagt om een eenvoudige en begrijpelijke communicatie waarmee het pensioenfonds zoveel mogelijk mensen bereikt.
3. **Stapsgewijze digitalisering.** De groep die bij voorkeur via e-mail communiceert groeit gestaag. De communicatie via e-mail en internet wordt geleidelijk verder vormgegeven.
4. **Levensfase-communicatie.** De interesses van een deelnemer veranderen over het algemeen sterk naarmate hij of zij ouder wordt. Daarom is de communicatie op een aantal plekken levensfase-specifiek.
5. **Inzicht door overtuigen en activeren.** Alleen informeren zet weinig zoden aan de dijk, zeker niet bij de weinig of niet pensioenbewuste deelnemer. Communicatie waarin ingespeeld wordt op overtuigingen (“ik geloof dat ...”) en gevoelens (“ik maak mij zorgen over ...”) is van groot belang. Een deel van de communicatie is daarom gericht op het beïnvloeden van gevoelde relevantie, zelfvertrouwen en gevoelde invloed. Daarnaast roepen we verschillende doelgroepen gericht op tot actie en faciliteren deze actie waar mogelijk.

Werkgevers

Om werkgevers te laten ervaren dat Pensioenfonds Vervoer hét pensioenfonds is voor hen, werken we daarnaast volgens de volgende uitgangspunten:

- We informeren werkgevers helder en eenduidig. We leggen processen en veranderingen duidelijk uit.
- We roepen gericht op tot (tijdige) actie en ondersteunen werkgevers waar mogelijk, via verschillende kanalen.
- We vereenvoudigen (administratieve) processen zoveel mogelijk.
- We ondersteunen werkgevers bij de communicatie richting hun eigen medewerkers.

8 BELEID COLLECTIEVE WAARDEOVERDRACHTEN

8.1 Algemene uitgangspunten

De uitgangspunten die door Pensioenfonds Vervoer worden gehanteerd bij een collectieve waardeoverdracht zijn:

- a) Een overgang mag niet ten koste gaan van de reeds aanwezige (gewezen) deelnemers en werkgevers aangesloten bij Pensioenfonds Vervoer. Een overgang moet voor Pensioenfonds Vervoer financieel neutraal zijn.
- b) De werknemers van de toetredende onderneming gaan deelnemen aan de regelingen zoals die (nu en in de toekomst) worden uitgevoerd worden door Pensioenfonds Vervoer.

De koopsom voor inkomende collectieve waardeoverdrachten bij toetreding wordt vastgesteld op basis van:

- a) de marktwaardevoorziening van de nominale aanspraken;
- b) de schadevoorziening voor toekomstige pensioenopbouw van arbeidsongeschikten, berekend als de contante waarde van de toekomstig op te bouwen pensioenaanspraken (er wordt geen rekening gehouden met revalideringskansen). Bij de vaststelling van de schadevoorziening wordt rekening gehouden met de toekomstige verwachte AOW-gerechtigde leeftijd met een maximum van de pensioenrichtleeftijd van 68 jaar;
- c) de schadevoorziening voor ingegane arbeidsongeschiktheidspensioenen (er wordt geen rekening gehouden met revalideringskansen). Bij de vaststelling van de schadevoorziening wordt rekening gehouden met de toekomstige verwachte AOW-gerechtigde leeftijd (ongemaximeerd);
- d) de opslag voor excassokosten van 1,8% over de onder a) tot en met c) genoemde voorzieningen;
- e) voor actieve deelnemers de premievoorziening voor het uitlooprisico voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid, ter grootte van de opslag in de bruto premie voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid over de twee voorgaande boekjaren (voor 2022 en 2023 wordt uitgegaan van de opslag voor 2024 van 3,8% van de bruto premie);
- f) voor actieve deelnemers de premievoorziening voor het uitlooprisico in verband met arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, ter grootte van de jaarpremies voor aanvullende arbeidsongeschiktheidspensioenen over de twee voorgaande boekjaren (voor 2022 en 2023 wordt uitgegaan van de opslag voor 2024 van 0,8% van de pensioengrondslag);
- g) een vergoeding ter grootte van het normrendement (rendement van de normportefeuille) over de periode tussen de berekeningsdatum en de datum van betaling;
- h) opslag voor de dekkingsgraad.

De grondslagen waarop de marktwaardevoorziening van de nominale aanspraken en de schadevoorzieningen worden berekend, moeten gelijk zijn aan de grondslagen van Pensioenfonds Vervoer ten behoeve van de Technische Voorzieningen op de balans.

8.2 Uitgangspunten en eisen van DNB

Pensioenfonds Vervoer conformeert zich aan de uitgangspunten zoals die door DNB bij de beoordeling van een collectieve waardeoverdracht worden gehanteerd. DNB kijkt in de eerste plaats

naar de belangen van de bij beide pensioenfondsen betrokken (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Zij mogen geen nadeel van de waardeoverdracht ondervinden. Om de belangen van deze betrokkenen te borgen, toetst DNB een collectieve waardeoverdracht op onderstaande vier uitgangspunten. Bij de melding aan DNB van een voornemen tot waardeoverdracht geeft het pensioenfonds aan op welke wijze wordt voldaan aan deze uitgangspunten. Afwijking van de uitgangspunten is mogelijk. Als Pensioenfonds Vervoer hiervoor kiest, dan zal het dit beargumenteren (comply or explain).

De vier uitgangspunten van DNB zijn:

1. *De overdrachtswaarde omvat een toereikende vergoeding voor de over te dragen pensioenverplichtingen.*

De pensioenverplichtingen worden bij de vaststelling van de overdrachtswaarde gewaardeerd tegen de marktwaarde waartegen zij daarna uit hoofde van artikel 126 Pw op de balans van het ontvangende fonds moeten worden opgenomen. Het ontvangende pensioenfonds zou anders verlies op de transactie lijden. Dat is niet in het belang van de reeds bij het ontvangende pensioenfonds betrokken (gewezen) deelnemers en gepensioneerden. Daarom wordt de contante waarde van de over te dragen pensioenverplichtingen als volgt bepaald:

- door te waarderen tegen de grondslagen inzake overlijden, arbeidsongeschiktheid en levensverwachting van het ontvangende fonds waarbij rekening wordt gehouden met eventuele verschillen in ervaringssterfte;
- aan de hand van de rentetermijnstructuur op de overdrachtsdatum;
- inclusief de opslag die nodig is voor de toekomstige uitvoeringskosten van het ontvangende pensioenfonds.

2. *De overdrachtswaarde omvat een toereikende vergoeding voor de inkoop in het eigen vermogen.*

Het eigen vermogen van het ontvangende fonds, dat eerst alleen beschikbaar was voor afdekking van risico's die bestaande belanghebbenden lopen, is na de waardeoverdracht ook beschikbaar voor de nieuw toegetreden belanghebbenden. Zonder een bufferopslag in de overdrachtswaarde op te nemen, zouden de bestaande belanghebbenden van het ontvangende fonds worden benadeeld. Ter voorkoming daarvan wordt de bufferopslag als onderdeel van de overdrachtswaarde zodanig vastgesteld dat de waardeoverdracht geen negatieve financiële gevolgen voor het ontvangende pensioenfonds heeft. Bij een verschil tussen de financiële posities van beide fondsen kan voorafgaand aan de waardeoverdracht op twee manieren een adequate bufferopslag gerealiseerd worden:

- a. het overdragende pensioenfonds verhoogt of verlaagt de pensioenaanspraken en –rechten , en/of;
- b. de bij het overdragende fonds betrokken werkgever(s) betalen een extra bijdrage.

Het verlagen van pensioenaanspraken en –rechten is overigens alleen toegestaan indien en voor zover het overdragende pensioenfonds in een situatie van dekkingstekort verkeert (artikel 134, eerste lid sub a PW) en aan de overige voor verlagen geldende eisen wordt voldaan.

3. *Een daling van de gemiddelde uitvoeringskosten of de gemiddelde leeftijd van het deelnemersbestand van het ontvangende pensioenfonds als gevolg van de aansluiting van nieuwe deelnemers leidt niet tot een verlaging van de overdrachtswaarde.*

De aansluiting van een nieuwe groep deelnemers bij het ontvangende pensioenfonds kan er onder meer toe leiden dat de gemiddelde leeftijd van het deelnemersbestand en de gemiddelde uitvoeringskosten dalen. Hierdoor zou het percentage van de (doorsnee) premie voor de inkoop van toekomstige pensioenopbouw van alle deelnemers mogelijk verlaagd kunnen worden. Een eventueel voordeel voor het ontvangende pensioenfonds in verband met de aansluiting van de nieuwe groep deelnemers kan niet leiden tot een verlaging van de overdrachtswaarde voor het overdragende fonds. De aansluiting van de nieuwe groep deelnemers bij het ontvangende pensioenfonds voor toekomstige pensioenopbouw en de collectieve waardeoverdracht van bestaande pensioenaanspraken en –rechten zijn namelijk twee afzonderlijke overeenkomsten met verschillende groepen van belanghebbenden. Het is evenmin mogelijk om de overdrachtswaarde te verlagen en dit te compenseren door de nieuw aangesloten werkgever(s) voor de inkoop van toekomstige pensioenopbouw een hogere premie in rekening te brengen dan de reeds aangesloten werkgevers.

4. *Het overdragende fonds rekent het aanwezige eigen vermogen naar evenredigheid toe aan de belanghebbenden, die bij het pensioenfonds betrokken blijven en de bij de collectieve waardeoverdracht betrokken belanghebbenden.*

Het aanwezige eigen vermogen van het overdragende pensioenfonds is beschikbaar voor afdekking van risico's die alle bij het pensioenfonds betrokken (gewezen) deelnemers en gepensioneerden lopen. De aanwezige buffers kunnen niet worden toegeschreven aan een bepaalde groep. Daarom wordt deze buffer bij een waardeoverdracht naar evenredigheid toegerekend aan de belanghebbenden die bij het pensioenfonds betrokken blijven en de bij de collectieve waardeoverdracht betrokken belanghebbenden. De collectieve waardeoverdracht heeft daardoor in beginsel geen consequenties voor de dekkingsgraad van het overdragende fonds.

Voorts stelt DNB dat pensioenfondsen gedurende de aanlooperperiode (tot akkoord DNB) en de transitieperiode (vanaf akkoord tot overdrachtsdatum) in het kader van risicobeheersing maatregelen moeten nemen.

1. In de aanlooperperiode maken beide fondsen afspraken over de verdeling van de kosten voor de transitie, waarbij ook rekening gehouden wordt met de situatie dat de waardeoverdracht uiteindelijk niet tot stand komt. De afspraken worden vastgelegd in de overeenkomst tot collectieve waardeoverdracht.
2. In de aanlooperperiode loopt het bestuur van het overdragende pensioenfonds niet vooruit op de waardeoverdracht door het beleggingsbeleid aan te passen aan dat van het ontvangende fonds. Dit betekent dat het overdragende fonds gebonden is aan haar eigen beleggingsbeleid. Aanpassingen in de beleggingsportefeuille blijven mogelijk binnen de kaders van het eigen beleggingsbeleid.
3. In de aanlooperperiode worden geen risico's verplaatst van het overdragende pensioenfonds naar het ontvangende pensioenfonds. Hiermee wordt voorkomen dat er financiële afhankelijkheden ontstaan tussen beide fondsen, nog voordat de waardeoverdracht onherroepelijk is. Het bieden

van risicodekking in de aanlooperperiode staat bovendien op gespannen voet met het verbod op nevenactiviteiten (artikel 116 Pensioenwet).

4. Gedurende de transitieperiode kunnen beide fondsen wel risico's delen. Daartoe dienen de fondsen vooraf duidelijke afspraken te maken over verdeling van (balans)risico's en de beheersing daarvan. Deze afspraken worden schriftelijk vastgelegd.
5. Het ontvangende pensioenfonds is zich bewust van de risico's die voortvloeien uit de vrijwaringsverklaring en neemt zo nodig passende maatregelen om deze risico's te mitigeren.
6. Het ontvangende fonds analyseert tijdig wat de impact is van de collectieve waardeoverdracht op het beleggingsbeleid en de financiële opzet van het fonds. Het fonds neemt zo nodig passende maatregelen om ook na de waardeoverdracht een passend beleggingsbeleid en sluitende financiële opzet te hebben.

8.3 Verschil dekkingsgraad

Als de dekkingsgraad van het overdragende fonds hoger is, kunnen de overgenomen aanspraken eenmalig worden geïndexeerd op basis van het surplus.

8.4 Maatwerk

De situaties van ondernemingen die zich aan willen sluiten bij Pensioenfonds Vervoer of van pensioenfondsen die waardeoverdracht overwegen zal verschillen. Een onderneming valt bijvoorbeeld geheel, gedeeltelijk of niet onder de verplichtstelling. De samenstelling van het deelnemersbestand (aantallen actieven, slapers, pensioengerechtigden) van de toetredende onderneming of het overdragende pensioenfonds zal nooit precies gelijk zijn aan de samenstelling van het bestand van Pensioenfonds Vervoer. De dekkingsgraad zal ook niet (precies) gelijk zijn.

Elk verzoek tot collectieve waardeoverdracht wordt afzonderlijk bekeken, waarbij zo nodig een maatwerkoplossing wordt bedacht, waarbij in principe overdracht plaatsvindt op basis van de grondslagen en de dekkingsgraad van Pensioenfonds Vervoer.

Uiteraard wordt daarbij rekening gehouden met de uitgangspunten van DNB. Voor elke collectieve waardeoverdracht is, mede gelet op de maatwerkoplossing, een besluit van het bestuur nodig. Het verantwoordingsorgaan heeft een adviesrecht ten aanzien van collectieve waardeoverdrachten. De raad van toezicht heeft een goedkeuringsrecht.

Bij het besluit houdt het bestuur rekening met onder andere:

- Of de toetredende wel, niet of gedeeltelijk onder de verplichtstelling valt
- Verhouding actieve deelnemers versus inactieve deelnemers van toetredende (in verband met draagvlak)
- Omvang van het toetredende fonds
- Niveau dekkingsgraad van Pensioenfonds Vervoer
- Uitvoerbaarheid

9 RISICOPARAGRAAF

Risicomanagement maakt integraal onderdeel uit van de beheerste en integere bedrijfsvoering van Pensioenfonds Vervoer. In 2023 heeft Pensioenfonds Vervoer zijn integraal risicomanagementbeleid geactualiseerd. Het pensioenfonds baseert het integraal risicomanagementbeleid op de eerste plaats op het COSO-ERM⁵ raamwerk. Het COSO-ERM raamwerk helpt het pensioenfonds bij het beoordelen en verbeteren van het interne beheersingssysteem. Daarnaast baseert het pensioenfonds zich op het RAVC-model⁶, Three Lines Model⁷, toezichthouder uitingen⁸ en IORP II.

In het integraal risicomanagement beleid staan de uitgangspunten voor het risicomanagement van het pensioenfonds. Het dient bij te dragen aan de doelstellingen en de strategie van het pensioenfonds. Omdat risico's (en kansen) zich overal in de organisatie voordoen, heeft risicomanagement een brede kijk op zaken. Vanwege deze brede kijk, dient het risicomanagement weloverwogen te worden ingezet.

Pensioenfonds Vervoer heeft zijn risicoprofiel samengevat in vijf risicodomeinen. De domeinen zijn gebaseerd op het RAVC-model. Het vijfde domein 'Strategische verandertrajecten' heeft het pensioenfonds zelf toegevoegd. De kernvraag hierbij was hoe we strategische verandertrajecten onderscheiden van 'gewone' verandertrajecten of activiteiten die een strategisch element in zich hebben. Pensioenfonds Vervoer ziet als strategische verandertrajecten de eigen activiteiten, de trajecten, die zijn gericht op majeure veranderingen om de strategie van het pensioenfonds te realiseren. Het zijn grootschalige verandertrajecten van het pensioenfonds zelf (eigenaarschap). Per definitie is sprake van een hoger risico dan bij lopende activiteiten.

De risicobereidheid van de domeinen brengt in kaart hoeveel risico mag worden genomen ten opzichte van extra opbrengsten of kosten (namelijk die van de extra beheersingsmaatregelen). De risicobereidheid kent vijf niveaus van 'nul (zeer risicomijdend)', 'kritisch (risicomijdend)', 'gebalanceerd (risiconeutraal)', 'opportuun (risicozoekend)' tot 'maximaal (zeer risicozoekend)'. De uitkomsten van de risicohouding van het bestuur voor de verschillende risicodomeinen zijn:

1. Besturingsfilosofie (gedrag, leiderschap en cultuur)	: gebalanceerd
2. Kapitaalmanagement (solvabiliteit, liquiditeit en rentabiliteit)	: gebalanceerd
3. Reputatiemanagement (imago, identiteit en integriteit)	: gebalanceerd
4. Product & regeling (uitbesteding, processen en IT)	: kritisch
5. Strategische verandertrajecten (o.b.v. de strategie)	: gebalanceerd

⁵ ERM is de afkorting van Enterprise Risk Management.

⁶ RAVC is de afkorting van Risk Appetite Value Chain

⁷ Three Lines Model (IIA, 2020)

⁸ Bijv: "Wat is integraal risicomanagement en waar kijkt DNB hierbij naar?" en "Volwassenheidsniveaus risicomanagement volgens DNB".

Behalve voor het domein 'Product & regeling' is de risicobereidheid van het bestuur gebalanceerd. De risicobereidheid van het bestuur voor het gehele pensioenfonds is dan ook 'gebalanceerd'.

Hieronder volgt een beknopte omschrijving van de relevante risicogebieden.

9.1 Governance

Governance vatten we op als "de combinatie van structuren en processen voor het informeren, aansturen, beheersen en monitoren van de activiteiten van het pensioenfonds". Deze aanpak sluit aan bij de definitie van de Institute of Internal Auditors Nederland.

Het begrip 'governance' wordt op verschillende manieren gebruikt: in enge zin alleen als de inrichting van het bestuur en toezicht op een organisatie, en in (zeer) brede zin zoals in de principes voor goed pensioenfondsbestuur uit de Code Pensioenfondsen. De Code Pensioenfondsen omvat namelijk ook onderwerpen zoals de cultuur van het risicobewustzijn, de uitbestedingsketen, integriteit, transparantie en klachten/geschillen. Hiertussen in bevindt zich de door ons gekozen aanpak die zich richt op de besturing op pensioenfondsniveau en aansluit bij die van de IIA.

9.2 Geschiktheid

Het risico is dat de personen die het beleid van Pensioenfonds Vervoer (mede) bepalen of toezicht houden op dit beleid onbetrouwbaar en/of ongeschikt zijn voor uitoefening van hun functie. Voor geschiktheid zijn voldoende deskundigheid (kennis, inzicht en oordeelsvorming), competenties en professioneel gedrag benodigd.

9.3 Belanghebbenden

Het risico is dat belanghebbenden in Pensioenfonds Vervoer niet evenwichtig worden behandeld of correct worden geïnformeerd. Het kan gaan om een persoon, een groep personen of een organisatie, interne of externe belanghebbenden. Voorbeelden van belanghebbenden zijn: deelnemers & pensioengerechtigden, werkgevers, Cao-partijen, fondsgremia, externe toezichthouders, relaties in de sector vervoer, overheid en de sector pensioen, handhavingpartners, NGO's, (kern)uitbestedingspartijen, adviseurs, organisaties van belanghebbenden en media.

9.4 Cultuur

Het risico is dat een ongezonde cultuur een negatieve invloed heeft op de effectiviteit, de kwaliteit, de verandercapaciteit en de wijze van besluitvorming en daarmee op de resultaten van Pensioenfonds Vervoer. Dat kan leiden tot problemen bij het realiseren van de strategische en andere doelstellingen van het pensioenfonds.

9.5 Dekkingsgraad

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De

solvabiliteit wordt weergegeven door middel van de dekkingsgraad. Het solvabiliteitsrisico van Pensioenfonds Vervoer uit zich in de beweeglijkheid van de dekkingsgraad. De mate van het te lopen solvabiliteitsrisico wordt vastgesteld in de ALM-studie en jaarlijks herijkt bij de vaststelling van het beleggingsplan.

9.6 Rente

Het renterisico is het risico op een daling van de dekkingsgraad als gevolg van een daling van de rente. Zonder afdekking van dit risico stijgt de marktwaarde van de pensioenverplichtingen bij een rentedaling harder dan de marktwaarde van de beleggingen. Het acceptabele renterisico wordt vastgesteld in de ALM-studie en jaarlijks herijkt bij de vaststelling van het beleggingsplan.

Het renterisico wordt zowel strategisch (op balansniveau) als tactisch (de uitvoering van de bij de renteafdekking betrokken beleggingsmandaten) beheerst. Op beide niveaus zijn risicolimieten vastgesteld die regelmatig worden gecontroleerd.

9.7 Markt

Marktrisico is het risico dat de waarde van de beleggingen verandert door veranderingen in marktprijzen. Dit risico is bij beleggingen in aandelen en onroerend goed (zakelijke waarden) doorgaans sterker aanwezig dan bij beleggingen in vastrentende waarden (2022 vormde hierop duidelijk een uitzondering). Het marktrisico wordt vooral beheerst door spreiding over verschillende regio's en sectoren.

Een belangrijke toets op de beheersing van het marktrisico bestaat uit het uitvoeren van scenarioanalyses. Hiermee wordt geanalyseerd wat de impact is van verschillende economische (stress)scenario's op de beleggingsportefeuille en dekkingsgraad.

9.8 Valuta

Valutarisico is het risico dat de waarde van een belegging in een vreemde valuta daalt, vanwege een daling van de betreffende valuta ten opzichte van de euro. Volgens het beleid van het pensioenfonds zijn de valutaposities van de normportefeuille in de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor 75% met valutatermijncontracten afgedekt.

9.9 Liquiditeit- en onderpand

Het liquiditeitsrisico is dat het pensioenfonds te weinig liquide middelen beschikbaar heeft. Dit risico ontstaat vooral door dagelijkse kasbetalingverplichtingen vanuit geclearde renteswaps (EMIR) en bilaterale valutacontracten (dus het cash-collateral risico). Een ander liquiditeitsrisico is dat van het betalen van de pensioenuitkeringen en facturen van het pensioenfonds. Herbalancering en regulier portefeuillebeheer vragen ook om beschikbare liquide middelen.

Bij het liquiditeitsrisico wordt ook de illiquiditeit van beleggingen betrokken die in normale tijden (geldmarktfondsen) en buitengewone tijden (liquide te maken beleggingen zoals staatsobligaties en aandelen) nodig zijn om het liquiditeitsrisico te beheersen.

Omdat bij dit risico het cash-collateral (kasonderpand)-risico zo'n belangrijke rol speelt, behandelen we hier ook het hieraan gerelateerde onderpandrisico van staatsobligaties voor OTC-derivaten uit hoofde van de rente- en valuta-overlay bilaterale renteswaps.

9.10 Illiquide beleggingen

Illiquide beleggingen zoals hier bedoeld (onroerend goed, hypotheek en impact-beleggingen) zijn niet-beursgenoteerd en kennen ook geen anderszins georganiseerde markt (zoals bijvoorbeeld bij OTC-derivaten). Naast de beperkte verhandelbaarheid, kunnen illiquide beleggingen door hun uniciteit en complexiteit grotere risico's hebben op het gebied van expertise, monitoring, administratie en reputatie dan beursgenoteerde beleggingen. Een specifiek risico is het operationele tijdsbeslag op het bestuursbureau en uitvoerder als een illiquide belegging in de problemen komt en moet worden afgewikkeld. Daarnaast loopt het pensioenfonds compliancerisico met de richtlijnen voor alternatieve beleggingen van DNB.

9.11 Inflatie

Inflatie risico is de kans dat de pensioentoeslagen de toekomstige inflatie niet kunnen bijhouden. De impact van het niveau van de toekomstige inflatie wordt gemeten via de reële dekkingsgraad. Deze dekkingsgraad geeft weer in hoeverre de beschikbare middelen de toekomstige pensioenuitkeringen inclusief toekomstige inflatie dekken. De maatstaf voor de inflatie voor Pensioenfonds Vervoer is de algemene stijging van de lonen in de bedrijfstak.

9.12 ESG

ESG-risico's (ESG = environment, social en governance) houden verband met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Pensioenfonds Vervoer heeft als langetermijnbelegger te maken met de consequenties van ecologische, economische of maatschappelijke ontwikkelingen op de toekomstige waarde van de beleggingen. Een actueel en belangrijk facet van milieurisico is het klimaatrisico, het broeikaseffect door CO₂. Een pensioenfonds heeft als belegger te maken met de consequenties van klimaatrisico's voor de toekomstige waarde van de beleggingen. Er zijn twee financiële vormen van klimaatrisico, namelijk het fysieke risico (de blootstelling aan de natuureffecten van de klimaatverandering) en het transitierisico (de overgang naar verduurzaming).

Het reputatierisico vanuit klimaatrisico en andere ESG-risico's valt onder reputatie. Compliance aan wet- en regelgeving over ESG valt onder het compliancerisico.

9.13 Actief beleid en Z-score

Het actief risico is het risico dat de vermogensbeheerder een lager portefeuillerendement behaalt dan het rendement op de benchmark (underperformance), als gevolg van het voeren van een actief beleggingsbeleid. Overigens kan met een passieve belegging ook een kleine underperformance ontstaan.

Het z-score risico hangt nauw samen met het actief risico. De z-score en de daarmee samenhangende performancetoets wordt jaarlijks verplicht getoetst voor bedrijfstakpensioenfondsen. De z-score is een maatstaf die weergeeft wat de beleggingsresultaten van een pensioenfonds zijn ten opzichte van de resultaten van vooraf door het pensioenfonds gekozen benchmarks (normrendementen) die de beleggingsportefeuille van het fonds weerspiegelen. De z-score over een periode van 5 jaar mondt uit in de performancetoets.

De performancetoets wordt berekend door de z-score van de afgelopen vijf jaar op te tellen en te delen door de wortel van 5. Bij deze uitkomst wordt 1,28 opgeteld. Bij een negatieve uitkomst op de performancetoets (p -toets < 0) heeft een werkgever de mogelijkheid om vrijstelling van verplichte deelneming te krijgen.

9.14 Concentratierisico

Pensioenfondsen lopen concentratierisico als onvoldoende wordt gespreid in de beleggingen. Spreiding van beleggingen leidt immers tot risicoreductie. Onvoldoende spreiding, ofwel een te grote concentratie kan leiden tot onnodige verliezen.

9.15 Tegenpartijrisico

Het risico bij financiële transacties dat een tegenpartij contractuele verplichtingen niet nakomt. Verschijningsvormen:

- Tegenpartijrisico van OTC-derivaten (overlay en bij externe vermogensbeheerders)
- Tegenpartijrisico van betaalrekeningen ('kas')
- Tegenpartijrisico van sec lending

9.16 Kredietrisico

Dit risico heeft betrekking op de beleggingen in schuldpapieren. Kredietrisico is het risico dat verlies optreedt als een tegenpartij zijn beloofde betaling of andere overeengekomen verplichtingen niet nakomt of niet kan nakomen. Verplichtingen zijn onder andere verstrekte kredieten, leningen, vorderingen en ontvangen garanties.

9.17 Modelrisico

Het modelrisico is het risico dat Pensioenfonds Vervoer onjuiste beslissingen neemt op basis van de uitkomsten van incorrecte of onjuist gebruikte modellen. Het kan leiden tot een financiële impact, maar ook het schaden van de betrouwbaarheid en daarmee de reputatie van het pensioenfonds.

Modellen worden door het pensioenfonds of door anderen ontwikkeld en gebruikt door het pensioenfonds, uitbestedingspartijen of adviseurs. Voorbeelden van modellen zijn: actuariële modellen, allocatie- en investeringsmodellen, ALM-modellen, pensioenuitkerings-modellen, risicomangementmodellen, signalerende modellen (bijv. KPI's) en waarderings-modellen.

9.18 Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat voortvloeit uit mogelijke afwijkingen van actuariële inschattingen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Andere verzekeringstechnische risico's zijn kortlevensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

9.19 Waarderingsrisico

Het risico dat een belegging onjuist gewaardeerd wordt, bijvoorbeeld als gevolg van het gebruik van niet correcte data (bijvoorbeeld: niet actueel) of waarderingsmethodes. Dit risico komt vooral voor bij derivaten en niet-beursgenoteerde complexe beleggingen.

9.20 Reputatie

Reputatie vatten we op als het vertrouwen in de integriteit, betrouwbaarheid en competenties van het pensioenfonds en van de personen die hiervoor werken.

Het risico is dat het vertrouwen in het pensioenfonds kleiner wordt. Dit kan veroorzaakt worden door negatieve publiciteit, maar ook door andere ontwikkelingen. Een lager vertrouwen hindert de organisatie bij het nastreven van haar missie, visie en strategische doelen.

9.21 Integriteit

Het integriteitsrisico kan worden omschreven als het gevaar voor aantasting van de reputatie of het vermogen van het fonds als gevolg van een ontoereikende naleving van het integriteitsbeleid. Dit beleid is onder andere gebaseerd op wet- en regelgeving, in het bijzonder om de Pensioenwet en de Code Pensioenfondsen.

9.22 Privacy

Het risico dat persoonsgegevens onrechtmatig worden verwerkt. Dit kan leiden tot het niet voldoen aan de privacywetgeving ('AVG') en tot het moeten melden van datalekken aan de Autoriteit Persoonsgegevens en betrokkenen bij het datalek. In het privacybeleid zijn de normen en uitgangspunten voor het verwerken van persoonsgegevens opgenomen voor het pensioenfonds en haar uitbestedingspartijen.

9.23 Compliance aan wet- & regelgeving

Het risico dat niet of niet tijdig kan worden voldaan aan wet- en regelgeving doordat nieuwe of wijzigingen in wet- en regelgeving niet of niet tijdig worden gesignaleerd, geïmplementeerd en gemonitord door het pensioenfonds of haar uitbestedingspartijen. Het kan leiden tot bijvoorbeeld: reputatie risico's, boetes en rechtszaken.

9.24 Toezichthouders

Het toezichthoudersrisico houdt in dat Pensioenfonds Vervoer niet voldoet aan verwachtingen van toezichthouders zoals DNB en AFM als gevolg van het niet voldoen aan wet- en regelgeving of uitwerkingen en interpretaties hiervan.

9.25 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van inadequade of falende interne processen, mensen en systemen, of van externe gebeurtenissen. Operationele risico's kunnen een negatieve impact hebben op een goede uitvoering van de pensioenregeling of het beleggingsbeleid.

Deze risico's worden door het pensioenfonds onder meer beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

9.26 Uitbestedingsrisico

Het uitbestedingsrisico gaat over het waarborgen van de continuïteit, de integriteit en de kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden. De beheersingsmaatregelen gaan over selectie, monitoring en evaluatie van uitbestedingspartijen en beslaan een breed spectrum van risico's, zoals op operationeel gebied, kwaliteit, compliance aan wet- en regelgeving, integriteit etc.

9.27 IT

IT-risico gaat over de prestaties van de IT-hulpmiddelen zoals IT-infrastructuur, architectuur, hardware en software. Het risico is dat de IT-prestaties achterblijven bij de daaraan gestelde eisen en verwachtingen. Maar ook dat de IT-strategie van het fonds niet aansluit op de IT-strategie van uitbestedingspartijen. Dat kan leiden tot problemen bij het realiseren van de strategische en andere doelstellingen van het pensioenfonds. IT bestaat uit systemen en processen zoals: IT-infrastructuur, apparaten, applicaties, IT-beheerprocessen en IT-diensten (incl. cloud) om de kritieke bedrijfsprocessen uit te voeren.

9.28 Informatiebeveiliging

Het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende worden beveiligd. Dit heeft betrekking op de bescherming van informatie (fysiek en digitaal) en technologie. Daarnaast omvat het informatiebeveiligingsrisico ook het

cybersecurityrisico. Het cybersecurityrisico is het risico dat het pensioenfonds of een uitbestedingspartij wordt beperkt in haar functioneren of onder druk gezet door cybercriminelen. Bijvoorbeeld door diefstal van persoonsgegevens of financiële middelen, uitval, versleuteling of vernietiging van systemen.

9.29 Datakwaliteit

Het risico dat de datakwaliteit onvoldoende is ten opzichte van de daarvoor afgesproken normen, waardoor Pensioenfonds Vervoer niet kan voldoen aan wet- en regelgeving en haar strategische doelstellingen voor de dienstverlening aan deelnemers etc. Onvoldoende datakwaliteit kan leiden tot problemen in de uitvoering van de pensioenadministratie, beleggingsadministratie en het nemen van onjuiste beslissingen. Datakwaliteit heeft ook raakvlak met veel andere risico's in dit hoofdstuk 9, zoals: operationeel, uitbesteding en reputatie.

9.30 Communicatie

Het risico dat de communicatie van Pensioenfonds Vervoer fouten bevat, onvolledig is, te laat is, niet aansluit bij de behoeftes van de ontvangers of niet begrepen wordt. Het communicatierisico heeft betrekking op communicatie met deelnemers, werkgevers en andere belanghebbenden van het pensioenfonds.

9.31 Juridisch

Onder juridisch risico valt hier het risico dat contracten met uitbestedingspartijen en derden niet goed zijn, waardoor voor het pensioenfonds schade zou kunnen ontstaan.

9.32 Strategische verandertrajecten

Strategische verandertrajecten zijn de eigen activiteiten gericht op majeure veranderingen om de strategie van het pensioenfonds te realiseren. Het risico van strategische verandertrajecten is dat deze niet leiden tot de gewenste uitkomsten. Hierdoor kan de strategie van het pensioenfonds niet of niet volledig worden gerealiseerd. Andere consequenties kunnen zijn dat niet kan worden voldaan aan wet- en regelgeving, (enorme) kostenoverschrijdingen, uitloop van planning of het moeten accepteren van een mindere kwaliteit. Ook kan het impact hebben op vrijwel alle hiervoor beschreven risico's in dit hoofdstuk 9, dit is afhankelijk van de aard van de strategische verandertrajecten.

10 FINANCIËEL CRISISPLAN

10.1 Algemeen

In hoofdstuk 4 (financiële opzet) en 9 (risicoparagraaf) van deze Abtn zijn de risico's waaraan het pensioenfonds blootstaat beschreven. Deze risico's kunnen ertoe leiden dat de statutaire doelstelling, het uitkeren van pensioenen, nu of op langere termijn in gevaar komt. Het bestuur is in dat geval genoodzaakt aanvullende maatregelen te nemen, aan te duiden als crisismaatregelen.

Pensioenfonds Vervoer beschikt over een crisismanagementplan. Dit is een overkoepelend plan dat structuur biedt en overzicht geeft bij een crisis. Het crisismanagementplan beschrijft bij welke situaties de crisisorganisatie wordt opgestart en hoe een dergelijke organisatievorm werkt. Ook bevat het plan een crisiscommunicatieprotocol.

Op grond van artikel 145 PW dient de Abtn een financieel crisisplan te bevatten. Artikel 29b van het Besluit FTK Pensioenfondsen beschrijft de minimale eisen voor dit financieel crisisplan. Het financieel crisisplan in deze Abtn vormt een bijlage van het crisismanagementplan en beperkt zich tot financiële crisissituaties. In het financieel crisisplan is beschreven welke financiële crisismaatregelen beschikbaar zijn, wat de impact van deze maatregelen is en welke procedures doorlopen worden als het bestuur oordeelt dat er aanvullende maatregelen nodig zijn. Zodoende kan het bestuur slagvaardig opereren wanneer een financiële crisis daadwerkelijk optreedt. Belangrijke aspecten van dit financieel crisisplan zijn de evenwichtige belangenafweging (pensioengerechtigden, slapers, actieven en werkgevers) en de communicatie naar alle betrokkenen.

Het financieel crisisplan wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

Dit financieel crisisplan bevat de informatie zoals genoemd in artikel 29b van het Besluit FTK Pensioenfondsen.

De tekst van het financieel crisisplan is opgenomen in bijlage 6.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Integriteitsbeleid

1 Inleiding

Doel

Het integriteitsbeleid is overkoepelend van karakter en heeft tot doel overzicht te geven in de diverse facetten van integriteit. Integriteit is een begrip dat op personen, organisaties, data en bijvoorbeeld duurzaam beleggen betrekking kan hebben. De focus van het integriteitsbeleid ligt op gedrag, dus op mensen en organisaties. De integriteit van data valt binnen datakwaliteit. De integriteit van duurzaam beleggen is onderdeel van het ESG-beleid.

Het integriteitsbeleid heeft in eerste instantie betrekking op de verbonden personen van het pensioenfonds. Verbonden personen vallen onder de gedragscode van het pensioenfonds. Daarnaast werkt het integriteitsbeleid door op de uitbestede activiteiten en de inhuur van diensten.

Het pensioenfonds bevordert met het integriteitsbeleid overzicht van:

- Hoofdstuk 2: Beleid voor de diverse onderwerpen rond integriteit. Beleidsstukken worden kort toegelicht. Beleid dat niet separaat is vastgelegd wordt specifiek in dit document opgenomen.
- Hoofdstuk 3: De risicoanalyse rondom integriteit uitgevoerd via de SIRA, de systematische integriteitsrisicoanalyse.
- Hoofdstuk 4: De governance als de organisatorische inrichting van compliance, rapportage en interne beheersing.

Wettelijk kader

DNB beschouwt integriteit als een voorwaarde voor een gezond financieel stelsel. De eisen aan integriteit kennen daarom een wettelijke basis in artikel 143 van de Pensioenwet, artikelen 18-20 van het Besluit financieel toetsingskader en de normen 15-22 van de Code Pensioenfondsen. De Code is via artikel 33 van de Pensioenwet en artikel 11 van het Besluit uitvoering Pensioenwet wettelijk verankerd. Het pensioenfonds voorziet in de diverse wettelijke vereisten rond integriteit, zoals het onderhouden van de Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA), het hebben van en toetsen op de gedragscode, een regeling vermoeden misstanden, en een incidentenprocedure. Daarnaast heeft het pensioenfonds diverse rapportages (zoals die van de externe compliance officer) over integriteit en maakt het onderwerp deel uit van het risk control framework van het pensioenfonds (zie hoofdstuk 4).

Evaluatie en herziening

Het integriteitsbeleid wordt iedere drie jaar, of eerder als daar aanleiding voor is, bestuurlijk behandeld en vastgesteld. Mogelijke aanleidingen voor een tussentijdse aanpassing zijn strategiewijzigingen, organisatorische veranderingen, SIRA, veranderingen in wet- en regelgeving, incidenten of uitkomsten van een audit of verandering in methodologie, processen en

rapportagestromen. De afdeling risicomanagement, waaronder de externe compliance officer valt, onderhoudt het integriteitsbeleid en doet voorstellen voor aanpassingen in het integriteitsbeleid.

2 De onderdelen van het Integriteitsbeleid

Beleidsdocumenten

Beheersmaatregelen rondom integriteit kunnen we indelen in zogenoemde *soft controls* en *hard controls*. Soft controls, ‘zachte’ beheersmaatregelen, bestaan uit aandacht voor gedrag en cultuur. Hard controls, ‘harde’ maatregelen, gaan over de organisatiestructuur, beleid, en planning en control, die zijn vastgelegd. Zowel hard als soft controls zijn belangrijk voor de beheersing van integriteitsrisico’s. We starten dit hoofdstuk met de hard controls zoals vastgelegd in beleid.

A Hard controls

Beleid Uitbesteding en Advisering

Als stelregel geldt dat het integriteitsbeleid van uitbestedingspartijen aansluit bij de normen en waarden zoals deze door het pensioenfonds zijn vastgelegd. Het integriteitsbeleid van uitbestedingspartijen bevat ten minste de volgende onderwerpen: gedragscode, nevenfuncties, privé beleggingstransacties (indien relevant), sanctiewetgeving, screeningsbeleid en regeling vermoeden misstanden. Kernuitbestedingspartijen informeren het pensioenfonds tijdig over relevante wijzigingen in integriteitsbeleid. Kernuitbestedingspartijen voeren periodiek een Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA) uit. De uitkomsten hiervan bespreken zij met het pensioenfonds in relatie tot de SIRA van het pensioenfonds. Het bestuursbureau stelt ten minste eenmaal in de twee jaar vast dat de genoemde beleidsdocumenten bij kernuitbestedingspartijen in voldoende mate aansluiten op het beleid van het pensioenfonds.

Gedragscode

Het pensioenfonds heeft in de gedragscode regels opgesteld voor het gewenste gedrag van de verbonden personen van het pensioenfonds. Belangrijke pijler onder deze gedragscode is de integriteit en eigen verantwoordelijkheid van de verbonden persoon zelf. Onderdelen van de gedragscode zijn onder meer:

- Regels rondom geschenken, uitnodigingen, nevenfuncties en belangenverstrengeling
- Voorwetenschap
- Insiderregeling
- Vertrouwelijkheid

Screeningbeleid (nieuwe) functionarissen

Het screeningbeleid (nieuwe) functionarissen beschrijft welke maatregelen het pensioenfonds neemt om integriteit van de verbonden personen vast te stellen. De functies van alle verbonden personen bij het pensioenfonds zijn als integriteitgevoelig gekwalificeerd. Verbonden personen zijn leden van het bestuur, leden van de raad van toezicht, leden van het verantwoordingsorgaan, medewerkers van het bestuursbureau, en andere personen die als zodanig zijn aangewezen.

Screeningsbeleid overige relaties

Het screeningsbeleid overige relaties is gericht op de sanctiescreening van overige relaties. Bij de overige relaties wordt een onderscheid gemaakt tussen natuurlijke personen en organisaties. De sanctiescreening wordt risicogebaseerd uitgevoerd.

Incidentenprocedure

De incidentenprocedure maakt onderscheid tussen verschillende soorten incidenten. In de procedure is ook het proces rond integriteitsincidenten omschreven, inclusief de escalatie naar de toezichthouders.

Regeling vermoeden misstanden (klokkenluidersregeling)

De regeling vermoeden misstanden legt uit wat onder (vermoeden van) een misstand wordt verstaan, wat de rol van de vertrouwenspersoon integriteit is, en hoe een escalatie procedureel is geregeld.

Klachtenregeling ongewenste omgangsvormen

In de klachtenregeling ongewenste omgangsvormen staat wat als een ongewenste omgangsvorm wordt gezien en welke stappen de melder kan nemen. In de klachtenregeling staan ook de rol en de taken van de vertrouwenspersoon ongewenste omgangsvormen beschreven.

Fraudebeleid

Het fraudebeleid onderkent drie soorten frauderisico's, namelijk: fiscale fraude, interne fraude en externe fraude. Voor de beheersing van het fiscale frauderisico is een specifiek fiscaal beleid vastgesteld.

Privacybeleid

Het pensioenfonds heeft een privacybeleid dat voldoet aan de bepalingen uit de AVG en Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen. Het pensioenfonds heeft een externe functionaris gegevensbescherming.

Informatiebeveiligingsbeleid

Informatiebeveiliging bestaat uit het waarborgen van de voortdurende beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van fysieke informatie, digitale informatie en technologie. De maatregelen voor het tegengaan van cybercrime maken hier onderdeel van uit.

Beloningsbeleid

Het beloningsbeleid licht de beloningen voor leden van het bestuur, de raad van toezicht, het verantwoordingsorgaan en de medewerkers van het bestuursbureau toe. Daarnaast wordt de omgang met de beloning van onze dienstverleners in onze beleggingsportefeuille toegelicht.

Diversiteitsbeleid

In het diversiteitsbeleid staan de ambities rond diversiteit voor de bemensing van de fondsgremia toegelicht.

Voorkomen witwassen en financiering van terrorisme & naleving sanctiewetgeving

Het pensioenfonds wil voorkomen dat er activiteiten worden verricht die verband houden met witwassen en terrorismefinanciering. Bovendien wil het pensioenfonds voorkomen dat zaken gedaan wordt met landen waaraan economische sancties zijn opgelegd. Het wettelijk kader hiervoor vormen de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de Sanctiewet. De Wwft komt voort uit de implementatie van de Europese richtlijnen over deze onderwerpen.

Risico gebaseerd denken: de Systematische Integriteit Risico Analyse

De risico's rondom witwassen, terrorismefinanciering en sancties worden periodiek geëvalueerd door het bestuur bij het actualiseren van de SIRA (zie ook Hoofdstuk 3). In de onderstaande tabel zijn de belangrijkste beheersmaatregelen opgenomen uitgesplitst in 'pensioenfonds algemeen', pensioenbeheer en vermogensbeheer.

Organisatieonderdeel	Belangrijkste maatregelen
Pensioenfonds algemeen	<ul style="list-style-type: none">• Sanctiescreening (nieuwe) functionarissen• Voornoemde beleidsdocumenten in dit hoofdstuk• Awareness training• Jaarlijkse accountantscontrole• Incidentenprocedure (incl. melding incidenten aan toezichthouders)
Pensioenbeheer	<ul style="list-style-type: none">• Beleid toetsing sanctiewetgeving• Dagelijkse toetsing van mutaties van (rechts)personen in de pensioenadministratie t.o.v. de registraties op de nationale en/of Europese terroristenlijst.• Maandelijks toetsing van alle (rechts)personen in de pensioenadministratie t.o.v. de registraties op de nationale en/of Europese terroristenlijst.• Onverwijld toetsing van alle (rechts)personen in de pensioenadministratie t.o.v. de registraties op de nationale terroristenlijst na een update van deze nationale terroristenlijst.• Uitkomsten uit voornoemde toetsingen ('hits') leiden tot het bevriezen van (toekomstige) pensioenuitkeringen en melding aan de toezichthouder.• Maandrapportage inclusief uitkomsten voornoemde toetsingen
Vermogensbeheer	<ul style="list-style-type: none">• Strategisch advies beleggingsportefeuille• Maatschappelijk Verantwoord Beleggen beleid met daarin opgenomen het uitsluitingsbeleid (incl. uitsluiting van landen en bedrijven die aan bepaalde criteria voldoen)• Operational Due Diligence beleid (w.o. wet- en regelgeving)• Monitoring externe vermogensbeheerders (incl. vastgoed)• Beleggingsmandaat en -richtlijnen in vermogensbeheer contracten• Dagelijkse geautomatiseerde controle in beleggings-administratie op gesanctioneerde stukken• Jaarlijkse compliance statement

Op basis van het Beleid Uitbesteding en Advisering maakt het pensioenfonds afspraken met uitbestedingspartijen in contracten en service level agreements over onder meer:

- voldoen aan wet- en regelgeving (w.o. Wwft en sanctiewetgeving)
- rapportage over wet- en regelgeving
- melden van incidenten en hits o.b.v. terroristenlijsten

Het pensioenfonds bewaakt de kwaliteit van de uitbestede bedrijfsprocessen op basis van het uitvoeren van risicoanalyses, voeren van strategisch en operationeel overleg, evalueren service level agreements (hierna: SLA), beoordelen SLA-rapportages, risico- & assurance rapportages, overzichten wet- en regelgeving en aansluiting pensioenfondsbeleid met uitbestedingspartijen.

Het pensioenfonds meldt relevante incidenten aan toezichthouders op basis van de incidenten-procedure. Ook meldt het pensioenfonds hits die verband houden met de terroristenlijsten bij de toezichthouder.

B Soft controls

Integriteit is voor een groot deel afhankelijk van de intrinsieke motivatie om gewenst gedrag uit te dragen. Omdat gewenst gedrag niet voor iedereen hetzelfde hoeft te betekenen, is het van belang om hierover van gedachten te wisselen. Ook is het belangrijk dat de verbonden personen goed geïnformeerd zijn. Informeren en van gedachten wisselen doet het pensioenfonds aan de hand van een bewustwordingsprogramma dat als doel heeft:

- Kennis hebben van het onderwerp integriteit in al haar facetten en de manier waarop het pensioenfonds daar invulling aan geeft.
- Bewustzijn van de integriteitrisico's die voor het pensioenfonds spelen.
- Kennis hebben van wet- en regelgeving en verandering daarin.
- Kennis hebben van de gedragscode en de procedures.
- Vermeende ongewenste gedragingen en incidenten leren herkennen en signaleren.

Het bewustwordingsprogramma bestaat uit:

- Deelname externe compliance officer aan reguliere bestuursvergadering voor een toelichting op de rapportages over de naleving op de gedragscode en toelichting over actualiteiten.
- E-learning compliance & integriteit voor nieuwe verbonden personen en periodiek voor verbonden personen.
- Periodieke awareness sessies voor bestuur en bestuursbureau.
- Het onderling of onder begeleiding bespreking van dilemma's.

3 De risicoanalyse integriteit: SIRA

Het pensioenfonds voert iedere twee jaar een Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA) uit om te bepalen of er (nieuwe) integriteitsrisico's zijn die een mogelijke bedreiging vormen voor het bereiken van de doelstellingen van het pensioenfonds. Hierin worden zowel de integriteitsrisico's van het pensioenfonds als van zijn kernuitbestedingspartijen beoordeeld.

In de SIRA worden de integriteitsrisico's op basis van vier stappen geanalyseerd, namelijk:

1. Risico-identificatie: het identificeren van die gebieden van de dienstverlening die kwetsbaar zijn voor integriteitsrisico's
2. Risicoanalyse: het uitvoeren van een risicoanalyse om de kans en impact van integriteitsrisico's te beoordelen
3. Risicobeheersing: het opstellen en vormgeven van de beheersmaatregelen
4. Risicomonitoring: het monitoren & rapporteren en het herzien van de risicoanalyse

Voor het pensioenfonds geldt dat het niet mogelijk is om integriteitsrisico's, zoals opgenomen in de tabel hierna, op voorhand uit te sluiten. Dit wordt veroorzaakt door de aard van haar dienstverlening als verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds.

Het pensioenfonds stelt echter nadrukkelijke eisen en uitgangspunten in haar Beleid Uitbesteding en Advisering ter beheersing of het verkleinen van de kans dat bepaalde integriteitsrisico's zich kunnen voordoen. Bijvoorbeeld de nadrukkelijke voorkeur voor het zakendoen met Nederlandse partijen of een partij met een substantiële Nederlandse vertegenwoordiging.

Het pensioenfonds onderkent de volgende integriteitsrisico's:

#	Integriteitsrisico's	Omschrijving
1	Cultuur & gedrag	Het pensioenfonds of verbonden persoon ondervinden schade (financieel of reputationeel) van een niet-integere bedrijfscultuur (zoals maatschappelijk onbetamelijk gedrag).
2	Witwassen	Het pensioenfonds (of een uitbestedingspartij) wordt direct of indirect – via haar processen en/of systemen – betrokken bij de uitvoering van witwastransacties voor een criminele organisatie.
3	Fiscale fraude	Het pensioenfonds (of een uitbestedingspartij) wordt direct of indirect – via haar processen en/of systemen – betrokken bij ontduiking of ontwijking van fiscale wet- en regelgeving.
4	Corruptie (omkoping)	Het pensioenfonds of medewerker (of een uitbestedingspartij) raakt direct of indirect betrokken bij een omkopschandaal in binnen- of buitenland.
5	Terrorisme financiering & sancties	Het pensioenfonds (of een uitbestedingspartij) doet zaken met personen, organisaties of instellingen (incl. beleggingen) die in verband worden gebracht met terrorismefinanciering.
6	Belangenverstrengeling	De belangen van medewerkers van het pensioenfonds (of haar uitbestedingspartij) conflicteren met de belangen van het pensioenfonds.
7	Interne fraude	Het pensioenfonds wordt – via haar processen en/of systemen – door medewerkers, of medewerkers van uitvoerders, misbruikt.

#	Integriteitsrisico's	Omschrijving
8	Externe fraude	Het pensioenfonds (of een uitbestedingspartij) wordt – via haar processen en/of systemen – door externe personen misbruikt.
9	Marktmanipulatie/-misbruik	Het pensioenfonds (of een uitbestedingspartij) wordt geraakt door misbruik of manipulatie van vertrouwelijke (markt) informatie door een medewerker (van een vermogensbeheerder).
10	Maatschappelijk verantwoord ondernemen/beleggen	Het pensioenfonds of uitbestedingspartij voldoet niet aan maatschappelijk aanvaarde normen en waarden en/of wet- en regelgeving.
11	Cybercrime	Het pensioenfonds (of een uitbestedingspartij) wordt in verlegenheid gebracht of onder druk gezet door cybercrime (bijv. diefstal persoonsgegevens of financiële middelen, versleuteling van gegevens of vernietiging van systemen).
12	Privacy	Het pensioenfonds (of een uitbestedingspartij) wordt in verlegenheid gebracht door een groot datalek.

4 De governance

De organisatorische inrichting

De compliancefunctie in enge zin (dat wil zeggen: gericht op integriteit) is als tweedelijns risicomangementfunctie vormgegeven en wordt vervuld door de externe compliance officer van het Nederland Compliance Instituut ('NCI'). De externe compliance officer wordt aangesteld door het bestuur en rapporteert via de Chief Risk Officer aan het bestuur. Onder de afdeling risicomangement vallen, naast de externe compliance officer, ook de externe functionaris gegevensbescherming en de risk officer.

De afdeling risicomangement adviseert het bestuur over de actualiteit van of wijzigingen in de documenten en regelingen met betrekking tot de beheerste en integere bedrijfsvoering. Daarnaast kan de afdeling risicomangement in haar risicoparagraaf adviseren of signaleren over integriteit bij wijzigingen van andere beleidsdocumenten van het pensioenfonds.

In het governance handboek van het pensioenfonds staan de taken, verantwoordelijkheden en rapportagelijnen van het tweedelijns risicomangement, waaronder de externe compliance officer, nader uitgewerkt. De processen rond compliance zijn onderdeel van de vastlegging voor het Risk Control Framework van het pensioenfonds.

Rapportage en interne beheersing

De externe compliance officer monitort verschillende onderdelen uit het integriteitbeleid, waaronder de gedragscode. De externe compliance officer maakt voor het bestuur en andere gremia een compliance kwartaalrapportage en jaarrapportage met betrekking tot integere bedrijfsvoering. Ook de integraal risicomangement kwartaalrapportage van de afdeling risicomangement behandelt integriteitsonderwerpen.

Wat betreft de Code Pensioenfondsen, licht het pensioenfonds in het bestuursverslag toe of de normen van de Code toe worden gepast, of legt het fonds gemotiveerd uit welke normen Pensioenfonds Vervoer niet (volledig) toepast.

In het Risk Control Framework van het pensioenfonds is een aantal beheersmaatregelen voor integriteit opgenomen. Deze maatregelen gaan onder meer over de uitbesteding en toetsing van beleid van de uitbestedingspartijen, processen, screening, rapportages en uitvoeren van de incidentenprocedure.

De Interne Audit Functie controleert periodiek de opzet, bestaan en werking van de beheersmaatregelen in het Risk Control Framework van het bestuursbureau en de Interne Audit Functie rapporteert hierover aan het bestuur.

Bijlage 2 Actuariële grondslagen technische voorziening

Financieringsmethodiek	Reglementaire doorsneepremie
Overlevingsgrondslagen (ultimo 2023)	Prognosetafel AG2022, met leeftijdsafhankelijke correctiefactoren.
Leeftijdsafhankelijke correctiefactoren	Zie onder.
Partnerfrequenties (van toepassing bij de berekening van de VPV voor uitgesteld nabestaandenpensioen voor actieve deelnemers en slapers)	<p>Voor alle actieve deelnemers en alle nog niet gepensioneerde gewezen deelnemers worden tot de 66-jarige leeftijd leeftijds- en geslachtsafhankelijke partnerfrequenties gehanteerd die zijn afgeleid van ervaringscijfers binnen Pensioenfonds Vervoer (onbepaalde partnertarief). Vanaf de 66-jarige leeftijd bedraagt de partnerfrequentie 1.</p> <p>De tabel met de partnerfrequenties is in een tabel in het vervolg van deze paragraaf opgenomen.</p> <p>Voor gepensioneerden wordt geen partnerfrequentie gehanteerd (bepaalde partnertarief).</p>
Leeftijdsverschil man – vrouw	3 jaar.
Reservering voor (uitgesteld) wezenpensioen	<p>Voor alle actieve deelnemers en alle nog niet gepensioneerde gewezen deelnemers bedraagt de voorziening voor het uitgestelde wezenpensioen 1,0% van de voorziening van het uitgestelde partnerpensioen.</p> <p>Bij de reservering voor het ingegane wezenpensioen wordt rekening gehouden met een studiekans in verband met de mogelijke verlenging van de eindleeftijd van het wezenpensioen van 18 jaar naar 27 jaar.</p>
Rekenrente	DNB-RTS op verslagdatum.
Opslag voor excassokosten	1,8% van de kostendekkende premie (onderdeel van de voorziening).
Opslag (in premie) voor jaarlijkse administratiekosten	Gelijk aan de verwachte uitvoeringskosten in het boekjaar, onder aftrek van de verwachte vrijval uit de technische voorziening in het boekjaar over de verrichte uitkeringen (2024: ca. 0,32% van de pensioengrondslag)
Opslag (in premie) voor premievrijstellingsrisico	3,8% opslag op de bruto (ongedempte kostendekkende) premie
Opslag (in premie) voor uitgesteld wezenpensioen	1,0% van de contante waarde van de jaarinkoop voor het partnerpensioen en 5,0% van de risicopremie voor het partnerpensioen.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten	De TV is gelijk aan de contante waarde van in de toekomst op te bouwen pensioenaanspraken voor de arbeidsongeschikte deelnemers. Er wordt geen rekening gehouden met revalideringskansen. Er wordt rekening gehouden met de toekomstige verwachte AOW-gerechtigde leeftijd met een maximum van de pensioenrichtleeftijd van 68 jaar.
Voorziening arbeidsongeschiktheidspensioen	De TV is gelijk aan de contante waarde van de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen van de deelnemers met een WAO/WIA-uitkering. Er wordt geen rekening gehouden met revalideringskansen. Er wordt rekening gehouden met de toekomstige verwachte AOW-gerechtigde leeftijd (ongemaximeerd).
IBNR-voorziening	De TV is gelijk aan de in de laatste twee boekjaren (2022 en 2023) geboekte risicopremies voor premievrijstelling en arbeidsongeschiktheidspensioen, onder aftrek van 4,0% kostenopslag en een solvabiliteitsopslag. Voor 2022 en 2023 wordt uitgegaan van de opslag voor 2024 van 3,8% van de bruto premie resp. 0,8% van de pensioengrondslag.
Voorziening onvoorwaardelijke toeslagverlening excedentregeling	De TV is gelijk aan de contante waarde van de verwachte volledige toekomstige toeslagverlening op basis van het toeslagenbeleid van de excedentregeling.

Leeftijdsafhankelijke correctiefactoren

De leeftijdsafhankelijke correctiefactoren zijn bij wijziging van de overlevingsgrondslagen naar de Prognosetafel AG2022 gewijzigd.

Lft	Hoofdverzekerden	Medeverzekerden	Lft	Hoofdverzekerden	Medeverzekerden
15	1,0459	1,1057	58	0,9442	1,2125
16	1,0100	1,0611	59	0,9473	1,2363
17	0,9781	1,0221	60	0,9512	1,2769
18	0,9501	0,9883	61	0,9561	1,3116
19	0,9257	0,9595	62	0,9618	1,3454
20	0,9048	0,9353	63	0,9683	1,3761
21	0,8870	0,9155	64	0,9757	1,4020
22	0,8723	0,8997	65	0,9838	1,4220
23	0,8604	0,8876	66	0,9925	1,4354
24	0,8511	0,8791	67	1,0017	1,4421
25	0,8443	0,8737	68	1,0114	1,4421
26	0,8397	0,8713	69	1,0214	1,4358
27	0,8372	0,8717	70	1,0315	1,4237
28	0,8366	0,8745	71	1,0417	1,4065

29	0,8378	0,8795	72	1,0517	1,3851
30	0,8406	0,8865	73	1,0613	1,3603
31	0,8354	0,8953	74	1,0705	1,3331
32	0,8384	0,9056	75	1,0790	1,3041
33	0,8477	0,9173	76	1,0867	1,2744
34	0,8615	0,9302	77	1,0935	1,2446
35	0,8778	0,9440	78	1,0991	1,2153
36	0,8930	0,9586	79	1,1034	1,1871
37	0,9062	0,9738	80	1,1064	1,1604
38	0,9174	0,9894	81	1,1080	1,1355
39	0,9267	1,0053	82	1,1079	1,1125
40	0,9343	1,0214	83	1,1063	1,0916
41	0,9401	1,0374	84	1,1031	1,0726
42	0,9445	1,0533	85	1,0982	1,0555
43	0,9475	1,0688	86	1,0919	1,0399
44	0,9493	1,0840	87	1,0842	1,0257
45	0,9500	1,0987	88	1,0753	1,0127
46	0,9500	1,1127	89	1,0654	1,0004
47	0,9492	1,1260	90	1,0547	0,9888
48	0,9480	1,1385	91	1,0438	0,9779
49	0,9465	1,1501	92	1,0330	0,9676
50	0,9448	1,1607	93	1,0228	0,9583
51	0,9432	1,1702	94	1,0139	0,9507
52	0,9418	1,1787	95	1,0069	0,9456
53	0,9407	1,1860	96	1,0055	0,9565
54	0,9401	1,1921	97	1,0041	0,9674
55	0,9400	1,1970	98	1,0028	0,9782
56	0,9406	1,2012	99	1,0014	0,9891
57	0,9420	1,2028	100	1,0000	1,0000

Vóór leeftijd 15 en na leeftijd 100 zijn de correctiefactoren gelijk aan 1.

Leeftijds- en geslachtsafhankelijke partnerfrequenties

Leeftijd	Mannen	Vrouwen	Leeftijd	Mannen	Vrouwen
18	0,0000	0,0000	44	0,7850	0,7170
19	0,0000	0,0370	45	0,7880	0,7150
20	0,0100	0,0820	46	0,7900	0,7140
21	0,0550	0,1350	47	0,7940	0,7140
22	0,1100	0,1940	48	0,7980	0,7140
23	0,1720	0,2550	49	0,8030	0,7150
24	0,2370	0,3160	50	0,8080	0,7160
25	0,3030	0,3760	51	0,8130	0,7170
26	0,3670	0,4320	52	0,8190	0,7180

27	0,4280	0,4840	53	0,8240	0,7190
28	0,4860	0,5310	54	0,8300	0,7190
29	0,5380	0,5720	55	0,8340	0,7180
30	0,5840	0,6080	56	0,8380	0,7160
31	0,6250	0,6380	57	0,8410	0,7140
32	0,6590	0,6630	58	0,8430	0,7100
33	0,6890	0,6830	59	0,8440	0,7040
34	0,7130	0,6990	60	0,8450	0,6990
35	0,7320	0,7100	61	0,8460	0,6930
36	0,7470	0,7180	62	0,8490	0,6870
37	0,7580	0,7220	63	0,8540	0,6830
38	0,7660	0,7250	64	0,8620	0,6820
39	0,7720	0,7250	65	0,8770	0,6850
40	0,7770	0,7240	66	1,0000	1,0000
41	0,7790	0,7230	67	1,0000	1,0000
42	0,7820	0,7210	68	1,0000	1,0000
43	0,7840	0,7180			

De in de bovenstaande tabel opgenomen partnerfrequenties gelden bij gehele leeftijden. Bij tussenliggende leeftijden wordt lineair geïnterpoleerd tussen twee aangrenzende leeftijden.

Afkoop- en flexibiliseringsfactoren

De afkoopfactoren worden jaarlijks per 1 januari opnieuw vastgesteld op basis van de fondsgrondslagen en de rentetermijnstructuur per 30 november voorafgaand aan 1 januari. De op deze wijze vastgestelde afkoopfactoren treden per 1 juli van het boekjaar in werking tot en met 30 juni volgend boekjaar. Jaarlijks beoordeelt het bestuur of wijziging van de fondsgrondslagen en/of de wijziging van de rente in het voorgaande jaar aanleiding geeft om de geldende flexibiliseringsfactoren aan te passen. Als het bestuur besluit de flexibiliseringsfactoren aan te passen, worden deze opnieuw vastgesteld op 1 januari van dat boekjaar, op basis van de fondsgrondslagen en de rentetermijnstructuur op 30 november van het boekjaar voorafgaand aan 1 januari. De nieuwe flexibiliseringsfactoren treden op 1 juli daarop in werking.

Grondslagen aanvullende regelingen

De grondslagen voor de aanvullende regelingen zijn in de vergadering van het bestuur op 12 november 2020 opnieuw vastgesteld, waarbij het uitgangspunt voor de tarieven voor de (vrijwillige) aanvullende regelingen is dat er geen subsidie plaatsvindt vanuit de basisregeling naar de aanvullende regelingen. Daarnaast wordt zo veel mogelijk aangesloten bij de uitgangspunten voor de grondslagen van de basisregeling.

De grondslagen worden geëvalueerd en zo nodig aangepast:

- Bij aanpassing van de grondslagen van de basisregeling.
- Als verzekeringstechnische/actuariële resultaten (uit jaarwerk) hiertoe aanleiding geven.
- Bij wijziging, verlenging of vernieuwing van het herverzekeringscontract.

- Bij grote toe- of afname van het deelnemersbestand van de aanvullende regelingen.
- Bij grote wijzigingen in de DNB-RTS die leiden tot toename van de premies met meer dan 10%.

Excedent middelloon

De financiering van de excedent-middelloonregeling vindt plaats tegen jaarlijkse actuariële koopsommen. De actuariële grondslagen die hierbij worden gehanteerd zijn gelijk aan die van de verplichte basisregeling (zie hierboven), met uitzondering van de gehanteerde (kosten)opslagen en rentevoet.

De gehanteerde grondslagen en opslagen zijn als volgt:

Financieringsmethodiek	Jaarlijkse actuariële koopsommen
Rekenrente	DNB RTS op 30 september voorafgaand
Opslag administratiekosten	0,55% van PG
Opslag premievrijstelling	3,8% van premie
Opslag solvabiliteit	Dekkingsgraadopslag op 30 september voorafgaand met (in principe) een maximum van het strategisch vereist eigen vermogen op dezelfde datum

Bij vaststelling van de opslag voor solvabiliteit wordt er rekening mee gehouden dat de totale premie, inclusief excedentregeling, kostendekkend dient te zijn.

Tijdelijk Extra Partnerpensioen (Anw-pensioen)

De overlijdensrisico's worden door middel van éénjarige risicokapitalen herverzekerd bij Zwitserleven. Zwitserleven keert het verzekerde risicokapitaal uit aan Pensioenfonds Vervoer. Pensioenfonds Vervoer keert vervolgens het verzekerde Tijdelijk Extra Partnerpensioen uit aan de partner van de overleden deelnemer. Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (conform basisregeling) is onderdeel van de regeling van Tijdelijk Extra Partnerpensioen. Dit premievrijstellingsrisico is niet door Zwitserleven gedekt. Dit risico wordt door Pensioenfonds Vervoer in eigen beheer gehouden. Hiervoor geldt een premieopslag van 3,8%. De financiering van het vrijwillige Tijdelijk Extra Partnerpensioen vindt plaats tegen jaarlijkse (leeftijdsafhankelijke) risicopremies. De actuariële grondslagen die bij de vaststelling van de risicokapitalen worden gehanteerd zijn gelijk aan die van de verplichte basisregeling (zie hierboven) met uitzondering van de gehanteerde (kosten)opslagen en rentevoet. Bij de vaststelling van de risicokapitalen worden sekseneutrale factoren gehanteerd (partner man-vrouwverhouding 11%/89%).

De gehanteerde grondslagen en opslagen zijn als volgt:

Financieringsmethodiek	Jaarlijkse risicopremies
Rekenrente	DNB RTS op 30 september voorafgaand
Opslag administratiekosten	10,0% van netto premie
Opslag premievrijstelling	3,8% van premie

Opslag solvabiliteit	Dekkingsgraadopslag op 30 september voorafgaand met (in principe) een maximum van het strategisch vereist eigen vermogen op dezelfde datum
----------------------	---

WIA-excedentregeling

De arbeidsongeschiktheidsrisico's uit hoofde van deze regeling zijn integraal verzekerd bij Nationale Nederlanden (NN). NN keert het WIA-excedentpensioen uit aan Pensioenfonds Vervoer. Pensioenfonds Vervoer keert vervolgens uit aan de deelnemer. Voor deze verzekering wordt een leeftijds- en geslachtsonafhankelijke premie in rekening gebracht. De eindleeftijd in de herverzekering is 70 jaar. De premie bedraagt 3,15% van de pensioengrondslag. Dit is 70% van het salarisdeel uitgaande boven het maximum premieloon (in 2024 € 71.628).

Bijlage 3 Uitwerking (minimaal) vereist (eigen) vermogen

Minimaal vereist (eigen) vermogen

Het minimaal vereist eigen vermogen is in beginsel gelijk aan de som van:

- 4% over de technische voorzieningen plus 0,3% over het risicokapitaal;
- een bedrag afhankelijk van de omvang van de aanvullende verzekeringen.

Ultimo 2022 is het minimaal vereist vermogen exact berekend op 104,4%.

Component	Vereist eigen vermogen (in % van de technische voorzieningen)
Beleggingsrisico	4,00%
Extra voor risicokapitaal bij overlijden	0,30%
Extra voor arbeidsongeschiktheidsdekking	0,10%
Totaal:	4,40%
Minimaal vereist eigen vermogen	4,40%

De dekkingsgraad behorende bij het minimaal vereist vermogen is gelijk aan 100% plus het minimaal vereist eigen vermogen (104,4%)

Met ingang van 31 december 2019 heeft het pensioenfonds besloten om het risicokapitaal bij overlijden vast te stellen op basis van de methode zoals opgenomen in de leidraad die het Actuariële Genootschap op 20 mei 2019 heeft gepubliceerd.

Vereist eigen vermogen

Het vereist eigen vermogen wordt berekend volgens de richtlijnen van DNB (de zogenaamde wortelformule in het standaardmodel). Op 31 december 2022 leidt bovenstaande formule, uitgaande van de door DNB op 31 december 2022 gepubliceerde rentetermijnstructuur tot de volgende uitkomsten:

Evenwichtssituatie	Bedrag bij feitelijke mix	Bedrag bij strategische mix
S1: Renterisico	1.579.731	1.397.011
S2: Zakelijke waarden risico	3.452.319	3.244.988
S3: Valutarisico	1.142.673	1.129.279
S4: Commodities risico	0	0
S5: Kredietrisico	889.012	812.566
S6: Verzekeringstechnisch risico	800.067	800.067
S10: Actief beheer risico	179.687	166.863
Diversificatie / correlatie	-/- 2.970.210	-/- 2.833.084
Vereist Eigen Vermogen	5.073.279	4.717.690
TV totaal ultimo 2021	25.934.070	25.934.070
Percentage	19,6%	18,2%

De dekkingsgraad behorende bij het vereist vermogen (118,2%) is gelijk aan 100% plus het vereist eigen vermogen, uitgaande van de strategische mix op 31 december 2022.

Met ingang van 2015 wordt in de berekening van het vereist eigen vermogen expliciet invulling gegeven aan de beleggingsrisico's die Pensioenfonds Vervoer over de technische voorzieningen loopt.

Bijlage 4 Uitwerking (gedempte en ongedempte) kostendekkende premie

Premiedemping vindt voor de basispensioenregeling en de regeling aanvullend arbeidsongeschiktheidspensioen met ingang van 1 januari 2023 plaats op basis van het verwachte portefeuille rendement, waarbij rekening wordt gehouden met een opslag voor de toekomstbestendige toeslagverlening ter grootte van de fondsambitie (looninflatie).

De in 2024 verwachte premie voor het Pensioenreglement Pensioenfonds Vervoer en Reglement Arbeidsongeschiktheidspensioen bedraagt:

Doorsneepremie 2024	Bedrag (x €1.000,-)	Als % van de PG-som
Beschikbare doorsneepremie Reglement Pensioenfonds Vervoer	1.342.886	30,0%
Beschikbare doorsneepremie Reglement arbeidsongeschiktheidspensioen	32.807	ca. 0,7%
Totaal	1.375.693	

In tabel hierna wordt voor 2024 de verwachte doorsneepremie getoetst aan de gedempte kostendekkende premie. Daarnaast wordt de ongedempte kostendekkende premie (op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur op 30 september 2023) weergegeven.

Opbouw (gedempte) kostendekkende premie boekjaar 2024 Pensioenreglement Pensioenfonds Vervoer en Reglement Arbeidsongeschiktheidspensioen (in euro's x € 1.000)

	Gedempte kostendekkende (toets) premie	Ongedempte kostendekkende premie
a. Inkoop onvoorwaardelijk		
Ouderdomspensioen (OP 68)	439.691	614.923
Partnerpensioen (PP 68 + WzP)	113.911	174.939
Risicopremie partnerpensioen	21.499	25.893
Risicopremie wezenpensioen	1.075	1.295
Premievrijstelling bij invaliditeit	32.274	32.274
WIA-aanvulling	25.911	25.911
Anw-hiaat	0	0
Opslag voor toekomstige kosten (excasso)	11.418	15.754
Subtotaal Inkoop	645.779	890.989
b. opslag solvabiliteit	125.281	172.852
c. opslag uitvoeringskosten	14.319	14.319
d. voorwaardelijke toeslagverlening	460.234	0
Kostendekkende premie	1.245.613	1.078.160
Totaal beschikbare doorsneepremie	1.375.693	
Verwacht overschot	130.080	

Uit het voorgaande kan worden opgemaakt dat de doorsneepremie in 2024, bij de methode waarmee de kostendekkendheid van de premie wordt vastgesteld, kostendekkend is.

Verwacht rendementscurve

In de tabel hierna staat het netto meetkundig reëel rendement waarbij voor het verwacht rendement op zakelijke waarden is uitgegaan van de voorgeschreven rendementen op basis van de commissie parameters 2022, met een afslag ter grootte van de looninflatie waarbij in de eerste 5 jaar rekening is gehouden met het door DNB voorgeschreven ingroei-pad (1 oktober 2022, waarbij vervolgens in 5 jaar wordt ingegroeid naar een maximale toeslag van 2,3% (o.b.v. de commissie parameters 2019)). Deze rendementscurve wordt gebruikt voor de vaststelling van de gedempte kostendekkende premie 2024.

Looptijd	Rente	Looptijd	Rente	Looptijd	Rente	Looptijd	Rente
1	1,237%	26	1,833%	51	1,572%	76	1,492%
2	1,484%	27	1,813%	52	1,568%	77	1,490%
3	1,600%	28	1,794%	53	1,563%	78	1,489%
4	1,702%	29	1,777%	54	1,558%	79	1,486%
5	1,806%	30	1,761%	55	1,554%	80	1,485%
6	1,877%	31	1,745%	56	1,550%	81	1,483%
7	1,928%	32	1,731%	57	1,546%	82	1,481%
8	1,969%	33	1,718%	58	1,542%	83	1,479%
9	2,004%	34	1,705%	59	1,539%	84	1,478%
10	2,033%	35	1,693%	60	1,535%	85	1,476%
11	2,058%	36	1,682%	61	1,532%	86	1,475%
12	2,079%	37	1,672%	62	1,528%	87	1,473%
13	2,083%	38	1,662%	63	1,525%	88	1,471%
14	2,085%	39	1,653%	64	1,522%	89	1,470%
15	2,087%	40	1,644%	65	1,519%	90	1,469%
16	2,062%	41	1,636%	66	1,516%	91	1,467%
17	2,039%	42	1,628%	67	1,514%	92	1,466%
18	2,018%	43	1,621%	68	1,511%	93	1,465%
19	2,000%	44	1,614%	69	1,508%	94	1,464%
20	1,984%	45	1,607%	70	1,506%	95	1,462%
21	1,953%	46	1,600%	71	1,504%	96	1,461%
22	1,925%	47	1,594%	72	1,501%	97	1,460%
23	1,899%	48	1,589%	73	1,499%	98	1,458%
24	1,876%	49	1,583%	74	1,496%	99	1,457%
25	1,855%	50	1,577%	75	1,494%	100	1,456%

Uitgangspunten

In onderstaande tabel staat het gehanteerde strategisch beleggingsbeleid met ingang van 1 januari 2023 t.b.v. de vaststelling van de verwacht rendementcurve.

Categorie	
Staatsobligaties	25,0%
Bedrijfsobligaties	20,0%
Hypotheken	7,7%
Obligaties opkomende markten	6,4%
Aandelen (ontwikkelde markten)	27,6%
Aandelen (opkomende markten)	3,8%
Impact Investing	1,0%
Onroerend Goed (indirect)	6,0%
Grondstoffen	0%
Liquide middelen en derivaten	2,5%
Totaal	100,0%

In onderstaande tabel staat de volgende informatie:

- De kolom "gewicht" bevat de ratingverdeling vastrentende waarden
- De kolommen onder "Mapping Gewichten" betreft de in het Besluit FTK vastgelegde ratingtabel (artikel 23a lid 5)
- De kolommen onder "Mapping VRW" betreft het resultaat na mapping t.b.v. de vaststelling van de verwacht rendementcurve

Obligatiemix	Gewicht	Mapping	Gewichten	Mapping VRW	
		Aandelen	VRW AAA	Aandelen	VRW AAA
AAA	40,6%	0%	100%	0,0%	40,6%
AA	10,2%	10%	90%	1,0%	9,2%
A	8,4%	15%	85%	1,3%	7,1%
BBB	16,4%	20%	80%	3,3%	13,1%
High Yield / <BBB / Not rated	24,4%	60%	40%	14,6%	9,8%
Totaal	100%			20,2%	79,7%

Bijlage 5 Parameters

De kritische dekkingsgraad en het met ingang van 1 januari 2023 opgestelde herstelplan zijn gebaseerd op de volgende parameters.

1. Economische veronderstellingen

Beleggingscategorie	Gemiddelde (meetkundig, bruto)	Gemiddelde (rekenkundig, bruto)	Volatiliteit	Kosten (voorzet)	Max. parameters (meetkundig, netto)
Nominale staatsobligaties (NL / DU, dur 7)	2.9%	3.1%	6.5%	15 bps	Conform forwards
Inflatie-gerelateerde obligaties (DU, dur 7)	2.8%	3.0%	5.0%	15 bps	Mappingmethode
Bedrijfsobligaties (euro, credits)	3.8%	4.0%	6.6%	15 bps	
Nederlandse Hypotheken	3.9%	4.2%	7.0%	50 bps	
High Yield (global)	5.1%	5.8%	11.9%	30 bps	
Emerging Market Debt (hard)	5.4%	6.0%	11.1%	30 bps	
Emerging Market Debt (local)	5.6%	6.3%	11.8%	30 bps	
Aandelen (ontwikkelde markten)	5.9%	7.5%	17.7%	25 bps	
Aandelen (opkomende markten)	6.4%	9.9%	26.4%	25 bps	5.6%
Onroerend Goed (Nederland, direct)	5.4%	6.2%	12.5%	80 bps	4.1%
Onroerend Goed (global, indirect)	5.0%	6.8%	19.2%	30 bps	5.6%
Grondstoffen	2.3%	3.6%	16.3%	40 bps	3.3%
Infrastructuur (direct)	5.9%	7.0%	14.2%	50 bps	5.6%
Private Equity	7.5%	9.9%	21.9%	100 bps	5.6%

Prijsindexcijfer en loonindexcijfer

In de eerste vijf prognosejaren voor de te hanteren minimale verwachtingswaarden voor de groeivoeten van het prijsindexcijfer en het loonindexcijfer wordt conform het Besluit FTK via een vastgelegde systematiek toegewerkt naar de minimale verwachtingswaarden voor de groeivoeten voor de langere termijn (1,9% groeivoet van het prijsindexcijfer en 2,3% groeivoet van het loonindexcijfer). Dit wordt het 'ingroeipad' genoemd.

De groeivoeten voor het prijs- en loonindexcijfer voor het eerste jaar van het ingroeipad zijn de CPB-ramingen op basis van december 2023:

- ten aanzien van het prijsindexcijfer: voor 2023 2,9%;
- ten aanzien van het loonindexcijfer: voor 2023 3,6%.

Het ingroeipad is dan als volgt:

Ingroeipad	Minimaal te hanteren groeivoet prijsindex	Minimaal te hanteren groeivoet loonindex
Jaar 1: 2023	2,900%	3,600%
Jaar 2: 2024	2,650%	3,275%
Jaar 3: 2025	2,400%	2,950%
Jaar 4: 2026	2,150%	2,625%
2027 en later	1,900%	2,300%

2. Beleggingsbeleid en afdekkingsbeleid (conform strategisch beleggingsbeleid)

Het verwachte beleggingsrendement volgt uit de strategische normportefeuille 2023 en de gehanteerde rendementsveronderstellingen. Het jaarlijks ingerekende diversificatie-effect bedraagt 50 bps en de op het bruto rendement in mindering te brengen beleggingskosten bedragen 33 bps.

Het rentebeleid is 58% afdekking van het renterisico (op marktrente) voor de technische voorzieningen voor risico van het fonds.

Bijlage 6 Financieel crisisplan

Zoals vereist op grond van artikel 145 lid 2 van de Pensioenwet heeft Pensioenfonds Vervoer een financieel crisisplan opgesteld. Een financieel crisisplan heeft tot doel het pensioenfonds voor te bereiden op financiële crisissituaties. Met een goed financieel crisisplan weet het bestuur welke maatregelen het kan gaan nemen en op welke wijze deze maatregelen helpen om het fonds uit de financiële crisis te loodsen.

In deze bijlage is het financieel crisisplan opgenomen.

In dit financieel crisisplan zijn de maatregelen beschreven die het bestuur kan inzetten als de dekkingsgraad zich bevindt of (snel) beweegt richting kritieke waarden die de statutaire doelstelling van het fonds (het uitkeren van pensioenen) in gevaar brengen.

Het bestuur is in dat geval genooddaakt aanvullende maatregelen te nemen, aan te duiden als 'crisismaatregelen. In dit financieel crisisplan zijn dan ook de volgende onderdelen opgenomen:

Crisis:

- Wanneer is er sprake van een crisissituatie?
- Bij welk niveau van de dekkingsgraad of niveau van dekkingsgraadverandering is sprake van een dreigende crisis of een crisis?
- Bij welke dekkingsgraad kan het fonds naar verwachting nog herstellen zonder maatregelen te hoeven nemen?

Crisismaatregelen:

- Welke crisismaatregelen staan ter beschikking?
- In welke mate zijn deze maatregelen inzetbaar?

Effectiviteit:

- Wat is de effectiviteit/impact op de financiële positie van het fonds van de ter beschikking staande maatregelen?

Evenwichtige belangenafweging:

- Hoe wordt bij de te nemen maatregelen rekening gehouden met evenwichtige belangenafweging?
- Hoe en wanneer wordt met (groepen) belanghebbenden gecommuniceerd?

Besluitvormingsproces:

- Welke procedures worden doorlopen als het bestuur oordeelt dat er aanvullende maatregelen nodig zijn?

Ongedaan maken crisismaatregelen:

- Hoe worden getroffen maatregelen weer ongedaan gemaakt?

Het financieel crisisplan wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

Het financieel crisisplan is voor het bestuur een leidraad. Het bestuur weegt de in dit plan gedefinieerde crisisvarianten en de te treffen maatregelen altijd af tegen de aard van de crisis en de omstandigheden van het moment.

Bij het opstellen van dit financieel crisisplan wordt voldaan aan artikel 29b van het Besluit FTK Pensioenfondsen, waarin is opgenomen uit welke elementen een financieel crisisplan tenminste dient te bestaan.

1. Wanneer is er sprake van een financiële crisissituatie?

Het bestuur onderkent dat marktwaardering van de pensioenverplichtingen en de bezittingen met onzekerheid is omgeven. De toekomstige rente is een voorname factor, evenals beleggingsrendementen en de toekomstige levensverwachting.

Vanwege de onzekerheid hierover is het bestuur terughoudend om te snel crisismaatregelen in te zetten. Daarbij speelt een rol of duidelijk is of zich een structurele en significante crisissituatie voor lijkt te doen.

Het bestuur voert immers een lange termijnbeleid en wenst in het beleid niet op de waan van de dag te reageren.

Het bestuur onderscheidt twee mogelijke varianten van een financiële crisissituatie:

Variant A: een actuele dekkingsgraad onder de kritische dekkingsgraad

Variant B: een financiële calamiteit

Beide varianten worden hierna toegelicht.

Wanneer is sprake van variant A: actuele dekkingsgraad onder de kritische dekkingsgraad?

Bij deze crisissituatie spelen de volgende dekkingsgraden een rol:

- *Actuele dekkingsgraad:* het pensioenvermogen gedeeld door de verplichtingen van het fonds op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.
Deze wordt maandelijks per maandeinde bepaald en gepubliceerd.
- *Beleidsdekkingsgraad:* het gemiddelde van de gepubliceerde actuele dekkingsgraden van de laatste 12 maanden.
Deze wordt maandelijks per maandeinde bepaald en gepubliceerd.
De beleidsdekkingsgraad is leidend voor beslissingen over toeslagverlening en het moeten verlagen van de pensioenaanspraken en -rechten.
- *Kritische dekkingsgraad:* het niveau van de actuele dekkingsgraad waarbij het fonds naar verwachting nog net in 10 jaar kan herstellen tot een beleidsdekkingsgraad op het niveau van het Vereist Vermogen.
Deze wordt jaarlijks bij het opstellen of actualiseren van het herstelplan vastgesteld.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan het Vereist Vermogen moet het fonds in een herstelplan uitwerken hoe de beleidsdekkingsgraad van het fonds in een periode van 10 jaar naar verwachting gelijk is aan het Vereist Vermogen van het fonds (119,4% eind 2023).

Ten aanzien van het moeten nemen van aanvullende maatregelen zijn de volgende niveaus van de actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad van belang:

- Als de beleidsdekkingsgraad gedurende een periode van 5 jaren op 31 december onafgebroken lager was dan het minimaal Vereist Vermogen (104,3% eind 2023) en na deze periode de actuele dekkingsgraad lager is dan het minimaal Vereist Vermogen, dienen onmiddellijk maatregelen genomen te worden die de actuele dekkingsgraad direct op het niveau brengt van het Minimaal Vereist Vermogen. De maatregelen mogen in maximaal 10 jaar worden gespreid, maar moeten wel gedurende deze periode worden doorgevoerd, ongeacht de ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad gedurende de spreidingsperiode.

In de praktijk bestaan de maatregelen uit de maatregel ‘verminderen van pensioenaanspraken en pensioenrechten’.

- Als op het moment van opstellen of actualiseren van het herstelplan de actuele dekkingsgraad lager is dan de kritische dekkingsgraad, dienen direct maatregelen genomen te worden die naar verwachting de beleidsdekkingsgraad in 10 jaar op het niveau van het Vereist Vermogen brengen. De maatregelen mogen in maximaal 10 jaar gelijkmatig worden gespreid en hoeven niet meer te worden doorgevoerd als bij de eerstvolgende actualisatie van het herstelplan (een jaar later) de actuele dekkingsgraad hoger is dan de kritische dekkingsgraad.

Variant A: een *actuele dekkingsgraad onder de kritische dekkingsgraad*

Deze crisisvariant ontstaat wanneer de *actuele dekkingsgraad* tot onder de *kritische dekkingsgraad* is gedaald. In deze crisisvariant is al sprake van een *beleidsdekkingsgraad* beneden het Minimaal Vereist Vermogen. Het verder wegzakken van de *actuele dekkingsgraad* tot onder de *kritische dekkingsgraad* betekent dat vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten naderbij komt als deze situatie aan het einde van het jaar nog steeds aan de orde is. Crisisvariant A noodzaakt op dat moment tot een besluit van het bestuur.

Het niveau van de *kritische dekkingsgraad* is beschreven in de volgende paragraaf.

Deze variant kan ontstaan door langdurig lagere rendementen en/of een dalende rentestand, maar ook door korte termijn volatiliteit op de financiële markten. Bij deze dekkingsgraad kan het pensioenfonds al geen toeslagen meer verlenen en is ook de hoogte van de nominale pensioenen in gevaar. Wanneer de dekkingsgraad tot onder de kritische dekkingsgraad zakt, wordt een verlaging van de pensioenaanspraken en -rechten zeer waarschijnlijk en zal dit blijken bij de eerstvolgende actualisatie van het herstelplan.

Wanneer is sprake van variant B: een financiële calamiteit?

Het is moeilijk een calamiteit exact te definiëren. In het algemeen is er sprake van een calamiteit als er sprake is van een plotseling optredend gevaar met potentieel verstrekkende gevolgen (bijvoorbeeld een groot financieel verlies of reputatieschade), of de dreiging hierop, waarbij er in korte tijd besluiten over te treffen maatregelen genomen moeten worden. Men zou een financiële

calamiteit bijvoorbeeld kunnen kwantificeren als een daling van de dekkingsgraad met meer dan 10%-punt in een periode van één maand, ongeacht de hoogte van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad bij aanvang.

Deze variant kan ontstaan door korte termijn marktvolatiliteiten waarbij tegelijkertijd aandelen sterk in waarde dalen en de rente sterk daalt. Deze combinatie heeft zich regelmatig voorgedaan – zij het met een veelal kleinere impact dan 10% dekkingsgraad – zodra beleggers tegelijkertijd hun risico wilden verlagen en vluchtten in staatsobligaties die veilig worden geacht zoals die van Nederland (rente daalt). Bij een dergelijke verslechtering van de financiële positie van het pensioenfonds kunnen de toeslagverlening en de hoogte van de nominale pensioenen nog voldoende beschermd zijn, maar is er de noodzaak tot gestructureerd overleg, communicatie naar belanghebbenden en mogelijk besluitvorming op korte termijn.

2. Wat is de kritische dekkingsgraad?

Het bestuur heeft als onderdeel van dit financieel crisisplan een 'kritische dekkingsgraad' vastgesteld. Dit is het niveau van de dekkingsgraad waarbij het fonds er precies in slaagt om in de wettelijk gestelde maximale termijn van tien jaar aan het Vereist Vermogen te voldoen, zonder de belangen van deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden of de werkgevers onevenredig te schaden en tot het verminderen van pensioenaanspraken en pensioenrechten over te moeten gaan.

Het niveau van de kritische dekkingsgraad is onder andere afhankelijk van de rentetermijnstructuur op enig moment en het jaarlijks verwachte meerrendement. Onder meerrendement wordt het extra rendement verstaan ten opzichte van het benodigde rendement op de pensioenverplichtingen.

Uitgaande van een wettelijk gestelde maximale hersteltermijn naar het Vereist Vermogen van tien jaar en de parameters zoals opgenomen in bijlage 5 'Parameters', bedraagt de kritische dekkingsgraad 96,9% eind 2022. Als wordt uitgegaan van de maximale parameters bedraagt de kritische dekkingsgraad 96,5% eind 2022.

Hierbij is een structureel sluitende financiële opzet als uitgangspunt genomen. Dit betekent dat bij lage rekenrentes sprake is van een verhoging van premie en/of een verlaging van het opbouwpercentage van de pensioenregelingen om te voldoen aan kostendekkendheid van de premie.

Het beleid van het pensioenfonds is al gericht op het beperken van de kans dat de dekkingsgraad zich richting de kritische dekkingsgraad beweegt. Middels een ALM-studie wordt dit beleid regelmatig onderbouwd, getoetst en herijkt.

3. Welke crisismaatregelen kan het fonds treffen?

Het bestuur is in het geval van crisissituatie A (actuele dekkingsgraad onder de kritische dekkingsgraad) *genoodzaakt* maatregelen te nemen als deze situatie zich aan het einde van een jaar voordoet. Deze maatregelen worden aangeduid als crisismaatregelen.

Bij crisissituatie B (financiële calamiteit) onderzoekt het bestuur eerst welke van de ter beschikking staande crisismaatregelen passend zijn, gelet op de aard van de calamiteit.

Het fonds kan de volgende maatregelen treffen:

1. Premieverhoging
2. Beperken of niet toekennen van toeslagen
3. Versoberen pensioenregeling zonder premieverlaging
4. Aanpassen van het beleggingsbeleid
5. Verminderen van pensioenaanspraken en pensioenrechten

Deze maatregelen worden hierna toegelicht.

Algemeen

Het fonds hanteert als financiële sturingsmiddelen het premiebeleid, het toeslagbeleid en het beleggingsbeleid.

Als deze sturingsmiddelen op de korte termijn onvoldoende zijn voor de gewenste verbetering van de financiële positie van het fonds en/of onvoldoende waarborgen biedt voor de houdbaarheid van de pensioenregeling op de langere termijn adviseert het bestuur de cao-partijen de pensioenovereenkomst aan te passen waar het de opbouw van toekomstige aanspraken betreft. De premie wordt daarbij niet verlaagd en op het oude niveau gehouden. Als laatste middel kan het bestuur besluiten de pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen.

Het aanpassen van het beleggingsbeleid bij verschillende niveaus van de dekkingsgraad is geen onderdeel van het reguliere beleidskader zoals beschreven in de Abtn. In het geval van een crisissituatie wordt nader naar het beleggingsbeleid gekeken, waarbij rekening wordt gehouden met de mogelijke gevolgen van deze ad hoc maatregelen op de ontwikkeling van de Z-score.

Hieronder worden de financiële sturingsmiddelen en de aanvullende maatregelen die het bestuur kan nemen afzonderlijk toegelicht.

1. Premieverhoging

De premie die door de werkgevers verschuldigd is, wordt vastgesteld door het bestuur na overleg tussen het fonds en cao-partijen.

De premie wordt niet lager vastgesteld dan de gedempte kostendekkende premie. De gedempte kostendekkende premie wordt door het fonds vastgesteld op de manier als omschreven in paragraaf 4.3.2 van de Abtn.

Als de gedempte kostendekkende premie hoger dreigt te worden dan de geldende vastgestelde premie en de gelden in het premie-egalisatiepot, treedt het fonds tijdig in overleg met cao-partijen.

Aangezien Pensioenfonds Vervoer een bedrijfstakpensioenfonds is, is een crisismaatregel in de vorm van een bijstorting van de aangesloten werkgevers niet mogelijk.

2. Beperken of niet toekennen van toeslagen

Het geheel of gedeeltelijk achterwege laten van de voorwaardelijke toeslagverlening van de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden wordt niet als crisismaatregel aangemerkt, maar als een regulier sturingsmiddel binnen het beleid van het pensioenfonds.

Als de beleidsdekkingsgraad onder de volledige toeslagengrens ligt (ca. 170% 30 september 2023), wordt de toeslagverlening beperkt.

Als de beleidsdekkingsgraad onder de toeslagengrens (110%) ligt, vindt er in beginsel geen toeslagverlening plaats.

3. Versoberen pensioenregeling zonder premieverlaging

Het fonds stelt de pensioenreglementen voor de verplichtgestelde pensioenregelingen vast in overeenstemming met de pensioenovereenkomst en het uitvoeringsreglement (laatstelijk gewijzigd op 1 januari 2024). Het fonds kan ook cao-partijen adviseren de pensioenovereenkomst aan te passen waar het de opbouw van toekomstige aanspraken betreft.

Het fonds is bevoegd, en daartoe door cao-partijen gemachtigd, de pensioenreglementen te wijzigen zonder voorafgaande afstemming van cao-partijen, als de wijzigingen worden genoodzaakt door wetgeving of worden opgedragen door de toezichthouders, én de deelnemers en de werkgevers niet benadeeld worden door de wijziging.

4. Aanpassen beleggingsbeleid

Het aanpassen van het beleggingsbeleid bij verschillende niveaus van de dekkingsgraad is geen onderdeel van het reguliere beleidskader zoals beschreven in de Abtn. In het geval van een crisissituatie wordt nader naar het beleggingsbeleid gekeken. Het afwijken van het strategische beleggingsbeleid en het beleid ten aanzien van rebalancing staat beschreven in het jaarlijks beleggingsplan. Bij aanpassingen van het beleggingsbeleid door ad hoc maatregelen dient rekening te worden gehouden met de mogelijke gevolgen hiervan op de ontwikkeling van de Z-score.

Als er sprake is van een herstelplan, wordt bij het aanpassen van het beleggingsbeleid rekening gehouden met de eisen van de toezichthouder (geen herstelvertraging en geen toename van het totale risico). Dit betekent dat een allocatiewijziging waar een hoger Vereist Eigen Vermogen uit voortvloeit, gepaard moet gaan met een allocatiewijziging waardoor op totaalniveau het totale risico gemeten in Vereist Eigen Vermogen niet groter wordt.

NB: het betreft bewuste allocatiewijzigingen die leiden tot een verhoging van het risico. Als marktbeveging van bestaande posities leiden tot een hoger totaalrisico wordt dit geaccepteerd.

Bij aanvang van het herstelplan op 1 januari 2015 houdt het fonds de geboden mogelijkheid om het risicoprofiel éénmalig te vergroten aan.

5. Verlagen van pensioenaanspraken en pensioenrechten

Als uiterste sturingsmiddel kan het bestuur besluiten tot het verlagen van de pensioenaanspraken en pensioenrechten als:

- het pensioenfonds, gezien de beleidsdekkingsgraad, niet voldoet aan het minimaal vereist eigen vermogen of het vereist eigen vermogen; en
- het pensioenfonds niet in staat is om binnen een redelijke termijn te voldoen aan het minimaal vereist eigen vermogen of het vereist eigen vermogen, zonder dat de belangen van deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, andere aanspraakgerechtigden of de werkgever(s) onevenredig worden geschaad; en
- alle overige beschikbare sturingsmiddelen, met uitzondering van het beleggingsbeleid, zijn ingezet in het herstelplan, bedoeld in artikel 138 PW of artikel 139.

Concreet is dit aan de orde als de *beleidsdekkingsgraad* gedurende een periode van 5 jaren onafgebroken lager is geweest dan het minimaal Vereist Vermogen (104,3% eind 2023) en/of als op het moment van opstellen of actualiseren van het herstelplan de *actuele dekkingsgraad* lager is dan de *kritische dekkingsgraad* (96,5% eind 2022, uitgaande van de maximale parameters).

Een eventueel aanwezig saldo in het premie-egalisedepot moet overigens aangewend worden om een verlaging van de pensioenaanspraken en pensioenrechten te voorkomen, dan wel te beperken.

Het beleid van het fonds ten aanzien van het verlagen van de pensioenaanspraken en pensioenrechten is vermeld in paragraaf 4.6 van de Abtn en houdt in dat alle pensioenaanspraken en pensioenrechten gedifferentieerd of evenredig worden verlaagd.

Het pensioenfonds informeert de deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever(s) schriftelijk over het besluit de pensioenaanspraken en pensioenrechten te verlagen. De verlaging kan op zijn vroegst een maand na de in de vorige volzin bedoelde informatieverstrekking worden gerealiseerd.

4. In welke mate zijn de crisismaatregelen inzetbaar?

Om de legitimiteit van de hierboven genoemde crisismaatregelen aan te tonen, is in onderstaande tabel per maatregel een verwijzing opgenomen naar de fondsdocumenten.

Crisismaatregel	Statuten	Abtn	Uitvoeringsreglement	Pensioenreglement	Inzet en prioriteit
1 Premieverhoging	-	Paragraaf 4.3	Artikel 2.1	Artikel 1.1 Deel II	Standaardbeleid constant houden bij versoberen regeling; overleg met cao-partijen (prioriteit 2)
2 Beperken of niet toekennen van toeslagen	-	Paragraaf 4.4 en 4.5	Artikel 7.1	Artikel 4.1 Deel I	Standaardbeleid (prioriteit 1)
3 Versoberen pensioenregeling (zonder premie te verlagen)	-	-	Artikel 6.1 en 8.2	-	Bij onvoldoende effect standaard-beleid (prioriteit 2); overleg met cao-partijen
4 Aanpassing beleggingsbeleid	-	Hoofdstuk 6	-	-	Geen specifiek beleid; afzonderlijk bekeken (prioriteit 3)
5a Gedifferentieerd verlagen van pensioenaanspraken en -rechten	Artikel 23	Paragraaf 4.6	Artikel 8.2 en 8.3	Artikel 4.3 en 4.4 Deel I	Uiterste middel (prioriteit 3)
5b Evenredig verlagen van pensioenaanspraken en -rechten	Artikel 23	Paragraaf 4.6	Artikel 8.2 en 8.3	Artikel 4.3 en 4.4 Deel I	Uiterste middel (prioriteit 3, 4)

Er zijn uiteraard ook bepalingen opgenomen in de overige reglementen. Het pensioenreglement van de basisregeling is beschouwd omdat deze geldt voor de huidige actieve deelnemers.

De mogelijkheid om de pensioenaanspraken en pensioenrechten te verlagen is in alle relevante fondsdocumenten opgenomen.

5. Wat is de impact van de verschillende crisismaatregelen?

De inzet van de verschillende crisismaatregelen heeft telkens een andere impact op de financiële positie van het pensioenfonds. De hiernavolgende analyse geeft inzicht in het effect van de crisismaatregelen. Hierbij is telkens uitgegaan van een dekkingsgraad van 100%.

	Crisismaatregel	Inzet maatregel	Impact op dekkingsgraad	Periodiciteit
1	Premieverhoging	+ 1% v/d pensioengrondslag	ca. + 0,15%	jaarlijks
2	Beperken of niet toekennen van toeslagen	1% lagere toeslagverlening	ca. + 1%	jaarlijks
3	Versoberen pensioenregeling (zonder premie te verlagen)	-/- 0,25% opbouwpercentage	ca. + 0,6%	jaarlijks
4	Aanpassing beleggingsbeleid *)	+ 0,50% verwacht rendement	ca. + 0,50%	jaarlijks
5a	Gedifferentieerd verlagen van pensioenaanspraken en -rechten	eerste 1% vermindering	ca. + 0,90%	eenmalig
5b	Evenredig verlagen van pensioenaanspraken en -rechten	vermindering 1% evenredig	ca. + 1%	eenmalig

*) In de context van een herstelplan kan een hoger verwacht rendement worden behaald door een hogere allocatie naar de returnportefeuille (die gepaard zal moeten gaan met een met een zodanige verhoging van de afdekking van het renterisico dat het totale risico niet groter wordt). Omdat in het herstelplan de toekomstige renteontwikkeling wordt afgeleid van de forward rentes uit de DNB rentetermijnstructuur bij aanvang van het herstelplan, is het (theoretisch) rendement op de matching portefeuille niet afhankelijk van de mate van afdekking van het renterisico omdat er geen sprake is van een expliciete daling of stijging van de rentetermijnstructuur in de herstelperiode van het herstelplan.

6. Hoe wordt bij de te nemen crisismaatregelen rekening gehouden met evenwichtige belangenafweging?

Het bestuur maakt voor wat betreft de inzet van crisismaatregelen onderscheid naar de impact ervan op de verschillende groepen belanghebbenden. Hiermee draagt het bestuur zorg voor een evenwichtige verdeling van de lasten in een crisissituatie. De tabel hieronder geeft inzicht in welke groepen belanghebbenden worden beïnvloed door een specifieke crisismaatregel.

	Crisismaatregel	Impact op belanghebbenden		
		Deelnemers	Gewezen deelnemers en pensioengerechtigden	Werkgever
1	Premieverhoging	JA	NEE	JA
2	Beperken of niet toekennen van toeslagen	JA	JA	NEE
3	Versoberen pensioenregeling (zonder premie te verlagen)	JA	NEE	NEE
4	Aanpassing beleggingsbeleid	mogelijk	mogelijk	NEE
5a	Gedifferentieerd verlagen van pensioenaanspraken en -rechten	JA	JA	NEE
5b	Evenredig verlagen van pensioenaanspraken en -rechten	JA	JA	NEE

De evenwichtige belangenafweging bij de inzet van crisismaatregelen wordt per crisissituatie door het bestuur beoordeeld. Hierbij kijkt het bestuur ook naar de kans en de termijn waarop de inzet van een crisismaatregel weer ongedaan gemaakt kan worden. Hulpmiddelen om de evenwichtige belangafweging te onderbouwen zijn een ALM-studie, de haalbaarheidstoets en het herstelplan.

Op grond van de statuten is het bestuur bevoegd om naar soort bepaalde aanspraken op pensioen of naar soort bepaalde ingegane pensioenen geheel of gedeeltelijk van vermindering uit te zonderen.

7. Hoe en wanneer wordt met (groepen) belanghebbenden gecommuniceerd?

Communicatie tijdens een financiële crisis

In het geval van een financiële crisis zoals gedefinieerd in dit crisisplan is het de verantwoordelijkheid van Pensioenfonds Vervoer om alle belanghebbenden tijdig/zo snel mogelijk, volledig en begrijpelijk te informeren.

Variant A: actuele dekingsgraad onder de kritische dekingsgraad

In het geval van variant A communiceert het bestuur met de toezichthouder op de daarvoor afgesproken wijze en met inachtneming van de daarvoor afgesproken termijnen (zie hiervoor Bijlage 7). Afhankelijk van de aard van de crisis worden passende communicatiemaatregelen genomen. De impact van de crisis op verschillende doelgroepen wordt eerst in kaart gebracht. Vervolgens worden deze doelgroepen op maat geïnformeerd.

Als een verlaging van de pensioenaanspraken en -rechten dreigt, wordt tijdig gecommuniceerd dat er een verlaging dreigt. Als de verlaging daadwerkelijk doorgevoerd wordt, wordt ook met alle betrokkenen gecommuniceerd.

Variant B: een financiële calamiteit

In het geval van een calamiteit volgen we het mediabeleid van het pensioenfonds. De woordvoerder van het fonds stelt in overleg met de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter van het bestuur de kernboodschappen vast. In overleg met de communicatiestrategie van het bestuursbureau wordt een plan van aanpak opgesteld. We houden in dit plan van aanpak ook rekening met de pers.

In de bijlage 7: 'Communicatie per crisismaatregel' wordt per crisismaatregel weergegeven welke (groepen) belanghebbenden wanneer, op welke wijze en met welke boodschap worden geïnformeerd.

8. Welke besluitvormingsprocessen zijn van toepassing?

In aanvulling op de taken en bevoegdheden die zijn vastgelegd in de statuten van het fonds en nader uitgewerkt in het Governance Handboek gelden in geval van een financiële crisis de volgende (besluitvormings-)processen.

Als zich een financiële crisis voordoet moet het pensioenfonds in staat zijn om snel te handelen via een crisiscomité. Een crisiscomité bestaat uit ter zake verantwoordelijke functionarissen van het bestuursbureau die, ter voorbereiding op besluitvorming door het bestuur, vaststellen of er maatregelen moeten worden getroffen en zo ja welke. In het crisismanagementplan van het fonds is gedetailleerd vastgelegd hoe de bezetting van het crisiscomité wordt vormgegeven. Het crisiscomité wordt voorgezeten door de algemeen directeur.

Deze maatregelen worden door het crisiscomité ter besluitvorming aan het bestuur voorgelegd. Het crisiscomité rapporteert aan het bestuur.

Nadat het bestuursbureau conform de procedure in het crisismanagementplan, heeft vastgesteld dat sprake is van een crisis, wordt het bestuur schriftelijk geïnformeerd door het bestuursbureau, zo spoedig mogelijk maar ten minste binnen 1 werkdag, over de betreffende crisis. In het crisismanagementplan is de afstemming van het crisiscomité met het bestuur en de procedure bij acute benodigde besluitvorming van het bestuur vastgelegd.

9. Hoe worden de getroffen crisismaatregelen weer ongedaan gemaakt?

Het fonds heeft beleid voor het ongedaan maken van crisismaatregelen gedefinieerd in het crisismanagementplan. Op het moment van de eerste verlaging van pensioenaanspraken en pensioenrechten beslist het bestuur over de wijze waarop verlagingen worden gecompenseerd. De hiernavolgende tekst kan daarbij als leidraad fungeren.

Het compenseren van een eerder doorgevoerde verlaging van pensioenaanspraken en pensioenrechten wordt slechts toegepast als in eerdere jaren de pensioenaanspraken en pensioenrechten verlaagd zijn. Een beschikbaar budget voor het compenseren van een eerdere verlaging van pensioenaanspraken en pensioenrechten wordt op een door het fonds te bepalen wijze ingezet voor een extra verhoging van de pensioenaanspraken en pensioenrechten van deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden. Het bestuur beslist jaarlijks over het al dan niet compenseren van verlagingen. Er wordt maximaal eenmaal per jaar gecompenseerd.

Bijlage 7 Communicatie per crisismaatregel

Een belangrijk onderdeel van het financieel crisisplan is de communicatie tijdens een financiële crisissituatie. Afhankelijk van de situatie, worden bepaalde crisismaatregelen toegepast. We maken onderscheid tussen maatregelen waarvoor een vast communicatieproces is ingericht en situaties die vragen om een meer op maat gesneden aanpak.

Bij elke crisismaatregel stellen we vast hoe we communiceren en welke belanghebbenden betrokken zijn. We onderscheiden de volgende groepen belanghebbenden: actieve deelnemers, pensioengerechtigden, gewezen deelnemers, werkgevers, sociale partners, toezichthouders, raad van toezicht, verantwoordingsorgaan en de media. De volgorde van informeren wordt altijd afgestemd op het belang van de verschillende groepen.

Bij bestuursbesluiten die (veel) impact hebben voor stakeholders van het fonds, wordt een communicatieparagraaf opgenomen, waarin staat wanneer en hoe het besluit in de openbaarheid wordt gebracht. Voor crisismaatregelen waarvoor een standaard communicatieproces is ingericht maakt het bestuur hierbij gebruik van de routing die is opgenomen in dit financieel crisisplan. Voor overige maatregelen wordt een apart communicatieplan opgesteld.

1. Algemene communicatie over de financiële situatie

Het fonds communiceert op diverse vaste momenten over de financiële situatie en gaat daarbij in op de directe gevolgen, maar waar nodig ook op de mogelijke toekomstige gevolgen als de financiële positie niet (tijdig) herstelt.

Onderwerp	Kernboodschap	Wanneer / frequentie	Middel
Beleidsdekkingsgraad algemeen	Beleidsdekkingsgraad is de graadmeter van onze financiële situatie	Maandelijks	Nieuwsbericht website Tekst webpagina financiële positie Mailing (e-mail) aan financieel geïnteresseerden
Beleidsdekkingsgraad < 100%	Geen waardeoverdracht mogelijk	Indien van toepassing	Tekstblok in procesbrieven Teksten website waardeoverdracht
Beleidsdekkingsgraad > 100%	Waardeoverdracht mogelijk	Indien van toepassing	Tekstblok in procesbrieven Teksten website waardeoverdracht
Kwartaalbericht	Zo staat Pensioenfonds Vervoer ervoor	Elk kwartaal	Nieuwsbericht website Tekst webpagina financiële positie Infographic website Mailing (e-mail) aan financieel geïnteresseerden

Herstelplan	We hebben niet genoeg reserves om alle pensioenen nu en in de toekomst uit te betalen. Dit is het pad dat we willen volgen om te herstellen.	Bij indienen van herstelplan Na het goedkeuren van het herstelplan. Updates	Nieuwsbericht website Tekst webpagina financiële positie Mailing (e-mail) aan financieel geïnteresseerden
Jaarverslag	Verslag van en terugblik op de financiële positie en ontwikkelingen	Jaarlijks	Jaarverslag Tekst webpagina financiële positie Mailing (e-mail) aan financieel geïnteresseerden
Beleggingsbeleid Maatschappelijk verantwoord beleggen		Jaarlijks / updates Halfjaarlijks Elke kwartaal	Tekst webpagina beleggen Beleggingsovertuigingen Mailing (e-mail) aan financieel geïnteresseerden MVB halfjaarverslag Mailing (e-mail) aan financieel geïnteresseerden Webpublicatie stemrapportage Webpublicatie overzicht beleggingen Webpublicatie uitgesloten landen en ondernemingen
Verhogen en verlagen algemeen Toeslag Toekomst toeslag Geen verlaging	Pensioenfonds Vervoer streeft ernaar elk jaar de opgebouwde pensioenen en de pensioenen die we al uitkeren te verhogen. Is echter geen recht. Toeslagen in verleden. De pensioenen zijn dit jaar met xx% verhoogd. De kans is (zeer) klein dat de pensioenen de komende jaren worden verhoogd. Pensioenfonds Vervoer heeft de pensioenen nog nooit verlaagd. In de toekomst is een verlaging van de	Jaarlijks	Teksten website over pensioenverhoging – verlaging Tekst bijlage ‘verhoging en verlaging van uw pensioen’ bij procesbrieven

Dreigende verlaging	pensioenen niet uitgesloten.		
---------------------	------------------------------	--	--

2. Premieverhoging

Kernboodschappen bij verhogen premie:

- De financiële situatie van het fonds is dusdanig dat we in actie moeten komen.
- De premie wordt vanaf <datum> XX% hoger.
- Cao-partijen streven ernaar om de inleg voor uw pensioen / de premie niet aan te passen.
- De premies kunnen alleen hetzelfde blijven als het pensioenfonds voldoende geld heeft.
- Cao-partijen besluiten of de pensioenregeling en/of het premieniveau aangepast moet worden.
- Bij het bepalen van de premies kijken cao-partijen naar de dekkinggraad van Pensioenfonds Vervoer. De dekkinggraad geeft de financiële gezondheid van het fonds aan.
- Het bestuur van Pensioenfonds Vervoer treedt in overleg met cao-partijen als het (tijdelijk) verhogen van de premies een goede maatregel zou zijn om uit de financiële crisis te komen.
- Cao-partijen hebben besloten de premies (tijdelijk) te verhogen.
- Ons pensioenfonds heeft nu een dekkinggraad van [invullen] %.
- Het herstel lag eind [datum] nog op schema, maar is op [datum] verslechterd. (Cijfers dekkinggraad noemen.)
- Reden van deze verslechtering is [invullen].
- Inhoudelijke uitleg van de maatregel en de consequenties.
- We verwachten op <datum> weer genoeg reserves te hebben.

Wie	Extra informatie	Communicatiemiddelen
Toezicht- houder	- Aangeven hoe en wanneer belanghebbenden worden geïnformeerd.	Telefonisch, per e-mail en per brief
Actieve deelnemers		Brief post of e-mailnotificatie Brief dossier MijnOmgeving Nieuwsbericht website
Werkgevers	- Indien van toepassing instructie opnemen over aanlevering gegevens. - Aangeven hoe en wanneer werknemers worden geïnformeerd. - Aangeven waar werknemers met vragen terecht kunnen.	Brief Digitale nieuwsbrief Nieuwsbericht website
(gewezen) Deelnemers		Afhankelijk van voorkeur voor kanaal post of e-mail. Eventueel notificatie via Berichtenbox. Bericht in online dossier

3. Beperken of niet toekennen van toeslagen

Kernboodschappen:

- Pensioenfonds Vervoer streeft ernaar om de opgebouwde pensioenen en de pensioenen die we al uitkeren jaarlijks te verhogen.
- Het bestuur van Pensioenfonds Vervoer beoordeelt elk jaar of, en zo ja met hoeveel procent de pensioenen verhoogd worden. Daarvoor is geen geld gereserveerd. Een verhoging betalen we met de opbrengst van de beleggingen.
- Het verhogen van de pensioenen kan alleen als de financiële situatie van Pensioenfonds Vervoer goed genoeg is.
- Het bestuur besluit of de pensioenen geheel of gedeeltelijk meestijgen met de prijzen.
- Bij het bepalen van de verhoging kijkt het fonds naar de dekkingsgraad. De dekkingsgraad geeft de financiële gezondheid van het fonds aan.
- Pensioenfonds Vervoer heeft nu een dekkingsgraad van [invullen]%. Dat betekent dat er niet genoeg geld is om de pensioenen dit jaar te verhogen.
- Het herstel lag eind [datum] nog op schema, maar is op [datum] verslechterd. (Cijfers dekkingsgraad noemen.)
- Reden van deze verslechtering zijn [invullen].
- Inhoudelijke uitleg van de maatregel en de consequenties.
- We verwachten op <datum> weer de gewenste dekkingsgraad te hebben;
- Omdat uw pensioen niet omhoog gaat en de prijzen wel zijn gestegen [als van toepassing], gaat de koopkracht van uw pensioen achteruit.
- Het bestuur kijkt naar de dekkingsgraad op 1 november. Dan wordt besloten of het pensioenfonds op 1 januari (opvolgend jaar) de pensioenen weer kan verhogen. (Perspectief schetsen en verwachtingen managen).

Wie	Extra informatie	Middelen
Toezicht- houder	- Aangeven hoe en wanneer belanghebbenden worden geïnformeerd.	Telefonisch, per e-mail en per brief
Alle groepen		Nieuwsbericht website Teksten website over pensioenverhoging – verlaging Tekst bijlage ‘verhoging en verlaging van uw pensioen’ bij procesbrieven
Werkgevers	- Aangeven hoe en wanneer (oud-) werknemers worden geïnformeerd. - Aangeven waar werknemers met vragen terecht kunnen.	Digitale nieuwsbrief
Pensioen- gerechtigden		Specificatie uitkering
(gewezen) Deelnemers		UPO

4. Versoberen pensioenregeling (zonder premie te verlagen)

Wanneer de pensioenregeling versobert, wordt een communicatieplan op maat gemaakt. Het communicatieplan bestaat ten minste uit de volgende elementen:

1. In kaart brengen betrokkenen + impact
2. Vaststellen doelen en kernboodschappen per doelgroep
3. Vaststellen communicatie-aanpak per doelgroep + tijdspad

5. Aanpassing beleggingsbeleid

Als het beleggingsbeleid (tussentijds) wordt aangepast als crisismaatregel, heeft dit op korte termijn doorgaans geen gevolgen voor werkgevers, (gewezen) deelnemers of pensioengerechtigden. Voor de communicatie over de maatregel wordt daardoor hoofdzakelijk gebruik gemaakt van de website. De toezichthouder wordt via de gebruikelijke kanalen op de hoogte gesteld.

Kernboodschappen:

- Pensioenfonds Vervoer heeft nu een dekkingsgraad van [invullen]%. Het fonds heeft besloten/is voornemens, om het beleggingsbeleid te herijken om uit de financiële crisis te komen.
- Het herstel lag eind [datum] nog op schema, maar is op [datum] verslechterd. (Cijfers dekkingsgraad noemen.)
- Reden van deze verslechtering zijn [invullen].
- Inhoudelijke uitleg van de maatregel.
- Perspectief schetsen en verwachtingen managen.

Wie	Extra informatie	Middelen
Toezicht- houder	Als er een herstelplan is: aangeven dat dat maatregel niet leidt tot herstelvertraging en/of toename van het totale risico	Telefonisch, per e-mail en brief
(gewezen) deelnemers, pensioen- gerechtigden en werkgevers.	Tonen samenstelling portefeuille	Kwartaalbericht website Infographic Tekst webpagina beleggen Mailing (e-mail) aan financieel geïnteresseerden

6. Gedifferentieerd of evenredig verminderen van pensioenaanspraken en uitkeringen

Dreigende verlaging

Deelnemers moeten zich niet alleen realiseren dát er een mogelijkheid is dat de pensioenen verlaagd worden als het fonds zich in een financiële crisissituatie bevindt, maar ook hoe die verlaging dan naar verwachting doorgevoerd gaat worden. Daarbij is van belang te communiceren wat het beleid is ten aanzien van het al dan niet ongedaan maken van verlagingen of het inhalen van ‘gemiste’ verhogingen.

Managen van verwachtingen;

De verlaging mag volgens artikel 134 Pensioenwet op zijn vroegst worden doorgevoerd één maand nadat de belanghebbenden daarover zijn geïnformeerd.

Kernboodschappen:

- Een uiterste maatregel om weer uit de financiële crisis te komen is het verlagen van de pensioenen.
- Afhankelijk van de dekkingsgraad op 31 december, beslist het bestuur van Pensioenfonds Vervoer of uw pensioen omlaag gaat of niet.
- We begrijpen dat dit geen goed nieuws is. Als de pensioenen inderdaad omlaag gaan, is het helaas nodig om ook in de toekomst de pensioenen te kunnen blijven betalen.
- Het herstel lag eind [datum] nog op schema, maar is op [datum] verslechterd (Cijfers dekkingsgraad noemen).
- Reden van deze verslechtering zijn [invullen].
- Inhoudelijke uitleg van de maatregelen als deze worden doorgevoerd en de impact daarvan op de persoonlijke pensioenen (orde van grootte per doelgroep).
- Informatie over wanneer definitief wordt besloten of de maatregel wordt genomen.
- Als het financieel gezien mogelijk is, proberen we uw pensioen weer te verhogen.
- Perspectief schetsen en verwachtingen managen.

Wie	Extra informatie	Middelen
Toezicht-houder	Aangeven hoe en wanneer belanghebbenden worden geïnformeerd over de dreigende maatregel.	Per e-mail en brief
Alle groepen		Nieuwsbericht website Teksten website over pensioenverhoging – verlaging (eventueel met Q&A) Tekst bijlage ‘verhoging en verlaging van uw pensioen’ bij procesbrieven Tekst webpagina financiële positie
(gewezen) Deelnemers, pensioen-gerechtigden		Brief UPO specificatie uitkering
Werkgevers		Nieuwsbericht website Digitale nieuwsbrief

Daadwerkelijke verlaging

Het verlagen van de pensioenen wordt door Pensioenfonds Vervoer gezien als een uiterste maatregel om uit een financiële crisis te komen. Als de pensioenen verlaagd moeten worden, wordt een communicatieplan op maat opgesteld. Het communicatieplan bestaat ten minste uit de volgende elementen:

1. In kaart brengen betrokkenen + impact

2. Vaststellen doelen en kernboodschappen per doelgroep
3. Vaststellen communicatie-aanpak per doelgroep + tijdsplan

De verlaging mag volgens artikel 134 Pensioenwet op zijn vroegst worden doorgevoerd één maand nadat de belanghebbenden daarover zijn geïnformeerd. Voor pensioengerechtigden is deze termijn drie maanden.

Bijlage 8 Parameters toetsing gelijkwaardigheid bij vrijstellingen

Bij verzoeken om vrijstelling van de verplichte deelname aan de pensioenregelingen van Pensioenfonds Vervoer op grond van artikel 2 en artikel 6 van het Vrijstellings- en Boetebesluit Wet BPF 2000 moet de actuariële en financiële gelijkwaardigheid van de eigen regeling worden aangetoond. Periodiek (eens in de 5 jaar) worden de regeling die al zijn vrijgesteld opnieuw beoordeeld. Bij de berekeningen dienen door de werkgevers de volgende uitgangspunten te worden gehanteerd. Deze uitgangspunten worden jaarlijks aangepast aan de meest recente veronderstellingen en resultaten. Voor beide regelingen (Pensioenfonds Vervoer en werkgever) dient een maximumsalaris van € 71.628 (2024) te worden gehanteerd in de toets, tenzij in de regeling van werkgever een lager maximum van toepassing is. Dan dient in de regeling van werkgever van dit lagere maximum te worden uitgegaan.

Uitgangspunten 2024	
Pensioenregeling Pensioenfonds Vervoer	Middellood met 1,788% ouderdomspensioen en partnerpensioen van 70% van het ouderdomspensioen (opbouwbasis De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar.)
Loonindex	2,15% per jaar
Prijsindex	1,9% per jaar
Algemene salarisstijging	2,15% per jaar
Individuele salarisstijgingen	zie volgende tabel
Franchisestijging	1,9% per jaar
Toeslagverlening	1,1% per jaar
Netto beleggingsrendement	4,7% per jaar
Rekenrente (tbv inkoop uit kapitaal)	3,16%
Overlevingstafel	GBM/GBV 2010-2015
Ervaringssterfte	Leeftijdsterugstelling verzekerde man 5 jaar Leeftijdsterugstelling medeverzekerde man 3 jaar Leeftijdsterugstelling verzekerde vrouw 3 jaar Leeftijdsterugstelling medeverzekerde vrouw 1 jaar
Partnerfrequenties	Zie tabel in bijlage 2
Ontslagkansen	Geen
Invalideringskansen	Zie tabel hieronder

Leeftijd	Individuele salarisverhoging	Invalideringskansen	
	Mannen/vrouwen	Mannen	Vrouwen
20	11,0%	0,039%	0,062%
21	10,0%	0,039%	0,062%
22	8,0%	0,039%	0,062%
23	6,0%	0,039%	0,062%
24	4,0%	0,039%	0,062%
25	2,0%	0,087%	0,131%
26	2,0%	0,087%	0,131%
27	2,0%	0,087%	0,131%
28	1,0%	0,087%	0,131%

29	1,0%	0,087%	0,131%
30	1,0%	0,087%	0,131%
31	1,0%	0,087%	0,131%
32	1,0%	0,087%	0,131%
33	0,5%	0,087%	0,131%
34	0,5%	0,087%	0,131%
35	0,0%	0,112%	0,151%
36	0,0%	0,112%	0,151%
37	0,0%	0,112%	0,151%
38	0,0%	0,112%	0,151%
39	0,0%	0,112%	0,151%
40	0,0%	0,112%	0,151%
41	0,0%	0,112%	0,151%
42	0,0%	0,112%	0,151%
43	0,0%	0,112%	0,151%
44	0,0%	0,112%	0,151%
45	0,0%	0,182%	0,257%
46	0,0%	0,182%	0,257%
47	0,0%	0,182%	0,257%
48	0,0%	0,182%	0,257%
49	0,0%	0,182%	0,257%
50	0,0%	0,182%	0,257%
51	0,0%	0,182%	0,257%
52	0,0%	0,182%	0,257%
53	0,0%	0,182%	0,257%
54	0,0%	0,182%	0,257%
55	0,0%	0,358%	0,420%
56	0,0%	0,358%	0,420%
57	0,0%	0,358%	0,420%
58	0,0%	0,358%	0,420%
59	0,0%	0,358%	0,420%
60	0,0%	0,358%	0,420%
61	0,0%	0,358%	0,420%
62	0,0%	0,358%	0,420%
63	0,0%	0,358%	0,420%
64	0,0%	0,358%	0,420%
65	0,0%	0,358%	0,420%
66	0,0%	0,358%	0,420%
67	0,0%	0,358%	0,420%
68	0,0%	0,358%	0,420%
69	0,0%	0,358%	0,420%
70	0,0%	0,358%	0,420%

Bijlage 9 Links naar website van Pensioenfonds Vervoer

Overzicht van links naar de website van Pensioenfonds Vervoer:

Meer over de organisatie van het pensioenfonds vindt u op:

<https://www.pfvervoer.nl/over-ons/organisatie>

De jaarverslagen en kwartaalberichten vindt u op:

<https://www.pfvervoer.nl/downloads>

De (pensioen)reglementen en statuten kunt u vinden op:

<https://www.pfvervoer.nl/downloads>

Het overzicht met betrekking tot de kerncijfers:

<https://www.pfvervoer.nl/sites/default/files/documenten/kerncijfers-2024.pdf>

De verklaring beleggingsbeginselen en een korte toelichting op het ESG-beleid vindt u op respectievelijk:

<https://www.pfvervoer.nl/over-ons/beleggen/waarom-wij-beleggen>

<https://www.pfvervoer.nl/sites/default/files/documenten/verklaring-inzake-beleggingsbeginselen.pdf>

<https://www.pfvervoer.nl/sites/default/files/documenten/beleid-maatschappelijk-verantwoord-beleggen.pdf>